

T.C.
Yeditepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Ve Denetimi

**ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİNDE EĞİTİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ İLGİSİ İLE
SEÇTİKLERİ ALAN ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Can KÖPRÜ

İSTANBUL, 2007

T.C.
Yeditepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Ve Denetimi

**ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİNDE EĞTİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ İLGİSİ İLE
SEÇTİKLERİ ALAN ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Can KÖPRÜ

Danışman
Prof. Dr. Semra ÜNAL

İSTANBUL, 2007

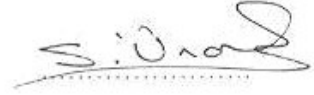
Endüstri Meslek Liselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin
Mesleki İlgisi İle Seçtikleri Alan Arasındaki İlişkiler

Mehmet Can KÖPRÜ

ONAY

Jüri:

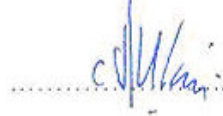
Danışman : Prof. Dr. Semra ÜNAL

Üye : Prof. Dr. Sefer ADA

Üye : Dr. Mustafa FARSAKOĞLU

Yüksek lisans tezi onay tarihi: 18.12.2007

ÖNSÖZ

Çağdaş öğrenci günümüz eğitim durumlarına adapte olabilecek, 21. Yüzyılın bilgi teknolojisi toplumunda geleceğe güvenle bakabilecek yeterlikte olmalıdır. Bu amaçla, birçok niteliği bünyesinde bulundurabilmelidir.

Mesleki eğitimin amacına ulaşabilmesi için endüstri meslek lisesini seçen öğrencilerin ilgi, yetenek, istek ve alacakları eğitime bağlıdır. Meslek seçiminde yapılacak yanlış tercihler bireyi ruhsal, sosyal ve ekonomik olarak etkileyecektir. Bundan dolayı yapılacak rehberlik çalışmalarının amacına uygun ve sağlıklı verilmesi gerekir.

Tez çalışmamda bana yardımcı olan tüm öğretmen arkadaşlarıma ve özellikle yüksek lisans eğitimi boyunca ihmal ettiğim çocuklarım ve eşime teze katkıda buldukları için teşekkürlerimi sunarım.

Yapılan çalışmalar boyunca araştırmayla ilgili her konuda yardımlarını esirgemeyen danışmanım **Prof. Dr. Semra ÜNAL** 'a, teşekkür ederim. Ayrıca anket çalışmalarında katkıda bulunan öğrencilerime de teşekkür ederim.

Mehmet Can KÖPRÜ

Aralık, 2007

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
KISALTMALAR.....	IX
TABLO LİSTESİ	X
BÖLÜM 1 – PROBLEM	1
1.1. GİRİŞ.....	1
1.2. PROBLEM DURUMU	1
1.3.PROBLEM CÜMLESİ.....	3
1.4.ALT PROBLEMLER.....	3
1.5.DENENCELER	4
1.6.SAYILTILAR	4
1.7.SINIRLLIKLAR	5
1.9.TANIMLAMALAR	5
BÖLÜM 2: İLGİLİ KAYNAKLAR	7
2.1. İNSANIN GELİŞİMİ	7
2.1.1. Bedensel Gelişim	8
2.1.2. Ruhsal Ve Zihinsel Gelişim.....	9
2.1.3. Mesleki Gelişim	10
2.2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM.....	11
2.2.1. Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim	12
2.2.1.1 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime İhtiyaç	16
2.2.1.1.1 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Sosyal İhtiyaç	16
2.2.1.1.2 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Ekonomik İhtiyaç	17
2.2.1.1.3 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Bireysel İhtiyaç	19
2.2.1.1.4 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Ulusal İhtiyaç	20
2.2.1.2 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Niteliği	21
2.2.1.3 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Genel Eğitimle İlişkisi	23
2.2.1.4 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Programı	24

2.2.2 Dünyada Mesleki Ve Teknik Eğitim.....	26
2.2.2.1 Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki ve Teknik Eğitim.....	27
2.2.2.2 Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki ve Teknik Eğitim	20
2.2.2.3 Japonya'da Mesleki ve Teknik Eğitim	34
2.3. MESLEK SEÇİMİ.....	36
2.3.1. Meslek	37
2.3.2. İş ve Eğitim İlişkisi.....	38
2.3.2. Mesleki Rehberlik	39
2.3.4 İşin İnsan Hayatındaki Yeri	40
2.3.5 Mesleğe Yönlendirme	42
2.3.6 Meslek Seçiminde Karşılaşılan Zorluklar	43
2.3.7 Meslek Seçimini etkileyen faktörler	44
2.3.7.1 Kişiliğin Meslek Seçimine Etkisi	45
2.3.7.2 İlgilerin Meslek Seçimine Etkisi	46
2.3.7.3 Cinsiyetin Meslek Seçimindeki Rolü	47
2.3.7.4 Meslek Seçiminde Anne-Baba Rolü	49
2.3.7.5 Meslek Seçimine Öğretmenin Etkisi	51
2.3.7.6 Meslek Seçimine Çevrenin Etkisi	52
BÖLÜM III YÖNTEM (METODOLOJİ)	53
3.1.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	53
3.2.EVREN	53
3.3. ÖRNEKLEM.....	54
3.4.VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ.....	54
3.5. ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ.....	55
BÖLÜM 4: BULGULAR VE YORUMLAR	57
4.1. ARAŞTIRMA GRUBUNA AİT BULGULAR	57
4.1.1 Araştırma Grubuna Ait Kişisel Bulgular	57
4.1.2 Araştırma Grubuna Ait Meslek Seçimine ilişkin Bulgular	61
4.2. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİLERİNE AİT BULGULAR	64

4.2.1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Bulgular	64
4.2.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Alan” Değişkenine İlişkin Bulgular	67
4.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Annenin İş Durumları” Değişkenine İlişkin Bulgular	73
4.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Babanın Eğitim Durumu” Değişkenine İlişkin Bulgular	75
4.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Sosyo-Ekonomik” Değişkenine İlişkin Bulgular	79
4.2.6. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü” Değişkenine İlişkin Bulgular	82
4.2.7. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Meslek Seçiminde Etkili Olanlar ” Değişkenine İlişkin Bulgular	87
4.2.8. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Teknik Konulara İlgi Duymak ” Değişkenine İlişkin Bulgular	93
4.3. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN BAĞIMLI SORULARA VERDİKLERİ CEVAPLARIN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMI	100
4.4. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN BAĞIMSIZ SORULARA “ALAN” DEĞİŞKENİNE VERDİKLERİ CEVAPLARIN FREKANS VE YÜZDE DAĞILIMI	102
4.5. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN “ALAN” DEĞİŞKENİNE GÖRE FREKANS, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMI	116
BÖLÜM 5: TARTIŞMALAR, SONUÇLAR VE ÖNERİLER	120
5.1. TARTIŞMALAR	120
5.1.1 Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Tartışmalar	120
5.1.2 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlerle İlişkilerine Ait Tartışmalar	122
5.1.2.1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde	

“Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Tartışmalar.....	122
5.1.2.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde	
“Alan” Değişkenine İlişkin Tartışmalar	123
5.1.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Annenin İş	
Durumu” Değişkenine İlişkin Tartışmalar	124
5.1.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Babanın Eğitim	
Durumu” Değişkenine İlişkin Tartışmalar	125
5.1.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Ailenin Sosyo-	
Ekonomik Durumu” Değişkenine İlişkin Tartışmalar	126
5.1.2.6. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “İlköğretimden Sonra	
Gitmek İstenilen Okul Türü” Değişkenine İlişkin Tartışmalar	126
5.1.2.7. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Meslek Seçiminde	
Etkili Olanlar” Değişkenine İlişkin Tartışmalar	127
5.1.2.8. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Teknik Konulara	
İlgi Duymak” Değişkenine İlişkin Tartışmalar.....	129
5.1.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımlı Sorulara	
Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama Ve Standart Sapma	
Dağılımına İlişkin Cevaplara Ait Tartışmalar	130
5.1.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımsız Sorulara “Alan”	
Değişkenine Verdikleri Cevapların Frekans Ve Yüzde Dağılımı Değerlerine	
ilişkin Tartışmalar	130
5.1.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların	
“Alan” Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına	
İlişkin Tartışmalar.....	133
5.2. SONUÇLAR	134
5.2.1 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait	
Sonuçlar.....	134
5.2.2 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların	
Bağımsız Değişkenlerle İlişkilerine Ait Sonuçlar	135
5.2.2.1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Cinsiyet”	
Değişkenine İlişkin Sonuçlar	135

5.2.2.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Alan” Değişkenine İlişkin Sonuçlar	135
5.2.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Annenin İş Durumları” Değişkenine İlişkin Sonuçlar	136
5.2.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Babanın Eğitim Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçlar.....	136
5.2.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Ailenin Sosyo-Ekonomik Durum” Değişkenine İlişkin Sonuçlar	136
5.2.2.6. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Bu Okulda Okumaya Karar Vermelerinde İlgi Duydukları Bir Meslek Olup Olmadığı” Değişkenine İlişkin Sonuçlar	137
5.2.2.7. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Meslek Seçiminde Etkili Olanlar” Değişkenine İlişkin Sonuçlar	137
5.2.2.8. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Teknik Konulara İlgi Duymak” Değişkenine İlişkin Sonuçlar	138
5.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımlı Sorulara Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına İlişkin Sonuçlar	138
5.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımsız Sorulara “Alan” Değişkenine Verdikleri Cevapların Frekans Ve Yüzde Dağılımı Değerlerine İlişkin Sonuçlar	139
5.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların “Alan” Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına İlişkin Sonuçlar	143
5.3. ÖNERİLER.....	144
KAYNAKLAR	146
EKLER	149
ÖZGEÇMİŞ.....	155

ÖZET

Endüstri Meslek Liselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Mesleki İlgisi İle Seçtikleri Alan Arasındaki İlişkiler

Mesleki eğitim için yapılan çalışmalarda mesleki eğitimin örgün eğitimdeki payını %35 ten %65 çıkarmak gibi hedefler ortaya konulmaktadır. Megep kapsamında hazırlanan modüler sistem 2005 yılı itibariyle bütün endüstri meslek liselerinde uygulanmaya başlamıştır.

Araştırmada ülkenin gelişimine fayda sağlayacak endüstri meslek lisesi öğrencilerinin mesleki ilgileri ile seçtikleri alan arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır.

Sınırlandırma İstanbul ili Anadolu yakasındaki endüstri meslek lisesi Elektrik-Elektronik Teknolojisi Alanı, Bilişim Teknolojileri Alanı, Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı ve Metal Teknolojisi Alanında öğrenim gören öğrencilere olmuştur.

Araştırmanın birinci bölümünde problem durumu, amaçlar, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar bulunmaktadır. İkinci bölümde meslek seçimi ve mesleki eğitim ile bilgiler yer almaktadır. Üçüncü bölümde araştırma yöntemi izah edilmiştir. Dördüncü bölümde ise elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır. Beşinci yani son bölümde yapılan araştırmanın tartışması, sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

Mehmet Can KÖPRÜ

Aralık, 2007

ABSTRACT

The Relationships Between The Vocational Interests Of The Students Learned In The Vocational High Schools And Their Choices Of The Field.

The works which is done for vocational education, it is aimed to increase the percentage of vocational education from 35% to 65% in the common education. The modular system which is prepared in the frame of Megep has used in all vocational high schools since 2005.

It is tried to determine the relationship between the vocational interest of the vocational high school students who will help to development of the country and their choices of field in this investigation.

The students learned in the vocational high school are chosen from Electric-Electronics Technology Field, Computer Technology Field, Motorized Vehicles Technology Field, and Metal Technology Field. Anatolia side in the city of Istanbul is chosen as a restrictive area.

There are state of the problem, aims, importance, hypothesis, restrictive and definitions in the first chapter of the investigation. There are knowledge's about choice of occupation and vocational education in the second chapter. It is explained the method of the investigation in the third chapter. There are some obtained inventions and their interpretations in the fourth chapter. There are also discussions of the investigation which is done, results and suggestions in the fifth chapter and also the last chapter.

Keywords: Vocational Education, Choice of Occupation, Vocational Interest.

Mehmet Can KÖPRÜ

December, 2007

KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

EML : Endüstri Meslek Lisesi

A.M.VE M.L : Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

N : Sayı (Adet)

x : Ortalama (mean)

ss : Standart Sapma (Std. Deviation)

p : (Sig.)

F : Frekans

χ^2 : Ki Kare (Chi-Square)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1	Araştırma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı	31
Tablo 2	Araştırma Grubunun Alanlara Göre Dağılımı.....	32
Tablo 3	Araştırma Grubunun Anne Eğitime Göre Dağılımı.	33
Tablo 4	Araştırma Grubunun Baba Eğitime Göre Dağılımı.....	53
Tablo 5	Araştırma Grubunun Anne İş Durumuna Göre Dağılımı	53
Tablo 6	Araştırma Grubunun Baba İş Durumuna Göre Dağılımı	54
Tablo 7	Araştırma Grubunun Ailenin Gelir Durumuna Göre Dağılımı	54
Tablo 8	Araştırma Grubunun İlköğretimi Bitirdiklerinde Hangi Okul Türüne Gitmek İstediklerine Göre Dağılımı	54
Tablo 9	Araştırma Grubunun Halen Okumakta Oldukları Alanı Seçmelerinde Kimlerin Etkili Olduğuna Göre Dağılımı	55
Tablo 10	Araştırma Grubunun Teknik Konulara İlgi Duyulduğu İçinmi Meslek Lisesinde Okumak İstemelerine Olduğuna Göre Dağılımı	55
Tablo 11	Araştırma Grubunun Yeteneklerine Veya Becerilerine Uygun Olduğu İçin mi Meslek Lisesini Tercih Etmek İstemelerine Göre Dağılımı	55
Tablo 12	Araştırma Grubunun Karar Verirken İlgi Duyduğu Bir Meslek Olup Olmadığına Göre Dağılımı	56
Tablo 13	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	56
Tablo 14	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Bu Alana İlişkin Konulardan Hoşlanıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	57
Tablo 15	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Alanımı Sevdiğim İçin Başarılı Olacağıma İnanıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	57
Tablo 16	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Teknik Bir Alanda Okumak Beni Mutlu Ediyor.” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	58
Tablo 17	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okuldaki Ders Ve Etkinlikler Bana Zevk Vermiyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	58
Tablo 18	Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	58

Tablo 19	Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	59
Tablo 20	Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	59
Tablo 21	Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	60
Tablo 22	Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	60
Tablo 23	Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	60
Tablo 24	Öğrencilerin Annenin İş Durumları Değişkenine Göre “Derslerdeki Etkinliklerden Yorgunluk Hissediyorum ” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	61
Tablo 25	Öğrencilerin Annenin İş Durumları Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı Ortaya Koyabileceğim Bir Mesleğe Sahip Olacağım İçin Bu Alanı Seçtim ” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	61
Tablo 26	Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	61
Tablo 27	Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	62
Tablo 28	Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	62
Tablo 29	Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	63
Tablo 30	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	63

Tablo 31 Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	64
Tablo 32 Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı Ortaya Koyabileceğim Bir Mesleğe Sahip Olacağım İçin Bu Alanı Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	64
Tablo 33 Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	65
Tablo 34 Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	65
Tablo 35 Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	65
Tablo 36 Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Teknik İşlerle İlgili Beceriler Kazanmam Beni Ruhen Dinlendiriyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	66
Tablo 37 Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	66
Tablo 38 Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	67
Tablo 39 Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Bu Alana İlişkin Konulardan Hoşlanıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	67
Tablo 40 Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Yeniden Alan Seçmem Gerekirse Okumakta Olduğum Alana Öncelik Veririm” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	68

Tablo 41 Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Bu Alanda Öğrendiklerim Beni Güçlü Konuma Sokacak” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	68
Tablo 42 Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Teknik Bir Alanda Okumak Beni Mutlu Ediyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	69
Tablo 43 Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı Ortaya Koyabileceğim Bir Mesleğe Sahip Olacağım İçin Bu Alanı Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	69
Tablo 44 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Bu Okulda Okumaya Karar Vermenizde İlgi Duyduğum Bir Meslek Olup Olmadığına Dikkat Edildi Mi?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	69
Tablo 45 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	70
Tablo 46 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Teknik Bir Alanda Okumak Beni Mutlu Ediyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	70
Tablo 47 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	71
Tablo 48 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekmişti” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	71
Tablo 49 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.	71
Tablo 50 Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	72
Tablo 51 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Bağımlı Sorulara Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımı.	72

Tablo 52	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyet Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	73
Tablo 53	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Anne Eğitimi Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	73
Tablo 54	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Baba Eğitimi Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	74
Tablo 55	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Baba İş Durumu Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	74
Tablo 56	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Anne İş Durumu Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	75
Tablo 57	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Ailenin Geliri Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	75
Tablo 58	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstedikleri Okul Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.	75
Tablo 59	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Alan Seçmelerinde Kimler Etkili Olmuştur Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.	76
Tablo 60	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Teknik Konulara İlgiden Dolayı mı Meslek Lisesinde Okumaktasınız Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	76
Tablo 61	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların “Alan” Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımı.....	77
Tablo 62	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Yetenek, Becerilerinize Uygun Olduğu İçin mi Alanı Seçtiniz Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	77
Tablo63	Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bu Okulda Okumaya Karar Vermede İlgi Duyduğun Bir Meslek Olduğuna Dikkat Edildi mi Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Dağılımı.....	77

BÖLÜM I

PROBLEM

1.1 GİRİŞ

Başarılı olabilmek için mutlaka amacın açık ve net bir tanımının yapılmış olması, kişinin buna inanması ve bu amaca yönelik gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Yaptığı programlar içinde amacına zaman ayırmayan kişi “amaç sahibi” değil, “hayal sahibi” bir kişidir. Unutmamak gerekir ki, amaçlar davranışları başlatır, sonuçlar bu davranışları sürdürür.

Amacını açık ve net olarak tanımlayan kişinin bunu düşünmesi yetmez. Eğer amacınız mühendis olmaksızın, çalışma masanızın ya da çalıştığınız yerde her gün görebileceğiniz bir yere kartona “Ben Mühendis Olacağım” diye yazarak asmak yararlıdır. Böyle bir tutum, insanın hayallere dalmasını önlemesi ve boş zaman etkinliklerini planlaması açısından çok yerinde olur.

Unutmamak gerekir ki, başarılı insan, belirlediği amaçlarına belirli bir zaman dilimi içinde ulaşmış olan kişidir.

Teknolojik gelişmenin çok hızlı yaşandığı günümüzde ülkemizin ihtiyaç duyduğu teknik elemanları yetiştiren meslek liselerinde okuyan öğrencilerin ilgi duydukları meslek ile eğitim görmekte oldukları alan arasındaki ilişki bu araştırma ile ortaya çıkartılacaktır.

1.2 PROBLEM DURUMU

Gelişen dünya sanayileşme, ekonomik, teknolojik, sosyal kültürel ve eğitsel boyutları ile yeni bir dönemin içine girmektedir. 21. Yüzyıl dünyasındaki hızlı ve teknolojik gelişmeler, iletişim ve ulaştırmanın kolaylaşması, uluslar arası düzeyde rekabeti büyük oranda artırmış bulunmaktadır. Kaliteli işgücü, uluslar arası yarışta en önemli unsur haline gelmiş bulunmaktadır. Bilgi ve ileri teknolojinin önemini artırdığı günümüzde gelişen teknoloji ve bilime ayak uyduramayan toplumlar

kendilerini diğer gelişen toplumların bir anlamda kölesi ve pazarı konumunda bulacaklardır.

Gelişen bu değişimlere ülkemizde mesleki eğitim yetişmiş kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak görevini üstlenmiştir. Mesleki eğitimin en önemli ayağını endüstri meslek liseleri oluşturmaktadır. Bu kurumların amacı hayata ve endüstriye yetişmiş eleman hazırlamaktır.

Meslek, kişinin sadece kendisi için değil, başkalarının da yararlanacağı ve karşılığında kazanç elde edeceği bir faaliyettir. Temel düzeyde yapılan hizmet ve üretim faaliyetleri için dahi meslekî eğitim gereklidir.

Gençlerin çoğu ilköğretimi bitirdikten sonra, meslek veya eğitim alanını seçme kararı ile karşılaşmaktadır. Bu nedenle öğrenci ve velilerin yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Meslek seçimiyle ilgili karar verme aşamasında, telâşa kapılmadan ve tesadüflere bırakmadan bilinçli davranılmalıdır. Bireyler, mesleğini seçmekle yaşayacağı çevreyi, ekonomik durumunu, ilişkide bulunacağı insanları da bir bakıma seçmiş olmaktadır.

Birey kendi ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun mesleği seçerse işinde başarılı, mutlu, yaratıcı ve üretici olacaktır. Sağlıklı meslek seçimi ve meslekte ilerlemek için kişinin kendisini tanıması ve meslekler hakkında bilgi sahibi olması temel koşuldur. Öğrencinin ihtiyaç duyduğu en sağlıklı ve güncel bilgiye en kısa sürede ulaşmasını sağlayabilmek için, öğrenciye bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşma yolları öğretilmelidir.

Büyük ve yoğun insan toplulukları, aşırı hareket, dinamizm, hızlı değişme, bilimsellik ve ileri teknoloji çağımızı karakterize eden başlıca niteliklerdir. Böyle bir gelişim ve dönüşüm ortamında eğitime de bilimsel ve teknolojik bir nitelik kazandırma gereği ortadadır.(Alkan, 1997, s.9).

Çağımızda teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin uygulamaya konulduğu endüstri yaşamın bütün boyutlarını etkilemektedir. Teknolojik olanaklarla desteklenen çağdaş endüstri, toplumun en dinamik kuvvetlerinden biridir. Endüstrileşmenin hızlanması toplumdaki kültürel, ekonomik, politik ve eğitim gibi temel sistemleri etkilemektedir. Endüstrileşme sürecinde meydana gelen hızlı gelişme, toplumu oluşturan diğer sistemler arasında kopukluklara neden olmaktadır. Endüstri ile eğitim sistemi ele alınırsa, endüstri ile kullanılan teknolojik düzeyi

geliştikçe, insan gücünün nitelikleri de değişmektedir. Eğitim sistemi endüstride meydana gelen gelişmelere zamanında uyum sağlamazsa, iki sistem arasında kopukluk meydana gelmekte ve eğitim sisteminde kazandırılan beceriler endüstride geçersiz hale gelmektedir (Doğan ve Diğerleri, 1997, s.1).

1.3 PROBLEM CÜMLESİ

Endüstri Meslek Liselerinin değişik alanlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin mesleki ilgileri ile seçtikleri alan arasındaki ilişkiler nasıldır?

1.4 ALT PROBLEMLER

1. Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin cinsiyetleri ile seçtikleri alana ait konular arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin okumakta oldukları alan ile ilgi duydukları mesleğe ilişkin konular bir fark var mıdır?
3. Annenin iş durumları ile okudukları alana ait konular arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Babanın eğitim durumu ile alana ait konular arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Sosyo-ekonomik durumları bakımından okumakta oldukları alana ait konular arasında bir fark var mıdır?
6. İlköğretimden sonra gitmek istediği okul türü ile mesleki ilişkilerine ait konular arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin meslek seçiminde etkili olanlar ile eğitim görmekte oldukları alana ait konular arasında bir fark var mıdır?
8. Teknik konulara ilgi duymak bakımından mesleki ilgiye ait konular arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.5 DENENCELER

1. Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin cinsiyetleri ile seçtikleri alana ait konular arasında anlamlı bir fark vardır.
2. Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin okumakta oldukları alan ile ilgi duydukları mesleğe ilişkin konular bir fark vardır.
3. Annenin iş durumları ile okudukları alana ait konular arasında anlamlı bir fark vardır.
4. Babanın eğitim durumu ile okudukları alana ait konular arasında anlamlı bir fark vardır.
5. Sosyo-ekonomik durumları bakımından okumakta oldukları alana ait konular arasında anlamlı bir fark vardır.
6. İlköğretimden sonra gitmek istediği okul türü ile mesleki ilişkilerine ait konular arasında anlamlı bir fark vardır.
7. Meslek liselerinde okuyan öğrencilerin meslek seçiminde etkili olanlar ile eğitim görmekte oldukları alana ait konular arasında bir fark vardır.
8. Teknik konulara ilgi duymak bakımından mesleki ilgiye ait konular arasında anlamlı bir fark vardır.

1.6 SAYILTILAR

1. Seçilen örneklem evreni temsil edebilecek büyüklüktedir.
2. Anket uygulamalarına Endüstri Meslek Liselerinde okuyan öğrencilerin gönüllü katılımı sağlanacaktır.
3. Uygulanan anket formu ölçme ve değerlendirme uzmanlarına incelenmiştir.
4. Bu konuda yapılan literatür taraması araştırmanın geçerliliği açısından yeterlidir.

1.7 SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma, İstanbul Anadolu yakasındaki Endüstri Meslek Liseleri ile sınırlıdır.
2. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı, Metal Teknolojileri Alanı, Motorlu Araçlar Teknolojileri Alanı ve Bilişim Teknolojileri Alanı ile sınırlandırılmıştır.
3. 10. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
4. 2006–2007 öğretim yılı sınırlandırılmıştır.
5. Araştırma anketteki sorulara verilen cevaplarla sınırlandırılacaktır.

1.8 TANIMLAMALAR

Mesleki ve Teknik Eğitim: Bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.3)

Endüstri Meslek Lisesi: Öğrenim süresi 3 yıl iken yeni yapılanma çerçevesinde öğretim süresi 4 yıla çıkarılan bu okullarda öğrencilere; orta öğretim düzeyinde asgarî ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ihtiyaç duyduğu meslekî formasyon verilmek suretiyle, hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır.

Mesleki İlgi: Kişinin kendi tercihi doğrultusunda baskı altında kalmadan haz duyduğu faaliyetlerle ilgilenmesidir.

Meslek Seçimi: Tercih edilen meslekler içerisinde yeteneğine en uygununa girme ihtimali en yüksek mesleğin seçilmesidir.

Okul: Bireylere hem bilgi, beceri ve toplumun değerler birikimini aktarmakta, hem de onların dünyadaki gelişmelere göre yetişmelerine ortam hazırlamakla yükümlü bir kurumdur. (Varış, 1971, s.21).

Alan: Endüstri Meslek Liselerinde endüstrinin çeşitli işkollarına eleman

yetiştirmek üzere bünyelerinde açılan meslek dallarına denir.

Sanayi: Sanayi, hammaddeden mamul madde meydana getirmek için yapılan faaliyetler ve kullanılan araçlar olarak tanımlanabilir.

İşgücü: Herhangi bir meslekte belirli bir düzeyde mal ve hizmet üretimi ile ilgili yeterliliğe sahip bireyler. (Doğan ve diğerleri, 1997, s.3).

BÜLÜM II

İLGİLİ KAYNAKLAR

2.1 İNSANIN GELİŞİMİ

Gelişim, belirli bir duruma doğru gerçekleşen değişim sürecidir. Kendini geliştirmekse; insanın olmak istediği ve belirlediği bir kişisel durumu elde etmek için gerçekleştirdiği değişim sürecidir. Başka bir deyişle kişisel gelişim, olmak istenilen yere varma çabasıdır. (Megep, 2006, s.13)

Bireyin sahip olduğu niteliklerin, bilgi, beceri ve davranışların geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Bireyin nitelikleri geliştikçe çevresiyle olan etkileşimi ve iletişimi de gelişir. Bu da hem sosyal yaşamda, hem de çalıştığı kurumda daha verimli ve etkili olması anlamına gelir. Ayrıca iş doyumunu ve motivasyonu da artar. Kişisel gelişim eğitimleri çalışanların çok yönlü gelişimlerine olanak sağlar. Bu tür eğitimlerin temel amacı, çalışanların daha mutlu, verimli ve etkili olmalarını, kendilerini sürekli geliştirmelerini sağlamaktadır.

Kişi üstün ya da zayıf yönlerini bu bakışla tespit etmeye çalışmalıdır. Her iki niteliğinde doğal olduğunu içselleştirerek, eksiği iyiye ve güzele, iyi ve güzeli de daha iyi ve daha güzele doğru geliştirme çabası içerisinde olmalıdır. Gelişim sürecinin başarısı hoşgörü ve olgunlukta yatar.

Burada kastedilen bireyin kendisine yönelik hoşgörüsü ve olgunluğudur. Yani kişinin hataları ya da eksikliklerini olgunlukla karşılayabilmesidir. Hiçbir birey hatada ve eksiklikte yalnız değildir. Her insanın yetemediği yetişemediği durumlar söz konusudur. Bu nedenle hatalar ya da eksiklikler bireyin önünde aşılmaz bir dağ oluşturmamalıdır. Kişi bu yetersizliklere takılıp kalmamalıdır. Birey eksikliklerini olgunluk ve hoşgörü içerisinde yeniden şekillendirip, daha iyiye yönlendirmesi gerektiğini unutmamalıdır. Varlıklarını kabul edip onları güzele ve iyiye doğru işlemelidir. Yoksa hoşgörü ve olgunluktan kasıt, hatayı ve eksikliği kabullenip kalmak, hele hele onları değişmez süreçler olarak görmek değildir.

2.1.1 Bedensel Gelişim

Bireyde bulunan bedensel özellikler, birbirine bağımlı birçok etkenin bir araya gelmesi ile şekillenir. Bireyin kişiliğinin ve yaşam tarzının belirleyicilerinden birisi olan bedensel özellikler; anne-babanın taşıdığı genlere, anne karnında geçen yaşam sürecine ve doğum sonrası etkenlere bağılı olarak değişir, biçimlenir ve kişiye özgü bir hal alır. (Megep, 2006, s.3)

Bireyin bedensel özellikleri denildiğinde; kilo, boy, kemik yapısı, kas yapısı, bedeninin oranı, biçimi, duruşu, bedeni oluşturan organ ve sistemlerin yapısı ile dış görünüşünü etkileyen ten rengi, göz rengi, saç rengi gibi unsurlar akla gelir.

Bedensel gelişmeyi etkileyen faktörler:

1. Kalıtım faktörü
2. Irk faktörü
3. Beslenme faktörü
4. Hastalıklar
5. Psikolojik bozukluklar
6. Sosyo-ekonomik statü

Gelişimin hızında bireysel farklılıklar vardır, temel kuralı çevresinde bazı çocuklar gençlik döneminin bedensel özelliklerini daha erken yaşlarda, bazıları ise daha ileri yaşlarda göstermeye başlar. Genellikle gözle görülen değişiklikler, kızlarda 10–11 yaşlarına, erkeklerde ise 11–12 yaşlarına rastlamaktadır.

Bu dönemdeki fiziksel gelişimlerin her bireyde bir dönem mutlaka yaşanacağı unutulmamalı ve bu değişimler son derece olağan karşılanmalıdır. Çünkü bu süreçten geçmeyen hiçbir birey yoktur. Yaşıtlarınıza göre daha uzun boylu ya da daha kısa boylu olmanız normal şartlarda endişelenebilecek bir durum değildir. Zamanı geldiğinde herkes kendi olağan vücut boyutlarına ulaşacaktır. Fakat oluşacak bu vücut boyutlarının farklılığını da doğal karşılamak gereklidir. Bireyler ergenlik dönemlerini tamamlayıp olgun bir insan olduklarında, diğer insanlarla aralarında boy ve kilo farklılıkları mutlaka olacaktır.

İlköğretimin ilk yıllarında küçük ve büyük kaslar birçok etkinliği yapabilmek için gerekli olgunluğa ulaşmıştır. Ancak, küçük ve büyük kas becerilerinin gelişimi için, öğrenmeye ihtiyaç vardır. Bu nedenle ana-baba ve öğretmenler, çocukların gerek küçük kas becerilerinin gelişimlerine, gerekse büyük kas gelişimlerine yardım edecek öğretim-öğrenme etkinlikleri düzenlemelidirler.

Ergenlik döneminde ise fiziksel gelişim çok hızlıdır. Ergen, vücut görüntüsündeki ve fizyolojisindeki hızlı değişmelere ayak uydurmak, onlarla baş etmek durumundadır.

Bu önemde, birden bire hızlı büyümenin etkisiyle ergende vücut koordinasyonunda yetersizlikler, psiko-motor becerilerde acemilikler gözlenebilir. Örneğin, yemek tabağını düşürme, herhangi bir aracı tamir ederken kırma vb. davranışlar görülebilir.

Ana-baba ve öğretmenler, ergenlik dönemindeki bu özelliğin farkında olarak, onu becerisizlikle suçlamamalı; ergenin kendini algılayışı üstünde olumsuz bir etkiye neden olmamalıdır. Ergenin bu dönemi olumlu atlatabilmesi için enerjisini olumlu bir biçimde kanalize edeceği etkinliklere yönlendirilmelidir. Örneğin; spor, müzik, resim gibi, zihin-kas koordinasyonu gerektiren etkinlikleri yapabilmeleri için ergene uygun öğretme-öğrenme ortamları sağlanmalıdır.

2.1.2 Ruhsal Ve Zihinsel Gelişim

Bireyin; etkiye en açık öğrenme, olgunlaşma yoluyla şekillenen ve en çok şahsına özgü niteliklerinden olan ruhsal özellikler, bütün bu sebeplerden dolayıda, üzerinde kesin konuşulması güç olan bir alandır.

Her bireyin ruhsal özellikleri, diğerlerine göre farklıdır; fakat bireyler, bu özelliklerini oluşturan duyguları nispeten ortak yaşarlar. Bireylerin diğer insanlarla örtüşen yanları duygularıdır. Bu duyguların oluşturduğu bütün, her birey için tektir ve kimse kimsenin tıpatıp aynısı değildir.

Enerjilerini tüketerek çökenler, ümitlerini yitirenlerdir, karamsarlığa kapılanlardır. İnsanı yıldırmanın, taşıdığı maddi yükün ve maddi işlerin ağırlığı olduğunu sanmayın. “Nereye gittiğini bilen kişiye yol vermek için, dünya bir yana çekilir.”

Bireyin ruhsal özelliklerinin oluştuğu esas dönem, okul öncesi çağıdır. Bu dönemde temel kişilik özellikleri gelişir. Bu yüzden bireyin eğitimindeki en önemli dönem, okul öncesi yaşlardır. İlköğretimden başlayarak, amansız bir yarış ortamında ve olağanüstü ders yükü altında olan çocukların bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişimini sağlıklı bir düzenle sağlamak, okullarımızda uygulanmakta olan sözel ve

sayısal alanlardaki yeteneklerin ortaya çıkarılması çabalarının yanısıra, sanatsal yeteneklerin de ortaya çıkarılmasıyla mümkün olabilir.

Zihinsel özellikler bireyde gelişen anlama ve yorumlamayla ilgili niteliklerdir. İlk son derece sınırlı olan zihinsel faaliyetler, zamanla gelişir ve olgunlaşır. Bireyin bu zihinsel gelişimi onun hem doğuştan getirdiği özelliklere, hem de çevresiyle etkileşimlerine bağlıdır.

Zihinsel faaliyetler şu süreçleri kapsar:

Algılama; gerek iç, gerekse dış dünyadan edinilen bilgilerin yorumlanması ve düzenlenmesidir.

Bellek; yaşananları, öğrenilenleri ve algılananları, geçmiş ve gelecekle ilişkisini, bilinçli olarak zihinde saklama gücüdür.

Muhakeme, bilgiyi belirli bir anlam çıkarma ve sonuca varma amacıyla kullanabilme yeteneğidir.

Düşünme; bilgi ve çözümlerin sebep sonuç ilişkisi içerisinde değerlendirilip yorumlanmasıdır.

2.1.3 Mesleki Gelişim

Çocukluktaki en temel dürtü “merak”tır. Merakta bilindiği gibi “keşif” olgusuyla beslenir ve doyurulur ki keşif insan hayatında asla tükenmeyecek en önemli mesleki gelişim aktivitesidir. Bu keşif aktivitesi de kişiye bilgiye (bilginin elde edilmesine) ulaşmaya götürür.

Super’in teorisine göre kişinin fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarında ne zaman ki bir değişiklik meydana gelir, işte bu aşamada “merak” oluşmaya ve gelişmeye başlar. Merak çok küçük yaşlardaki çocuklarda yeni objeler, yeni insanlar ve yeni kavramlara olan ilgiyle gözlenebilir. Ve merak aracılığı ile de fantastik (hayal, soyut, yaratıcı) düşünce gelişmeye başlar.

Yukarıda da belirtildiği gibi merak keşif yapmayı, o da bilgiye ulaşmayı sağlar. Keşif de akla araştırma yapmayı ve sorgulamayı getirir. Bu sorgulama bir davranışa dönüşür ve bütün bu davranışlarda dolaylı olarak mesleki gelişimle ilgilidir. Buna karşılık davranışlar gelişmeye ve kompleks olmaya başlayınca, bu gelişim ve değişim nisbi oranda mesleki kararlar daha direk ve daha ilgili olmaya başlar.

Ergenlik döneminde başlayan ve gelişen “çıkarımsal düşünce” (abstract thinking) , ileriye dönük kariyer planlamayı ve meslek seçimini büyük ölçüde desteklemektedir. Piaget’ye göre ergenler, problem çözme ve planlama becerilerinin gelişmesi aşamasında kademeli bir değişim yaşarlar. Yaşla birlikte planlama, daha sistematik olmaya başlar ve ergenler kendilerini çok çeşitli durumlarda düşünmeye ve farklı iş ortamlarında hayal etmeye başlarlar. Diğer bir deyişle ergenler kendilerini “bir meslekte çalışıyor” halde daha doğru ve gerçekçi resimleyebilme yetisini yavaş yavaş kazanırlar.

Bir yetişkinin sahip olduğu en önemli roller, çalışma, okuma, sivil toplum örgütlerine katılma, aile ve ev ve boş zaman aktiviteleridir. Super’in teorisine göre eğitimsel anlamda çalışma (studying) insanın tüm yaşamı boyunca çeşitli aktiviteler şeklinde yerini korumaktadır. Okul yıllarında bu durum derslere katılma, okula devam etme, sınav için çalışma şeklinde gözlenmektedir. Fakat çok iyi bilinen gerçeklerde biri de insanların hayatlarının hangi döneminde olursa olsun eğitime devam etmeyi de seçebiliyor olmalıdır.

Mesleki gelişimde başarılı olmanın temel yolları aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Etkin Problem Çözmek ve Proje Geliştirmek
2. İletişim, Sunum ve İkna Becerilerini Geliştirmek
3. Zamanı Verimli Kullanmak
4. Strese Karşı Dayanıklı Olmak
5. Kişisel Motivasyonu Sağlamak
6. Birlikte Çalıştığınız İş Arkadaşlarınızla Uyum Sağlamak
7. Yaptığınız İşlerde Özgüven Sahibi Olmak

2.2 MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Mesleki ve teknik eğitim kişiyi mesleki ilgi ve ihtiyaçlarını güdüleme etkeni olarak bütünüyle eğitmektedir. Mesleki ve teknik eğitim bireyi etken bir yaşama hazırladığına göre insan kaynaklarını yararlı toplumsal amaçlar için değerlendirmekte ve bu yolla kültürel, ekonomik ve bireysel gelişmeye hizmet etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim programları bu görevi:

- 1) Hizmet alanına girecek bireylerin eğitimini yürütmek ve 2) İş dünyasına

bilgili, becerikli ve başarılı işgören yetiştirmek suretiyle yerine getirmeye çalışmaktadır. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.9)

Alkan'a göre Mesleki ve teknik eğitimin üç ana hedefi bulunmaktadır.

1. Uygun öğrenme ortamı sağlamak
2. Gerekli becerileri geliştirmek
3. İstenilen davranışları oluşturmak

Mesleki ve teknik eğitim, çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerinde farklı biçimlerde yer almaktadır. Özellikle sanayileşmiş ülkelere uygulanmakta olan mesleki eğitim modelleri, verilen eğitim türüne ve eğitimin verildiği kuruma göre iki grupta toplanabilir:

- ✓ Tam zamanlı mesleki eğitim modeli
- ✓ Çıraklık eğitim modeli (Tisk, 1997, s.65)

Mesleki ve teknik eğitime olan ihtiyaç bir ülkenin gelişimini etkileyen en önemli etkenler doğal kaynaklar ve insan gücüne olan ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Doğal kaynaklar ve insan gücüyle üretim olmaktadır. Doğal kaynaklardan faydalanmanın en iyi yolu insan gücünün planlanmış bir eğitimiyle mümkün olmaktadır.

2.2.1 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim

Cumhuriyetin ilk yıllarında çeşitli okullar ve kurslar, değişik Bakanlık ve daireler tarafından dağınık bir şekilde yönetilmiştir. Bu dönemlerde, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında meslekî ve teknik öğretim konularıyla ilgilenen bir daire kurulamamıştır.

Bu sebeple, 1926 yılında meslekî ve teknik öğretim, önce İlköğretim Dairesi, daha sonra da Yüksek Öğretim Dairesi bünyesinde yer almıştır. 1927’de de "Yüksek ve Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü" haline getirilmiştir. Bu zamana kadar her bakımdan buldukları ilin Valiliklerine bağlı olan sanat okullarının giderleri, yine özel idarelerce karşılanmak üzere, öğretim konuları ile kadro işleri bu Genel Müdürlükçe yürütülmeye başlanmıştır.

1931 Yılında; 1867 Sayılı Kanunla iller 9 bölgeye ayrılmış ve her bölgede; malî ve yönetimi bölgeye dâhil illerce karşılanmak üzere, birer sanat okulu faaliyete geçirilmiştir. Böylece, sanat okulları “**Bölge Sanat Okulları**” haline getirilmiştir.

İlk iş olarak mevcut 9 Erkek Sanat Okulunun öğretim programlarında birlik sağlanarak öğretim süreleri 5 yıla çıkarılmıştır. Ankara'da Yapı Usta Okulu ile Ankara, Bursa ve İstanbul'da "Akşam Erkek Sanat Okulları" açılmıştır.

Meslek okullarının sayılarının artması karşısında, bu okulların ayrı bir Genel Müdürlüğe bağlanarak idare edilmelerine ihtiyaç duyulduğundan 1933 yılında çıkarılan 2287 sayılı Maarif Vekâletleri Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü olarak kurulmuştur.

Mevcut meslek okullarında eğitim ve öğretimin daha nitelikli hale getirilebilmesi için; meslekî öğretmen okulu açılıncaya kadar bir taraftan yabancı memleketlere öğrenci gönderilirken, diğer taraftan da bazı meslek şubelerindeki öğretmen, boşluğunu doldurmak amacıyla yabancı uzman öğretmenler getirilmeye başlanmıştır. Bu dönemde 1937–1938 Öğretim Yılında Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır.

Gelişen teşkilat yapısının artan ihtiyaçlarını karşılamada Genel Müdürlük merkez ve taşra kadroları yetersiz kalınca, Meslekî ve Teknik Öğretim alanındaki işlerin, daha sistemli ve etkili bir şekilde başarılabilmesi için 25.09.1941 tarihinde 4113 sayılı Kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, "Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı" haline getirilmiştir. Bu Kanunla meslek okullarının; Talim ve Terbiye ile teftiş işleri hariç, bütün hizmetleri bu Müsteşarlık sorumluluğuna verilmiştir.

Müsteşarlık; Erkek Teknik, Kız Teknik ve Ticaret Öğretim Müdürlükleri ile Teknik Büro, Yapı İşleri Müdürlükleri ve Muamelat Şefliği gibi dairelerden oluşmuştur. Erkek Sanat Okulları 1942–1943 öğretim yılından itibaren Erkek Sanat Enstitüsü haline getirilmiştir.

1965–1966 yılında Ankara'da Erkek Teknik Öğretim Ağaç İşleri Olgunlaşma Enstitüsü' açılmıştır. 1971–1972 yılından itibaren enstitünün adı "Ağaç ve Metal İşleri Olgunlaşma Enstitüsü" olarak değiştirilmiştir.

1968–1969 Öğretim Yılından itibaren teknik öğretim kurumları, mühendis seviyesinin altında üç ayrı seviye ve nitelikte operatör, işçi, yarı becerili işçi, usta ve teknisyen gibi üretici teknik personeli yetiştirebilecek üç ayrı okul tipi halinde

toplanmıştır.

- a. Pratik sanat okulları,
- b. Sanat enstitüleri,
- c. Teknisyen okulları.

Pratik sanat okullarında, tornacı, frezeci, kaynakçı, boyacı, bobinajcı, döşemeci, oto elektrikçisi, oto tamir ve bakımcısı gibi belirli ve dar kapsamlı mesleklerde operatör ve becerili işçiler yetiştirilmektedir.

Sanat enstitüleri, geniş bir meslek dalı içindeki becerileri kazandıran ve bu becerileri; destekleyen meslekî ve teknik bilgiler yanında gerekli ve yeteri kadar fen kültürü veren ve Tesviyecilik (Tornacılık, Frezecilik, planyacılık), Metal İşleri, Ağaç İşleri, Elektrik, Elektronik, Motorculuk ve Yapı mesleklerine elaman yetiştiren kurumlardır. 1969–1970 öğretim yılında, mühendis ile becerili işçi ve usta arasındaki yardımcı teknik personeli yetiştirmek amacıyla teknisyen okulları açılmıştır.

III. Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri ve IX. Milli Eğitim Şurası kararları doğrultusunda 1973–1974 Öğretim Yılında; teknisyen okulları, teknik liselere, sanat enstitüleri ise endüstri meslek liseleri haline dönüştürülmüştür.

12 Eylül 1980'den sonra Millî Eğitim Bakanlığı, merkez ve taşra teşkilatı yeniden düzenlenmiş 27 Şubat 1982 tarih ve 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kaldırılarak bütün birimler tek bir müsteşarlığa bağlanmıştır.

Plânlı kalkınma döneminden itibaren ülkemizde sanayileşmeye önem ve ağırlık verilmesi sonucunda meslekî ve teknik alanlarda eğitim görmüş insan gücü ihtiyacı hızla artmıştır. Dünyada sanayi ve teknoloji alanında meydana gelen hızlı gelişmeler yabancı dil bilen teknik ara insan gücü ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bunun üzerine yabancı dil bilen teknik insan gücünü yetiştirmek amacıyla 1982–1983 öğretim yılından itibaren Anadolu meslek liseleri, 1983–1984 öğretim yılından itibaren de Anadolu teknik liseleri açılmıştır. Anadolu meslek liselerinin öğretim süresi, birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıl, Anadolu teknik liselerinin öğretim süresi ise birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 5 yıldır.

4702 sayılı Kanun ile 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanuna eklenen ek madde 1 ile 2001–2002 Öğretim Yılından itibaren öncelikle küçük yerleşim birimlerinden başlamak üzere, meslekî ve teknik eğitim alanında orta öğretim diploması, sertifika ve

belge veren programların uygulandığı meslekî ve teknik eğitim merkezleri açılmıştır.

2005–2006 öğretim yılından itibaren ortaöğretim kurumlarının eğitim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Genel ve meslek liselerinin birinci sınıfları ortak şekilde bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu sınıfta yapılan tanıtım ve yönlendirmeye öğrenci okul ve alan seçecektir.

Meslek liselerinde Endüstri Meslek, Anadolu Meslek, Teknik ve Anadolu Teknik Liselerin öğretim süresi dört yıl olarak düzenlenmiştir. Endüstri meslek liselerinin 10. sınıflarında alan dersleri ortak görülmekte, 11. sınıfa geçişte öğrenci bu alan içerisinde bir dal seçip geri kalan iki yılı o dalda eğitim yapmaktadır.

Ülkemizde, hizmet ve sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşların ihtiyacı olan ortaöğretim seviyesinde eğitim görmüş nitelikli personelin yetiştirilmesi konusu önem arz etmektedir. Kalkınma planlarında ve hükümet programlarında 1995 yılına kadar ortaöğretim çağındaki gençlerin % 65'inin mesleki ve teknik eğitim görerek yetiştirilmeleri öngörülmüştür. Bu hedefe ulaşılabilmesi için çıkarılan 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile mesleki ve teknik eğitim alanında sosyal içerikli reform niteliği taşıyan çok önemli yenilikler getirilmiştir. (TİSK, 1997,s.37)

Çıraklık, örgün mesleki ve teknik eğitim ile yaygın eğitimde karşılaşılan personel, donatım sorunları ile maddi zorlukları ortadan kaldırmak için çıkarılan 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, 1986–1987 öğretim yılından itibaren kademeli olarak çıraklık ve örgün mesleki ve teknik öğretim alanlarında uygulanmaya başlanmıştır.

Ülkemizde, Cumhuriyet döneminden itibaren sanayileşmeye önem ve ağırlık verilmesi sonucu, meslekî ve teknik alanlarında eğitim görmüş insan gücü ihtiyacı da artmıştır.

2.2.1.1 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime İhtiyaç

İnsan yaşamının temel ihtiyaçları genel olarak beslenme, sağlık, eğitim ve barınma olarak ifade edilebilir. Bunların karşılanabilmesi insanların sosyal ve ekonomik yönden iyi bir durumda olmasıyla mümkün olabilir. Gerekli insan gücünün sağlanması için bireyin katılacağı eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus

olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak hem de sosyal ortamda gereksinim duyulacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu sayede hem toplumsal kalkınmadaki ara insan gücü ihtiyacı olan teknik personel hem de bireylerin bir meslek edinmesi sağlanabilecektir. İnsanların sosyal hayatlarında önemli bir yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir. Bu noktadan bakıldığında açıkça görülmektedir ki meslekî ve teknik eğitim insanların ve toplumların hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

Toplumlarda, sanayileşme süreciyle çok çeşitli alanlarda nitelikli insan gücü gereksinimine ihtiyaç duyulmaya başlandığı görülmektedir. Çeşitli sanayi kollarının ortaya çıkması bu alanlara yönelik teknik personele olan ihtiyacı da beraberinde getirmiştir. Bugün ise meslekî ve teknik eğitime olan farklı gereksinimi, bireysel, sosyal, ekonomik ve ulusal gereksinimler bakımından ele almak mümkündür. (Kazu ve Demirli, 2002, s.3)

2.2.1.1.1 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Sosyal İhtiyaç

Sosyal bir varlık olan insan çevresindekilerden etkilenmekte ve aynı zamanda bu çevreyi etkilemektedir. Dolayısıyla sosyal yaşamın gereği olarak bir toplumda yaşayan bireyler toplumdaki sosyal faaliyetlere katılmalı ve üzerine düşen vazifeleri yerine getirmelidirler. Toplumda yaşayan bireylerin hayatlarının temeli ve medeniyet dalları hayatlarını idame ettirdikleri meslekleridir. Bu meslekler insanlar arasında dostluk, sevgi, paylaşma gibi sosyal hizmet yönünden pratik ve gerçek bir ortamı sağlamaktadır.

Herhangi bir grup çalışmasında her üyenin iş yükünü adil bir biçimde üstlenmiş olması beklenir. Grup üyelerinin kişisel katkılarını değerlendirmek yönetimin sorumluluğudur. Yetenekleri, deneyimleri, motivasyon düzeyleri daha fazla olduğu için ya da gururlarının okşanması açısından bazı kişilerin daha fazla iş üstlenmesi doğaldır. Kişilerin verimliliklerindeki ufak tefek dengesizlikler sorun yaratmaz. (Chapman, 1997, s.18)

Birey ve grupların mesleki yeterliliklerini geliştirmede ve toplumsal işbirliğine katılımlarını sağlamada meslekler eğitim için önemli bir yer tutmaktadır. Bu yüzden mesleki ve teknik eğitim insanlara sosyal başarı ve mesuliyet duygusu

kazandırmaktadır. Gençleri faydalı bir fert ve potansiyellerini arttırmak için mesleki eğitime yönlendirmek gerekir.

Tüm insanların yaparak öğrenebileceğinin biyolojik ve psikolojik yönden kanıtlandığı bir çağda milyonlarca gencin öğrenimlerini bir mesleğe yönelmeden tamamlamaları, ekonomik yönden ailelerine bağımlı yaşamaları okul ile iş yaşamı arasında bir köprü kurmanın ne kadar gerekli olduğunun somut bir göstergesini oluşturmaktadır. Diğer yönden, işsiz gençlik kendisine hareket vadeden herhangi bir akıma bağlanmak eğilimindedir, mesleki ve teknik eğitimden yoksun bir ortamda gençler kendilerine toplumsal etkinliklere katılma umudu veren herhangi bir akıma kolaylıkla kapılma durumundadırlar. Tüm bunlar, teknolojik bir ortamda gençlere ve yetişkinlere mesleki yetenekler kazandırmanın ve genel yeteneklerinin geliştirilmesinin toplum için ne derece önemli olduğunu açıkça göstermektedir: Buda sosyal yönden sistemli ve planlı bir mesleki ve teknik eğitim gereksiniminin ifadesidir. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.13)

2.2.1.1.2 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Ekonomik İhtiyaç

Toplumların refah düzeyi bir bakıma doğal kaynaklar ve insangücü ile bunlardan yararlanılma durumu ile ilgilidir. Mesleki ve teknik eğitim insangücü yetiştirme aracı olarak bu sürece katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür eğitime ekonomik yönden gereksinim olduğu açıktır. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.13)

Toplumların doğal kaynakları, sahip oldukları insan gücü ve bunlardan faydalanma durumları o toplumun refah düzeyini belirlemektedir. Meslekî ve teknik eğitim ise insan gücü yetiştirme aracı olarak burada aktif rol oynamaktadır. Ayrıca, meslekî ve teknik eğitimi, ekonomik yönden gerekli kılan hedefleri ise aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- İş gücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanması,
- Üretimde verimlilik ve kalite artışının sağlanması,
- İşsizliğin azaltılması,
- Daha ucuz ve kaliteli mal ve hizmet üretilmesi,
- İç ve dış pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi,
- Kaynakların etkinlik, verimlilik ve rasyonellik esaslarına göre kullanılması,

- Çağdaş teknolojinin izlenmesi, yorumlanması, mal ve hizmet üretimine yansıtılması,
- Hızlı, istikrarlı ve sağlıklı bir ekonomik kalkınmanın desteklenerek gerçekleştirilmesi şeklinde sıralanabilir. (Kazu ve Demirli, 2002, s.5)

Alkan'a göre ekonomik yönden mesleki ve teknik eğitimi gerektiren başlıca hususları kısaca şöyle sıralamak mümkündür:

- 1- Ulusal kaynakların korunması ve değerlendirilmesi,
- 2- Çıracılık ve stajyerlik sürelerini kısaltmak,
- 3- Çalışanların kazançlarını artırmak,
- 4- İnsan gücü sağlamak,
- 5- Yaşamda istikrar sağlamak,
- 6- Yatırımların karşılığını almak
- 7- Ulusal üretim gücünü yükseltmek
- 8- İşgücünü tasarruflu kullanmak,
- 9- Hızla değişen ekonomik yapıdan en iyi şekilde yararlanabilmek

Ülkemizde doğal kaynaklardaki azalmanın artmasıyla kalifiye eleman yetiştirme, geliştirme ve etkili kullanma önem kazanmaktadır. Okullar örgün ve yaygın eğitim programlarıyla istihdam sektörünün gereksinimi olan insan gücünün eğitimine katkıda bulunmaktadırlar. Mesleki ve teknik eğitim her alanda üretimin artmasına ve kazancın çoğalmasına katkıda bulunur. Mesleki ve teknik eğitim görmüş işgörenin üretim yeteneği ve kazanç düzeyi yükselmektedir. Ayrıca, ekonomik kurumlar üzerindeki daha iyi üretim için baskılar, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, yaşam standartları yükselme arzu ve çabaları iyi eğitim görmüş iş görenlere olan gereksinimi arttırmaktadır. Nitelikli işgörenler yetiştirmek ve yetişmişlerin niteliğini yükseltmek ulusal ekonominin güçlenmesini sağlayacağından daha istikrarlı bir yaşam ortamı yaratır. Mesleki ve Teknik eğitim için yapılan yatırım sosyal, eğitsel ve ticari yönden diğer alanlardan daha fazla gelir sağlar.

Ulusal kaynakların tasarruflu kullanımı ve insan gücünün iyi değerlendirilmesi aynı zamanda ulusal üretim gücünün yükseltilmesi demektir. Planlı kullanma, ekonomik gelişme ve ulusal güvenliğin sağlanması gibi hususlar ise buna bağlı bulunmaktadır. Bir toplumun en önemli kaynağı işlenmemiş insan gücü potansiyelidir. Bu kaynağa işlerlik kazandıran mesleki ve teknik eğitim aynı zamanda

bunun tasarruflu ve verimli kullanılmasını sağlamaktadır. Nihayet, mesleki ve teknik eğitim görmüş bireyler görmemiş olanlara kıyasla ekonomik değişimden daha az etkilenmektedirler. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitim bireyin değişen ekonomik koşullara uyumunu sağlayan ve bu gelişmelerden yararlanmasını olanaklaştıran bir teminattır. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.15)

2.2.1.1.3 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Bireysel İhtiyaç

Gerekli insan gücünün sağlanması için bireyin katılacağı eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak hem de sosyal ortamda gereksinim duyulacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu sayede hem toplumsal kalkınmadaki ara insan gücü ihtiyacı olan teknik personel hem de bireylerin bir meslek edinmesi sağlanabilecektir. İnsanların sosyal hayatlarında önemli bir yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir. Bu noktadan bakıldığında açıkça görülmektedir ki meslekî ve teknik eğitim insanların ve toplumların hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

Mesleki eğitimin bireysel gelişime de önemli katkıları vardır. Öğrenciler işlerin nasıl yürüdüğünün farkına varırlar, işletmelerin nasıl çalıştığını, teknolojinin nasıl işlediğini öğrenirler. Böylece sosyal çevreden daha çok haberdar olurlar ve öğrenciler kontrol duygularını geliştirirler. Bir ürünün ortaya çıkartılmasında duyulan haz bireysel gelişimin bir diğer boyutunu oluşturur.

Meslek eğitimi sanat, endüstri, ticaret gibi alanlarda öğrencileri keşiflere yönlendirmesi, yaratıcılığı ve bu yaratıcılığın yaygınlaşması için oluşturduğu bilinçle yol gösterici niteliktedir. Mesleki eğitim alan öğrenciler; bir mesleğin; faydalarını, içinde buldukları çevre ve toplumla nasıl bir ilişki içinde olduğunu ve bir işe sahip olmanın ne demek olduğunu sorgulama yetkinliğine ulaşırlar. Böylece birçok kariyer olasılığı içinden kendilerine en uygununu seçebilme şansına sahip olurlar. Tecrübeye dayanan mesleki eğitimde öğrencilerin çeşitli projelerde görevlendirilmesi, sarf edilen çaba ve elde edilen sonuç arasındaki ilişkinin farkına varılması, takım çalışmasının önemi ve toplumun taleplerine karşı duyarlılık gibi eğitimin en önemli ideallerine ulaşılmasına yardımcı olur.

İyi yetişmiş insan gücü, teknolojik ilerlemenin ortaya çıkaracağı toplumsal ve bireysel uyumsuzluk sorunlarını daha aza indirebilecek, ülke ekonomisi dolaylı olarak bu durumdan yararlanabilecektir. Ancak yetişmemiş daha genel bir söylemle vasıfsız insan gücü o ülke için önemli bir işsizlik sorununu ortaya çıkaracaktır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, vasıfsız insan sayısının artması nedeniyle işsizlik sorunu yaşamaktadırlar. İyi yetişmiş insan gücü bu yönüyle işsizliği azaltmada ülkelerin eğitim sistemleri açısından ulaşılması gereken ilk boyuttur ve meslekî eğitime verdikleri önem ve eğitim sistemlerindeki kapsam önemli ölçüde bu boyutu etkilemektedir. Üniversiteye giremeyen gençlerin hiçbir vasıf sahibi olmaksızın çalışmaya başlaması üretimin hacmi ve kalitesini de düşürmektedir. Bu durum ulusal sanayimizin dünya ülkeleri sanayileri ile rekabet şansı açısından da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. (Aykaç, 2002, s.155)

2.2.1.1.4 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitime Ulusal İhtiyaç

Meslek Standartları, bir mesleğin başarıyla icra edilmesi için yapılması gereken görev ve işlemler, sahip olunması gereken bilgi ve beceriler ile sergilenmesi gereken tutum ve davranışları gösteren asgari normlardır. Meslek Standartları işverenlere, çalışanlara ve eğitim kesimine sayısız yararlar sağlamaktadır. Bu sayede işverenler, istihdam edecekleri kişilerin sahip olmaları gereken bilgi ve becerileri konusunda önceden bilgi sahibi olurlar, istihdam edecekleri kişilerin seçiminde, ücretlerinin belirlenmesinde ve terfilerinde daha isabetli kararlar verebilirler. Çalışanlar Meslek Standartları sayesinde, iş başvurularında sahip oldukları yeterlilikleri daha iyi sergileyebilirler ve kendilerini nasıl geliştirebilecekleri hakkında fikir sahibi olabilirler. Kısaca Meslek Standartları iş yaşamı ile eğitim yaşamı arasında önemli bir köprü işlevi görmektedir.

Ulusal çalışma gücünün verimini yükseltmek için iş dünyasındaki koşullar, meslekler arasındaki farklılıklar ve bireylerin değişik gereksinimleri dikkate alınarak iyi plânlanmış bir meslekî ve teknik eğitim sistemiyle yukarıda sayılan bazı ulusal gereksinimlere cevap verilebilecektir.

Milli Eğitim ile Avrupa birliği mesleki eğitimin ulusal alanda güçlenmesi için bir proje hayata geçirmiştir. Mesleki eğitim kaliteli ve dünya ile yarışır bir eğitim

verebilmesi için orta öğretim mesleki teknik okullar modüler eğitim sistemine geçmiş bulunmaktadır. Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Avrupa Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan anlaşmaya dayalı beş yıllık bir projedir. Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen proje 58,2 milyon Avro'luk bütçeye sahiptir.

Alkan'a göre mesleki eğitime gereksinim aşağıdaki maddelerle özetlenebilir.

1. Köyden kente göç edenleri gerekli bilgi ve becerilerle donatmak,
2. Gelişen teknolojiyle birlikte teknik insan gücü ihtiyacını karşılamak,
3. İşsizlik sorununu çözümlenmeye katkı sağlamak,
4. Doğal kaynakları daha iyi değerlendirmek,
5. Bireylerin üretim kapasitelerini artırmak,
6. Tarımdan sanayiye geçişi kolaylaştırmak,
7. Öğrenimi güçleştiren ekonomik engelleri aşmak,
8. İşin ekonomik ve sosyal önemini tanıtmak,
9. El sanatlarının kalitesini yükseltmek

2.2.1.2 Türkiye'de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Niteliği

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile uygulanan eğitim politikaları arasında doğrusal bir ilişki söz konusudur. Gerekli insan gücünün sağlanması için bireyin katılacağı eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak hem de sosyal ortamda gereksinim duyulacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu sayede hem toplumsal kalkınmadaki ara insan gücü ihtiyacı olan teknik personel hem de bireylerin bir meslek edinmesi sağlanabilecektir.

İnsanların sosyal hayatlarında önemli bir yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir. Bu noktadan bakıldığında açıkça görülmektedir ki meslekî ve teknik eğitim insanların ve toplumların hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Meslek, kişinin sadece kendisi için değil, başkalarının da yararlanacağı ve karşılığında kazanç elde edeceği bir faaliyettir. Temel düzeyde yapılan hizmet ve üretim faaliyetleri için dahi meslekî eğitim gereklidir.

Millî Eğitim genelle amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Bütün ğrencilere ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorularını tanıtma, zm yollarını arama ve yurdun; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak,

2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla; ilgi, beceri ve yetenekleri lsnde ve doğrultusunda hem mesleğe hem de yüksek öğretime ya da hayata ve işi alanlarına hazırlamak,

3. İşi ve hizmet alanlarının ihtiyaı olan orta düzeyde meslek elemanlarını yetiştirmek,

4. Çevrenin eğitim ve ğretim ihtiyaçlarını karşılamak, okulda yapılan meslek eğitimini işi ve hizmet hayatının gerektirdiği koşullarda gerçekleştirmek, gerektiğinde bir kısım derslerin endüstri, işi ve hizmet kurumlarında yapılmasını sağlamak ve evre okul işbirliğini kurmaktır.

Bu amaçlar gerçekleştirilir ve bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istek ve yetenekleri ile toplumun ihtiyaçları arasında denge sağlanır. Yeryüzünde; her alanda olduğu gibi özellikle ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda da çok yönlü ve hızlı bir Şekilde gelişme ve değişmeler olmaktadır.

Sanayi toplumundan "bilgi ve teknoloji toplumu", "bilgi ve iletişim toplumu", "bilgi toplumu", "sanayi ötesi toplum", gibi kavramlarla ifade edilen yeni ve başka bir toplum biçimine geçildiği ve dünyanın buna göre yeniden yapılanmakta olduğu bilinmektedir.

Bu durum ülkemizin, gelişen teknolojiyi takip etmesi, yorumlaması, mal ve hizmet üretimine yansıtması, yeni teknolojiler üretmek ve satmak suretiyle gelişimini daha da hızlandırması, böylece ekonomik özgürlüğünü sağlayarak; mevcut sosyal ve kültürel potansiyelini güçlendirmesi, ileri ülke toplumları arasında hak ettiği yeri n önce alması mecburiyeti vardır.

Günümüzde hayatın vazgeçilmez kuralı haline gelen değişim, ülkemize de önemli külfetler yüklemektedir. Gelecekte ağır bedel ödememek için; ülkemizde bu külfete katlanmanın gerekliliğine almakta ve bu amaçla kalkınma plnları ve hükümet programları doğrultusunda her türlü tedbir alınmaktadır. (Yıldırım, 1997, s.5)

İş sahibi olma yerine, iş yapabilir olmanın istihdamın güvencesi haline geldiği günümüzde; insan kaynakları, uzmanlık, yetenek, araştırma, geliştirme, bilgi ve beceri en önemli kavramlar insanı ön plana çıkarmaktadır.

2.2.1.3 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Genel Eğitimle İlişkisi

Mesleki ve teknik eğitimde belirli bir meslek alanı ile ilgili bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılması esastır. Diğer bir deyişle; mesleki ve teknik eğitim üretimi amaç edinir. Genel eğitim ise tüketimci niteliktedir. Birçok eğitimciye göre genel eğitim herhangi bir mesleki alana bağlı olmadan başarılı bir yaşam sağlamak için bireyin genel olarak geliştirilmesi sürecidir. Genel eğitim için çoğu zaman "akademik", "kültürel" ve "liberal" sıfatları kullanılmaktadır. Bazen "genel eğitim" deyimini eğitimin bütünü anlamında kullanılmaktadır. Bu anlamda genel eğitim mesleki ve diğer çeşitli eğitim türlerini kapsamaktadır. Teknik eğitimcilere göre ise, bu tür genel amaçlı teknik konular sadece genel kültür yönünden yararlıdır. Öğrenciyi, bir meslek alanında o mesleğin koşullarına hazırlayamamaktadır. Bu görüşe göre, belirli bir alandaki meslek eğitiminde genel nitelikteki mesleki konular yanında özel mesleki konuların da yer alması gerekir. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.21)

Bu nedenle, bir eğitim programının tür olarak genel eğitim mi yoksa teknik eğitim mi olduğunu belirleyebilmek için programın; amaçları, içeriği, hedef aldığı grup, öğretim yöntemleri, programın uygulanış şekli ve sırası, dayandığı psikolojik temel ve nihayet değerlendirme biçimi gibi yönlerden incelenmesi gerekir. İnceleme sonucu programın belirli bir mesleğe hazırlık yönünde bir niteliğe sahip olduğu belirtilenler varsa program teknik eğitim programıdır. Böyle bir belirti yoksa program genel eğitim programıdır.

Mesleki teknik eğitim ile genel eğitimin böyle ayrışması bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Geçmişte Milli Eğitim Bakanlığı’nda biri genel, öteki mesleki eğitimden sorumlu iki müsteşar görevlendirilmiştir. Sonra, müsteşar sayısı teke düşürülmüş ama genel ve mesleki eğitimciler arasındaki ayrılaşma bir türlü ortadan kaldırılamamıştır. Genel eğitimle mesleki ve teknik eğitimin karşıt olduğunu benimseyen görüşe göre ise, sadece dil, klasik çağın gelenekleri, Rönesans ve diğer bazı konuların kültürel değeri vardır. Bunların dışında kalan alanlardaki etkinlik ve yaşantıların kültürel bir değeri yoktur.

2.2.1.4 Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Programı

Mesleki eğitimin amacı, endüstrinin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Endüstrideki üretim ve teknolojik değişmeler, endüstriyel mesleki eğitimi amaç, kapsam, metot ve organizasyon yönünden etkilemektedir. Endüstrileşme, ülkemiz kalkınmasında temel unsur olarak kabul edilmiştir. Planlı kalkınma döneminde endüstrileşmede yüksek bir gelişme hızı benimsenmiştir. Uygulamada, endüstrileşmede planlanan gelişme hızı büyük ölçüde gerçekleştirilebilmiştir. Yatırım malı üreten sektörün imalat sanayi içerisindeki oranı yükselmiştir. Endüstri ürünlerinin ihracat içerisindeki ağırlığı sürekli yükselmektedir. Endüstri ürünlerinin ihracatı, kalite ve verimlilik problemlerinin önemini artırmaktadır. Endüstriyel üretimde kalite ve verimliliğin öneminin artması işgücünün nitelik seviyesinin yükseltilmesini gerektirmektedir.

Araçlardaki modernleşme, endüstrileşme ve ihracat ürünleri içerisinde endüstri ürünlerinin oranının yükselmesi gibi faktörler endüstriyel mesleki eğitime olan talebi artırmaktadır. Endüstriyel gelişme ve ihracat hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi, işgücünün nitelik seviyesinin yükseltilmesini gerektirmektedir. Endüstri sektöründe, insan gücünün iş öncesi ve işbaşı eğitimine olan talep yükselme eğilimi göstermektedir. Eğitim talebinin karşılanabilmesi, örgün ve yaygın endüstriyel mesleki eğitimle, insan gücünün verimliliğini yükseltmeyi ve teknolojik değişmelere uyumunu sağlamayı amaçlayan geliştirme ve uyum kurslarının bir sistem bütünlüğü içerisinde planlanmasına ve uygulanmasını gerektirmektedir.

Ülkemiz, endüstriyel mesleki eğitim alanında büyük bir bilgi ve tecrübe birikimine sahiptir. Osmanlı İmparatorluğunda, endüstri inkılabına kadar becerili insan gücünün yetiştirilmesinde Çıraklık eğitimi temel yaklaşım olmuştur. Bilim ve teknolojiye ilişkin değişmeler işin mahiyetinde de değişiklikler yapmıştır. Geleneksel çırak yetiştirme sistemi kapsam ve mahiyeti değişen işe, ferdin hazırlanmasında yetersiz kalmıştır. Avrupa ülkelerinde endüstri inkılabından sonra mesleki eğitimi geliştirme hareketlerine paralel olarak, Osmanlı İmparatorluğunda da mesleki eğitimi geliştirme yönünde çeşitli teşebbüsler olmuştur. Mithat Paşa günümüz meslek okullarının başlangıcı olarak kabul edilen Islahhaneleri kurarak bu hareketin ülkemizde öncülüğünü yapmıştır. Bu kurumların amacı fakir ve kimsesiz çocuklara bir meslek öğretmek onları üretici hale getirmektir. Osmanlı İmparatorluğunda meslek okulları kurma hareketi çeşitli Osmanlı Vilayetlerinde tekrarlanmasına rağmen ar/ulanan süreklilik ve yaygınlığa ulaşamamıştır. Çıraklık eğitiminde sistemli bir düzenleme gerçekleştirilememiştir. (Alkan ve diğerleri, 1996, s.175)

Cumhuriyet döneminde endüstriyel mesleki eğitimde tam zamanlı okula dayalı bir gelişim modeli izlenmiştir. Endüstriyel meslek okullarının Cumhuriyet dönemi kuruluş aşamasında başlıca amaçları şunlar olmuştur.

1. Meslek okulları ile çevreye yeni teknolojiler götürmek ve çevrenin endüstriyel gelişmesine yardım etmek.

2. Kurulması tasarlanan endüstriyel kuruluşlara nitelikli işgücü yetiştirmek.

Endüstriyel meslek okulları kuruluş aşamasındaki amaçlarını gerçekleştirmiş ve ülke kalkınmasına değerli hizmetler yapmıştır. Türkiye'nin ulaştığı ekonomik, sosyal ve teknolojik seviye, endüstriyel mesleki eğitim ihtiyacında önemli değişiklikler yapmıştır. Ülkemizin beceri ve teknik insan gücü ihtiyacını nitelik ve nicelik yönünden karşılamak amacıyla mesleki eğitim sistemimiz, 5.6.1986 tarihli 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile yeniden düzenlenmiştir. Günümüzde endüstriyel mesleki eğitimin başlıca amaçları şunlardır;

1. Mecburi ilkökul öğreniminden sonra bir üst öğrenim kurumuna devam etmeyen ve bir işyerinde çalışarak meslek öğrenmeye çalışan belirli yaş grubundaki gençliği sistemli çıraklık eğitimi ile işe ve hayata hazırlamak.
2. Ortaöğretim çağı gençliğini, tam zamanlı ve okul - endüstri işbirliğine dayalı endüstriyel mesleki eğitim kurumları ile işe, hayata ve yüksek teknik eğitime hazırlamak.
3. Çıraklık ve ortaöğretim dönemi mesleki eğitim çağını geçirmiş veya bu süreçlere hiç girmemiş genç ve yetişkinleri meslek kursları ile endüstriyel görevlere hazırlamak.
4. Endüstride çalışan işgücünün verimini artırmak ve teknolojik yeniliklere uyumunu sağlamak için geliştirme ve uyum kursları düzenlemek.
5. Geliştirme ve uyum kursları düzenleyerek, endüstride çalışan işgücünün verimini artırmak ve teknolojik yeniliklere uyumunu sağlamak.

2.2.2 Dünyada Mesleki Ve Teknik Eğitim

Mesleki ve teknik eğitim, çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerinde farklı biçimlerde yer almaktadır. Özellikle sanayileşmiş ülkelere uygulanmakta olan mesleki eğitim modelleri, verilen eğitimin türüne ve eğitimin verildiği kuruma göre iki ana grupta toplanabilir:

- Tam zamanlı mesleki teknik eğitim modeli
- Çıraklık eğitimi modeli

Birinci modelde mesleki ve teknik eğitim 8–10 yıllık zorunlu temel eğitime dayalı olarak okul içinde gerçekleştirilmektedir. Model, zorunlu eğitimden sonra gençleri kısa yoldan hayata ve iş alanlarına ya da belirli bir başarı düzeyini tutturanları yükseköğretime yöneltmektedir. Pahalı olan ve okul donatımının sürekli olarak yenilenmesi gerektiren bu model, eğitime önemli ölçüde kaynak ayıran İsveç, Belçika, Fransa, İtalya gibi ülkelerde uygulanmaktadır. Lise çağındaki gençlerin üçte ikisinden fazlasının okullaştığı bu ülkelerde tam zamanlı mesleki teknik eğitim modelinin gelecekte tüm lise çağındaki gençliği kapsayacağı belirtilmektedir.

Çıraklık eğitimi modelinde ise, meslek eğitimi, devlet ve özel işletmelerin işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Çıraklık eğitimi, bazı AB ülkeleri, ABD ve Japonya'da 8-10 yıllık zorunlu temel eğitime dayanmaktadır. Almanya'da ikili eğitim (dual sistem) olarak tanımlanan bu modelde teorik eğitim meslek okulunda, uygulama işyerinde yapılmaktadır. Çıraklar genellikle dört gün işyerine, bir gün okula gitmektedirler. Almanya, İsviçre, Avusturya gibi ülkelerde meslek eğitimi, çıraklık eğitimi yoluyla yapılmaktadır. Bu ülkelerde tam zamanlı mesleki ve teknik eğitim, sağlık gibi az sayıda meslek için uygulanmaktadır. Gelişmiş sanayi ülkelerinde mesleki ve teknik okullarla çıraklık eğitiminin dayandığı eğitim kademesinin aynı olması, yatay ve dikey geçişleri önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır.

Bu modeller, her ülkede bir arada uygulanmakta, ancak bunların birine ya da ötekine verilen ağırlık ülkelere göre değişmektedir.

Buna göre ülkeleri üç grupta toplamak mümkündür:

1. Tam zamanlı meslek modeline ağırlık veren ülkeler: Belçika, Fransa gibi.
  2. Çıraklık eğitimi modeline ağırlık veren ülkeler: Almanya, Danimarka gibi.
  3. Her iki modele de ağırlıklı olarak yer veren ülkeler: Hollanda, İngiltere, ABD gibi.
- 1994 yılı sonunda Paris'te düzenlenen OECD Mesleki ve Teknik Eğitim (VOTEC) toplantısında varılan neticeye göre de dünyadaki mesleki ve teknik eğitim uygulamalarını en az üç farklı sistem altında toplamak mümkündür.

Bunlardan birincisi A.B.D.'de ve İngiliz Milletler Topluluğunda uygulanan eğitim sistemidir. Bu sistem genellikle genel eğitimi ve az sayıdaki gençler için zorunlu eğitimden sonra uygulanan sanayide işbaşında eğitimi ihtiva etmektedir.

İkincisi ise, eğitimin okul ve sanayi arasında paylaşıldığı temel olarak "dual" eğitim sistemine dayanan Alman sistemidir. Bu sistem, Almanya'dan başka Avusturya, İsviçre gibi ülkelerde de görülmektedir.

Üçüncü sistem ise Fransa, İtalya ve İskandinav ülkeleri gibi birçok ülkede görülen genel eğitim ve özellikle okul-temelli mesleki eğitimin olduğu iki ayrı eğitim sistemidir.

Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim uygulamaları aşağıda üç ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar; Avrupa Birliği ülkelerinde, Amerika Birleşik Devletlerinde ve Japonya'da Eğitim Sistemi ve Mesleki Eğitim uygulamalarıdır. Ülkelerin eğitim sistemleri içinde mesleki ve teknik eğitimin yerinin iyi anlaşılabilmesi için genel eğitim sistemlerinden de kısaca bahsedilmesinde fayda görülmüştür.

2.2.2.1 Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki ve Teknik Eğitim

Son yıllarda Avrupa Birliği (AB)'nde eğitim ve mesleki eğitim konusuna verilen önem gittikçe artmaktadır. AB içinde kişilerin ve mesleklerin serbest dolaşımı, özellikle mesleki eğitim standartlarında uyumlaşmayı gerektirmiştir. Avrupa Birliği'nin mesleki eğitimle ilgili olarak izlediği temel ilkeler şöyle özetlenebilir:

- ✓ Herkes için uygun ve yeterli mesleki eğitim sağlayacak koşulların hazırlanması,
- ✓ Tüm sektörlerde ihtiyaç duyulan işgücünün yetiştirilmesi için imkânlar oluşturulması,
- ✓ Yeni teknolojilere uygun beceriler edinilmesinin sağlanması ve
- ✓ Bu alanda üye devletlerle işbirliği yapılmasıdır.

1963 yılında Konsey tarafından kararlaştırılan mesleki eğitim alanında ortak bir politika uygulanmasıyla ilgili on ilke çerçevesinde kalifikasyonların eşdeğerliği, genç işçilerin değişimi ve mesleki yönlendirme prensipleri getirilmiştir. Bu doğrultuda, 1974 yılında üye devletlerin temsilcilerinden oluşan bir komitenin eğitim programlarını koordine etmesine karar verilmiştir. 1976'da kabul edilen eylem programında ise;

- Eğitim sistemlerinin iyileştirilerek ortak bir seviyeye getirilmesi,

- Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması,
- Yabancı dil eğitiminin geliştirilmesi,
- Yüksek öğretimde işbirliğine gidilmesi,
- Göçmen işçiler ve çocukları için kültürel ve mesleki eğitim projeleri uygulanması,
- gençlerin öğrenim hayatından iş hayatına geçişini kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılması
- Ve gençlerin istihdamının teşvik edilmesi,
- Yeni teknolojilerin kullanımına yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gibi alanlara öncelik verilmesi kararlaştırılmıştır.

1975 yılında Berlin'de kurulan Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi-CEDEFOP bünyesinde, mesleki eğitim programları arasında koordinasyon sağlanması, yeni teknolojiler ve yeni üretim metotlarının mesleki eğitime yansması gibi konularda çalışmalar yapılmaktadır.

Son yıllardaki teknolojik gelişmeler, eğitim kalifikasyonlarının karşılıklı olarak tanınması hususunda ilerleme kaydedilmesini gerektirmiştir. Bu bağlamda, AB'nin Mesleki Eğitim niteliklerinin karşılaştırılabilirliğine ilişkin 85/368/EEC sayılı Konsey kararı ve en az üç yıl süreli mesleki eğitim ve öğretim sonucu verilen yüksek eğitim diplomalarının tanınması için genel sisteme ilişkin 89/48/EEC sayılı Konsey Yönergesi 1988 yılında kabul edilmiştir. Hem işçileri, hem de bağımsız çalışanları kapsayan Yönerge, orta eğitimden sonra 3 yıl ve daha fazla eğitim görmüş olan üye devletler vatandaşlarının diğer bir üye devlette, işe kabulün teknik ve moral niteliklere sahip olma şartına bağlı olduğu iş ve mesleklerde çalışmalarını mümkün kılmaktadır.

Mesleki Eğitim Alanında AB'de Uygulanan Bazı Programlar:

COMETT: Yeni teknolojilere yönelik mesleki eğitim alanında üniversite-işletme işbirliği programı.

Yeni teknolojilerle bağlantılı yüksek düzeyde eğitimi geliştirmek üzere üniversite ve sanayi arasında işbirliğinin sağlanması. Bu programın amaçları arasında üniversiteler ve işletmeler arasında işbirliğine bir Avrupa boyutu kazandırılması,

eğitim programlarının ortaklaşa geliştirilmesinin teşvik edilmesi ve eğitim düzeyinin teknolojik ve sosyal gelişmelere uygun olarak dzenlenmesi yer almaktadır.

ERASMUS: Gençlerin değişimine ilişkin faaliyet programı.

Üniversite öğrenimi gören gençlerin AB içinde dolaşımlarını sağlayarak diğer üye ülke üniversitelerinde eğitim görmelerine imkân tanınması, bu programın amacını oluşturmaktadır.

EUROTECNET: Yeni teknolojilere ilişkin mesleki eğitim projeleri ağı.

Temel ya da sürekli eğitim gören gençler ve işletme personelinin katıldığı bu programda, yeni teknolojilerle bağlantılı olarak mesleki eğitim alanındaki yeniliklerin AB içinde yayılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

PETRA: Gençlere yönelik temel mesleki eğitim.

Tam gün zorunlu eğitim dönemi sonrasında gençlere mesleki eğitim veren bu programın amacı, mesleki eğitimde Avrupa'nın birlikteliğinin geliştirilmesi, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki bağlantıların güçlendirilmesidir.

ARION: Eğitimcilerin eğitimine yönelik program.

ARION, çeşitli eğitim gezileri ile farklı eğitim sistemlerinin tanınmasına yardımcı olmaktadır.

LINGUA: Yabancı dil eğitiminin geliştirilmesine yönelik program.

Orta ve yüksek öğretim öğrencileri ve eğitimciler ile işçilerin katıldığı söz konusu programın amacı üye ülkelerde dil eğitiminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını sağlamaktır.

İRİS: Kadınlara yönelik mesleki program.

Meslek eğitimi gören kadınlara yönelik olan İRİS programı; mesleki eğitim alanında yeni projeler ağı çerçevesinde kadınların mesleki eğitime girişlerinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır.

2.2.2.2 Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki ve Teknik Eğitim

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'inde merkezietçilikten oldukça uzak bir eğitim sistemi vardır. Ulusal hükümet, devlet eğitim kurumlarına genel rehberlik hizmeti ve yardım sağlar. Ayrıca rehber kitaplara dayanarak mali kaynaklar sağlama yoluyla devlet eğitim programlarını etkiler. Ama yerel eğitim kurumları görevlendirilerek, önemli eğitim kararları eyaletler tarafından alınır.

Amerika'da eğitimin yasal yapısı eyaletler tarafından belirlenir. Bununla birlikte, işgücünün ulusal ekonomi için taşıdığı önemden dolayı federal hükümet meslek eğitimde önemli rol oynar.

ABD'nde eğitim, genelde 7-16 yaşlan arasında zorunlu ve devlet okullarına devam etmekte olan öğrenciler için ücretsizdir. ABD'de eğitim, ilk, orta ve yükseköğretim olarak düzenlenmiştir. Okul yapıları eyaletlere göre değişmektedir. Bunlar;

8+4 Modeli (8 yıllık bir ilköğretimden sonra 4 yıl süreli ortaöğretim gelmektedir),

4+4+4 Modeli (4 yıllık bir ilkokul ve 4 yıllık bir ortaokuldan sonra 4 yıllık bir lise öğrenimi),

6+2+4 Modeli (6 yıllık bir ilkokul ve 2 yıllık bir ortaokuldan oluşan ilköğretimden sonra 4 yıllık bir ortaöğretim),

6+3+3 Modeli (6 yıllık bir ilkokul, 3 yıllık bir ortaokul ve yine 3 yıllık bir lise),

6+6 Modeli (6 yıllık ilköğretimden sonra 6 yıllık bir ortaöğretim),

Yukarıda belirtilen eğitim modelleri arasında en çok 6 yıllık ilkokul modeli uygulanmakta, ortaöğretim eyalet veya bölgede uygulanan modele göre 7., 9. veya 10. sınıfta başlamaktadır. Amerika'da eğitim, eyaletlerin sorumluluğu altındadır. Ulusal veya Federal bir eğitim sistemi yoktur. Eyaletlerin kendine özgü sistemleri vardır. Resmi ve özel bütün okullar eyalet eğitim bakanlığının kuralları çerçevesinde yönetilir. Merkezi otoritenin yokluğu, okullar arasında farklılıklar kadar benzerlikler de yaratmıştır. Her uygulamada bir istisnaya rastlamak mümkündür. Genelde ortaöğretim okulları çok kapsamlı kabul edilmektedir. Yani mesleki ve teknik konular kadar akademik eğitiminde verildiği yerlerdir.

İlkokuldan ortaokullara geçiş genellikle 7. sınıfta başlar ve girişte herhangi bir koşul aranmaz. Ortaöğretimden üniversiteye geçiş (lise sonrası kurumlarca yönetilen) sınavla olmaktadır. Bazı eyaletlerde ise lise diploması eyalet üniversitesine girmek için yeterlidir.

ABD'de mesleki öğretim, ortaöğretim sonrası düzeylerde yürütülmektedir. Ortaöğretim düzeyindeki genel eğitim, ortaöğretim sonrası çalışmalar için gerekli temel becerileri ve akademik hazırlıkları sağlar. Mesleki eğitim, ortaöğretim düzeyinde başlar ve ortaöğretim sonrası düzeyin ikinci yılı sonuna kadar devam eder. Mesleki eğitim çerçevesinde kişiye iş bulabilmek için vasıf kazandırma veya mevcut

işyle ilgili becerisini geliştirme amacıyla, ortaöğretim, yükseköğretim ve yetişkinler eğitimi düzeyinde 400'den fazla öğretim programı uygulanmaktadır.

ABD'de anayasa, eğitim konusunda bir federal yetki hükmü içermemekte ve birçok eyalet bu konudaki sorumluluklarını 15,000 kadar yerel yönetimdeki seçilmiş temsilcilere devretmektedir. Dolayısıyla bir ulusal VOTEC sisteminden söz edilemez. Fakat 1917 tarihli Smith-Hughes Yasasından bu yana federal fonlar mesleki eğitimin geliştirilmesi ve belli hedeflere yöneltilmesi amacıyla kullanılmaktadır.

Mesleki eğitim, Eyalet Mesleki Eğitim Kurulu'nun yetkisi altındadır. Yerel yönetim düzeyinde, mesleki eğitimde tek bir örgütlenme biçimi yoktur. Çok programlı liseler, mesleki-teknik liseler, bölge meslek merkezleri, ortaöğretim düzeyinde mesleki ve teknik eğitim veren en yaygın eğitim kurumlarıdır.

1. Çok Programlı Liseler: Öğrencileri bir yandan yükseköğretim kurumlarına hazırlarken, bir yandan da çeşitli meslek alanlarına hazırlamayı amaçlayan çok programlı liselerde mesleki eğitim, genel eğitimle birlikte sunulur. Öğrenciler, günün bir bölümünde atölye veya laboratuarda, kayıtlı buldukları meslek programları ile ilgili çalışmaları yaparlar; günün bir bölümünde ise akademik derslerle meslek programlarını destekleyici teorik derslerin verildiği sınıf çalışmalarına katılırlar.

2. Mesleki Teknik Liseler: Belirli alanlarda uzmanlaşmış bölümleri bulunan mesleki teknik liseler, öğrencileri, belirli bir meslek alanında yetiştirirken bir yandan da lise diplomasının gerektirdiği genel eğitimi verirler. Bu okullar her türlü olanaklarıyla çevredeki okulların öğrencilerinin yararlanmasına açıktır. Öğrencinin alacağı genel kültür ve meslek derslerini yasa ve yönetmelikler değil, öğrencinin ilgi ve yetenekleri belirler. Öğrenciler, günün bir bölümünü atölye ve laboratuvar çalışmaları ile diğer bölümünü sınıf çalışmaları ile değerlendirirler.

3. Bölge Meslek Merkezi: Bölge meslek merkezi adını taşıyan mesleki teknik kurumlar, uygun semtlerde, çevrede yer alan çeşitli okulların öğrencilerine hizmet sunmak amacıyla kurulmuşlardır. Bir okuldaki mesleki ve teknik eğitim programlarına kayıtlı olan öğrenciler, çevredeki okulların yetkilileriyle ortaklaşa hazırlanmış olan zaman çizelgesine uygun olarak yarım günlük atölye çalışmaları için gruplar halinde merkeze giderler. Bu merkezler, genellikle, usta öğretmenlerin yönetiminde mesleki ve teknik eğitime ilişkin teori ve beceriler sunarlar. Öğrencinin

devam ettiği okul ise, genel kültür ve mesleki teknik programları destekleyici konularda sınıf çalışmalarından sorumludurlar.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, okul ile sanayi arasında işbirliğini ve ortaklaşa eğitim çalışmalarının yürütülmesini sağlayan çeşitli programlar vardır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

a. İş Eğitimi Programları: Bu program, eğitimi, hayatını kazanarak sürdürmek isteyen tam zamanlı mesleki ve teknik lise öğrencilerine yardımcı olmak amacıyla düzenlenmiştir. Mesleki Eğitim Kanunu'na göre bu programa devam eden öğrenciler yerel eğitim kurumları ile kr amacı gütmeyen kamu kuruluşlarında çalışırlar. Gençler, bu programlarda hem para alırlar, hem de temel iş alışkanlıkları ve davranışları elde ederler. Program, ayrıca, pek çok yoksul öğrencinin okulda kalmasına ve başarılı olmasına olanak sağlar,

b. İş, Tecrübe ve Meslek Tanıma Programları: Eğitim Bakanlığı ile alışma Bakanlığı'nın organize ettiği bu program, eğitimi terk etmiş 14-15 yaşlarındaki gençlere yöneliktir.

c. Ortaklaşa Mesleki Eğitim Programları: Okul ile çevredeki sanayi kuruluşları arasındaki işbirliği sonucu gerçekleştirilen bu programlar, öğrencileri iş hayatına hazırlamak amacıyla düzenlenmiştir. Eğitim, okul tarafından başlatılır, denetlenir ve değerlendirilir.

Bu programda; okul ile işletme arasında yazılı bir anlaşma, öğrencilerin teorik eğitimlerini okulda alması, planlı ve okul denetiminde çalışma dönemi, öğrencilerin devam ettikleri işyerinden yasaların belirttiği ölçüde ücret alması hususları yer alır.

Bu programda ğrenciler:

- ✓ İş tecrübesi kazanırlar,
- ✓ İşe ilişkin olumlu davranışlar elde ederler,
- ✓ Bilgilerini yenilerler,

- ✓ İşletmenin işyerini ve malzemelerini kullanırlar.

Ayrıca bu programla;

- Okulların atölye ve laboratuvarındaki pahalı malzemeye olan ihtiyacı azalır.
- Okullardan daha fazla öğrencinin yararlanmasına olanak sağlar.
- Ekonomideki değişmelere hemen uyum sağlayabilecek esneklikte programların hazırlanmasına ve öğrencilerin yetiştirilmesine olanak sağlar
- Bugünün ve geleceğin insan gücü ihtiyacının yetiştirilmesine imkân sağlar.
- Gençlerin kolay iş bulmasına olanak sağlar.

d. Tecrübe Temelli Meslek! Eğitim Programları: Ortaöğretimin son iki yılında (11. ve 12. sınıflar) öğrenciler çevrede bir işyerine yerleştirilirler. Bu yolla işletmelerin iş tecrübelerinden öğrencilerin yararlanması sağlanır. Öğrenciler haftada 8 ile 30 saat arasında değişen bir süre için okuldaki sınıf, laboratuvar ve kütüphane çalışmalarına katılırlar. Geri kalan zaman ustalarla birlikte çevredeki projeler üzerinde çalışmakla geçirilir.

ABD'de mesleki ve teknik eğitim, eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır. Mesleki ve Teknik eğitim, öğrencileri, okula devam ederken yarı zamanlı çalışmaya, mezun olur olmaz da tam zamanlı çalışmaya hazırlar. Yarı zamanlı ortaklaşa eğitim ve iş tecrübesi programları, genellikle lisenin son iki sınıfında uygulanır.

2.2.2.3 Japonya'da Mesleki ve Teknik Eğitim

—Japonya'da Amerika Birleşik Devletlerinden esinlenen eğitim sistemi, geniş tabanlı amaçları olan "kapsamlı okul" prensibine uygun olarak İkinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkmıştır.

Japon devlet eğitim sistemi, karar vermede merkezi yapıya sahip olmasına rağmen, büyük ölçüde Amerikan eğitim sistemine dayandırılmıştır. Önemli kararların çoğu Milli Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı tarafından alınır.

Eğitim sistemi; ilkokullar, ortaokullar, liseler, yüksekokullar/üniversitelerden oluşur. Bu okulların öğrenim süreleri 6+3+3+4 olup zorunlu eğitim 6-15 yaşları arasında 6+3=9 yıl ve parasızdır.

—Kuruluş statüsü açısından Japon okulları üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar, Resmi Devlet Okulları, Mahalli Okullar (İl ve Belediye Okulları) ve Özel Okullardır. Devlet, teknik öğretim ile yükseköğretime ağırlık vermektedir. Teknik ve teknoloji kurumlarının % 85'i devlet tarafından kurulmuştur. Japonya'da, okul sistemi dışında gerçekleştirilen her türlü eğitim faaliyetlerine "sosyal eğitim" denilmektedir. Öğrenim konusu olabilecek her türlü bilgi, beceri, sanat, kişisel ilgi ve kültürel etkinlikler sosyal eğitimin konusu olarak ele alınmaktadır. Her ilde halk eğitim müdürlüğü vardır. Kütüphaneler, müzeler, halk eğitim ve kültür merkezleri eğitim kurumlarının içinde değerlendirilmektedir.

— Milli Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı bütün örgün eğitimden sorumludur. Ulusal düzeyde Bakanlık, kabineyle birlikte çalışarak bütçeleri, eğitimle ilgili yasa tasarılarını ve eğitim politikalarını oluşturur. Bakanlık, merkez ve belediyeler bazındaki eğitim kurullarına kaynak tahsis eder ve tavsiyelerde bulunarak teknik konularda rehberlik eder. Bakanlık anaokulundan yükseköğrenime kadar eğitim programlarını, standartları ve kredi yükümlülüklerini ve aynı zamanda ilk ve ortaokullarda okutulacak ders kitaplarını belirler. Bunlara ek olarak mesleki ve teknik eğitim için araç gereç standartlarını ilan eder. Bakanlığa, profesörlerden, işveren temsilcilerinden vs. oluşan bir Bilimsel ve Mesleki Eğitim Danışma Komitesi

danışmanlık yapar. Merkezi eğitim, devlet okulları personel işlerinin denetiminden, öğretmenlerin hizmet-içi eğitiminden, ders malzemelerinin alımı ve yönetimi ve özel eğitim faaliyetlerinden de sorumlu olan beş kişilik bir eğitim kurulu tarafından idare edilir.

Belediyelerde bu işler, eğitim kurumları kurma ve yönetmekle, bu eğitim kurumlarında personel işlerini idare etmekle, ilk ve ortaokulların kitaplarını adapte etme ve eğitim kurumlarına rehberlik ve danışmanlık hizmetleri vermekle yükümlü üç, beş kişiden oluşan kurullar tarafından yürütülür.

Hızlı teknolojik gelişmelerden dolayı öğretmenlerin dönem dönem hizmet içi eğitimden geçmeleri gerekir. Eğitim Bakanlığı, her on yılda bir yapılan eğitim programı değişikliklerinin ardından hizmet-içi eğitim imkânı verir.

— Dünyada yaşanan geniş tabanlı eğitim eğilimi Japonya'da yeni bir kavram değildir. Japon işadamları genel birtakım becerilere sahip işçileri seçerek daha sonra şirketin ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirirler. Bu nedenle okulla sanayi arasındaki bağlar alt düzeyde ve önemsiz kalmıştır.

— Japonya'da genel eğitim, akademik karakteri olan bir eğitim sistemi olarak düşünülmekte, aileler bu eğitimi yüksek eğitime geçiş için bir atlama taşı olarak görmektedirler.

Bakanlığın, mesleki eğitim ve işyeri tecrübesini genel eğitim ile birleştirme amacının gerçekleşmesi, öğrencilerin üniversiteye giriş hazırlıklarına engel olacağı düşüncelerinden dolayı zorlaşmaktadır. Mesleki eğitim Japonya'da genelde birçok ülkede gördüğü ilgiyi görememiştir.

2.3 MESLEK SEÇİMİ

Günümüzde meslek seçme, gençlerin ciddi araştırmalar sonucu vermeleri gereken önemli bir karardır. Üniversiteye girişte, birey seçmeyi düşündüğü alanın ilgi ve yeteneklerine uygunluğunu; lisede öğrenim gördüğü alanla yükseköğrenim programları arasındaki ilişkiyi ve şimdiye kadar hangi alanlarda daha başarılı olduğunu, iyi irdelemek durumundadır.

İlköğretimin sonunda ve ortaöğretimin başında, öğrencilerin değişik programlara yönelmeleri, çeşitli ölçme araçları ile bireyi tanıma tekniklerinden yararlanılarak elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi sonucu olmalıdır. Bir öğrencinin hangi tür okula ve programa yönelmesinin uygun olacağı kararına varılırken öğrencinin:

- 1- Yetenek ve başarı durumu,
- 2- Kişisel nitelikleri,
- 3- İsteği ile işin veya programın özellikleri,
- 4- Ailesinin görüşü,
- 5- Programa, işe girme ve devam edebilme koşulları
- 6- Toplumun mesleğe olan ihtiyacı bilinmelidir.

Meslekî kariyer yapmak, iyi bir ev ve araba sahibi olmak... Evlenmek, çocuk çocuğa kavuşmak... Etrafımızda takdir ettiğimiz ablaları, ağabeyleri model alırsak kendimize. Onların meslekleri, hayatları coşturur gönlümüzü. Onlar gibi olmayı hayal eder dururuz. Büyüdükçe beğenip de takdir ettiğimiz bu özdeşim figürleri çeşitlenir. Eski hayallerimize şaşır kalırız biz nasıl öyle olmak istemişiz diye. Yeni özdeşim modelleri girmeye başlar hayatımıza. Bir de öğrenmişizdir artık ailemizden, okulumuzdan, arkadaşlarımızdan paranın gücünü. “En iyi meslek; en çok para kazandırandır, kazanç açısından en makbul olandır” fikri çelmeye başlar aklımızı yavaş yavaş. (Doksat, 2007, s.1)

2.3.1 Meslek

Meslek, insanlara yararlı mal ya da hizmet üretmek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, kuralları toplumca belirlenmiş etkinlikler bütünüdür.

Meslek. Türkçede oldukça kapsamlı bir terimi ifade etmek için kullanılmaktadır. Oysa batı dillerinde meslekler, görülen eğitimin düzeyi ve yapılan görevlerin niteliğine göre uzman meslekler beceriye dayalı meslekler olarak farklı terimlerle adlandırılmaktadır.(Kuzgun, 2000,s.1)

Yapılan iş olarak bazı durumlarda hobilerle (özel uğraşı) aynı olmasına rağmen meslek terimi daha farklı bir anlamı içermektedir. Hobiler de genelde kişi sadece kendisi için bir faaliyette bulunur. Oysa mesleki faaliyette kişi yalnız kendi doyumunu için değil başkalarının yararı için yaptığı ve karşılığında kazanç elde ettiği bir uğraşmayı dile getirmektedir. Meslek ve hobiler arasında ikisinin de eğitim gerektirmesi bakımından benzerlik görülebilir. Fakat meslekler resmi ve planlı bir eğitimle kazanılırken hobiler ise genellikle gayri resmi ortamlarda geliştirilirler. Meslekte para kazanmak esas olmasına rağmen insanlar sadece para kazanmak için bir mesleğe yönelmezler.

Meslek, bağımsız bir şekilde ve mümkün olduğu kadar sürekli bir şekilde yapılan, insan ve toplumun maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan, ekonominin bir fonksiyonu olan. Özellikle istidat, kabiliyet ve güce dayalı olarak Öğrenilmiş, karşılığında para alınan hizmettir.

Mesleğin sadece para kazanma aracı olmayıp, bireyin kendini gerçekleştirme yolu olduğu da eklenmelidir. Meslek belirli bir okul eğitimi gerektirebileceği gibi tecrübe ilede öğrenilebilir. Meslek sahibi bir insan toplumda saygı görür, çevresiyle ilişki kurar, kendi kapasitesini kullanarak üretir ve yaratır. Mesleğinden sağladığı doyum onun mutluluğunun en önemli kaynağıdır. Ancak çalışma yaşamındaki huzursuzluk, mesleğinden tatmin olmama veya mesleğini sevmeme durumları kişilerin psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkiler. İnsanlar yaşamda üretebildiklerinde bunları da sevindikleri ve başardıkları mesleklerle yapabildiklerinde mutlu olmaktadırlar. (Köksal, 2003, s.7)

2.3.2 İş ve Eğitim İlişkisi

Ülkemizde endüstrileşme sürecinde sağlanan sonuçlar, endüstri ile düzenli ilişkiler kurmasını zorunlu duruma getirmiş bulunmaktadır. Mesleki ve teknik öğretimin ilk aşamasında ülkemizde çok sınırlı endüstriyel kuruluşların bulunması meslek okullarına bu ihtiyaçları çok az hissettirmiştir. Özellikle mesleki eğitimin finansman ihtiyacının Devlet Bütçesinden karşılanmaya başlanması bu kurumların gelişmesinde önemli aşamalar sağlar iken, kurumların çevre ile ilişkilerini zayıflatmaları gibi sonuçları da olmuştur. Bu nedenle endüstriyel mesleki ve teknik eğitim kurumları giderek çevreye daha kapalı bir görünüm göstermeye başlamışlardır.(Alkan, 1996, s.253)

Geleneksel teknolojiyi kullanan endüstriyel kuruluşların bulunduğu yıllarda mesleki ve teknik eğitim kurumlarının görevlerinin başında toplumun endüstrileşmesine yardımcı olacak öncü teknik personelin yetiştirilmesi gelmiştir. Ancak hızlı endüstrileşme, öğretim kurumlarının toplumdaki rollerinde önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Endüstrileşmenin yoğun ve ileri düzeye ulaştığı bölgelerde, endüstriyel kuruluşlar ileri teknolojiyi kısa süre içerisinde kullanmaya başlamışlardır. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının endüstriden öğrenebileceği pek çok şey vardır. Bu görüş eğitim kurumlarının, çevrenin endüstrileşmesindeki öncü rollerini tümü ile yitirdikleri biçimde anlaşılmamalıdır.

Ülkelerin kalkınmışlık düzeyini belirlemek için kullanılan ölçütler arasında önemli bir yeri olan teknoloji, kendisinden faydalanılması için beraberinde nitelikli insan gücünün de bulunması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Gelişmiş ülkelere bakıldığında teknolojiyi üretebilecek ve kullanabilecek gerekli insan gücünün istenen nitelik ve nicelikte yetişme kaygısıyla gerekli eğitim sistemleri oluşturdukları görülmektedir. Çünkü kalkınmayı hedefleyen toplumlarda nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, eğitim sistemi önemli bir görev üstlenmektedir.

Gerekli insan gücünün sağlanması için bireyin katılacağı eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak hem de sosyal ortamda gereksinim duyulacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu sayede hem toplumsal kalkınmadaki ara insan gücü ihtiyacı olan teknik personel hem de bireylerin bir meslek edinmesi sağlanabilecektir. İnsanların sosyal hayatlarında

önemli bir yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir.

2.3.3 Mesleki Rehberlik

Bireylerin çeşitli meslekleri tanımaları, kendi niteliklerine uygun meslekleri seçmeleri, seçtikleri mesleğe hazırlanmaları ve mesleki yönden gelişmeleri konusunda yapılan yardımlara mesleki rehberlik denir. Gençlerin mesleklere ilişkin tercih ve seçimlerinin birçok farklı devrelerde olduğu araştırma bulguları ile ortaya koyulmuştur. Her insan okul öncesi yıllardan itibaren ileride ne olacağını düşünür, geleceği hakkında bazı planlar kurar. Başlangıçta tamamen duygusal ve hayal olan meslek seçimi yaş ilerledikçe daha gerçekçi temellere dayandırılmaya başlar. Ancak gençlerin çoğu temel eğitim ya da orta öğretimi bitirip, meslek seçme konusunda kesin bir karar verme durumunda kaldıkları zaman şaşkınlığa düşmekte ve çoğu kez bütün hayatlarını geçirecekleri uğraşı alanlarının seçimi tesadüflere bırakmaktadırlar.

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ve toplumun insan gücü ihtiyacını dikkate almaksızın yaptıkları seçimler hem kendilerini ve yakınlarını hayal kırıklığına uğratmakta hem de toplumun kalkınması bakımından ihtiyaç duyulan insan gücünün israfına yol açmaktadır. Öğrencilerin gerçekçi olmayan seçim yapmalarının nedenlerinden biri, onların çalışma dünyasından yeterince haberdar olmamalarıdır.

Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre onları yönlendirerek o alanda eğitim almalarını sağlamayı amaçlıyor. Öğrenciye mesleksel bilgiler vererek onları yönlendirme işi olarak tanımlanabilir. Birçok mesleğin önemini yitirip, popüler olan alanların yer değiştirmesi ve yeni alanların popüler olması, bazı meslek gruplarının teknolojik gelişmeye paralel olarak çekim alanı olması değerlerde de bir değişiklik yaratmıştır. Bireylerin ve toplumun mesleklere bakışı değişirken, mesleklere olan ihtiyaç düzeylerinde de bir değişim olmuştur. Dolayısı ile insanların meslekleri değerlendirme, önemseme ve seçme kriterlerinde de değişiklikler olmuştur.

Bir başka boyutta ise bireylerin yaşı ve psikolojik olgunluk düzeyleri de meslek seçimlerinde ve meslekleri algılayışlarında önemli bir kriteri oluşturmaktadır. Kişiler yaşamı tanıdıkça, kendilerini tanıdıkça ve meslekleri tanıdıkça değerleri değişmekte ve buda meslek seçimindeki ölçüleri değiştirmektedir.

Böylece meslek seçme yaşı ve zamanının uygun oluşu gibi bir kavram ortaya çıkmaktadır. Kişinin kendisine uygun olabilecek mesleği ne zaman seçebileceği, hangi koşulları yerine getirdikten sonra böyle bir kararı verebileceği kişilerin geleceklere açısından önem taşımaktadır.

Kişinin kendi beklentilerini ailenin ve çevresinin beklentilerinden ayırıştırabilmesi ve kararlarını verebilecek konuma gelmesi, meslek seçimine hazır oluş açısından önem taşımaktadır.

Daha çok küçük yaşlardan itibaren çocuklar, ailenin/ ebeveynlerin, mesleği, televizyon programları, etrafta bulunan insanlar sayesinde mesleki fırsatlar ve seçimlerle karşı karşıya getirilirler. Bu yüzleştirme ilköğretim yıllarında başlar, ortaokul ve lise yıllarında genişler, yükseköğretimde biraz daha derinleşir. Üniversite öğretiminden sonra ise sıklıkla geçici ve basamak teşkil eden meslekler seçilir ve hayat boyu kariyer doyumuna dair çalışmalar ve çabalarda bu süreçte devam eder. Emeklilik dönemlerinde ise artık mesleki doyuma erişmiş ve onu elde etmiş olmak en önemli kriterdir.

2.3.4 İşin İnsan Hayatındaki Yeri

İnsanın yaşam sürecinin önemli bir bölümünü kapsayan ve bu süreçte çoğunlukla yetişkinlik döneminin temel gelişimsel görevlerinden biri olarak kabul edilen çalışma; kişinin bedensel veya zihinsel olarak herhangi bir yönde emek vermesi ve bundan ekonomik, psikolojik, sosyal ve kültürel rolleri açısından doyum sağlaması durumudur.

İnsanın hayatı boyunca duyacağı ruhi tatmin ve tatminsizlik, mutluluk-mutsuzluk, bağımlılık ve bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme duygularında rol oynayan en büyük etkenlerden biridir. Meslekteki kazanç durumu, ferdin bütün hayatını etkiler. Mesela; onun eş seçimini, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin maddi imkân ve imkânsızlık içinde yaşamalarını bile etkiler.

Yetişkinlik dönemi ile birlikte, birey iş ve meslek yaşamına adım atmaktadır. Bu süreç bireyin, yaşam süresinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu sürecin başlamasıyla uzun yıllar süren ve emeklilik süreciyle tamamlanan, çalışma yaşamına girilmiş olur. Bundan böyle birey, yaşamının önemli bir dilimini kapsayacak "çalışma yaşamında" yer alacaktır.

Çalışma yaşamı insan yaşamında önemli bir yere sahiptir, çünkü insan yaşamının yaklaşık üçte biri çalışarak geçer ve bu faaliyetle birey, hayatının devamlılığını sağlar. Çalışma ile, birey sadece maddi kazanç (ekonomik anlamda gelir) elde etmekle kalmaz, bir yandan da yaptığı işten mutluluk elde etmesi, başarı kazanması ve tatmin olması gibi unsurlarla manevi kazanımlar elde eder. Yapılan araştırmalara göre insanların uyku dışındaki vakitlerinin (günün yaklaşık %70'i) işleriyle uğraşarak geçirdikleri sonucu ortaya çıktığı dikkate alınır, işin bireyin yaşam bütününde olumlu ya da olumsuz etki etme gücü ortaya çıkacaktır. Şayet, çalışma bireyin yaşamında önemli bir parçaysa hayal kırıklıkları veya iş yaşamındaki olumsuzluklar, bireyin psikolojisini önemli düzeyde etkileyebilmektedir.

İnsan için çalışma, sağladığı ekonomik olanaklar dışında, toplumla birleşip bütünleşmek, toplumda yer ve rol sahibi olmak, saygınlık kazanmak için gerekli olan temel toplumsal kurumların başında gelir. Çalışma mekânı bireyin, isteyerek ya da istemeyerek içinde bulunmak zorunda kaldığı bir sosyal alandır. Çalışma yaşamının anlamı üzerindeki düşüncelerde uzun yıllar çalışmanın ekonomik ve toplumsal işlevleri üzerinde durulmuştur. Oysa iş ve işyeri, aynı zamanda sosyo-psikik ihtiyaçlara cevap veren, kişiliğin gelişmesine katkı sağlayan önemli bir merkez hüviyetindedir. Dolayısıyla, çalışma insan yaşamında merkezi bir yere sahiptir.

İnsanların içinde yer aldığı çalışma ortamlarıyla geleceği organize ederler, diğer insanlarla ilişkiye geçerler, gruplar arası etkileşimi sağlarlar ve geniş bir sosyal çevre inşa ederler. Çalışma insan yaşamında birçok safhayı etkilemektedir. Bu özelliği çalışmayı tüm toplumlarda temel ilgi noktası haline getirmektedir. Çalışma ilişkileri aynı zamanda tüm sosyal etkileşimleri etkilemektedir. İşyeri kimi zaman bir el sanatları ustasının tezgâhta çalıştığı mekân olabilir, kimi zaman sabanla tarla süren çiftçinin tarlası ya da bir fabrika, ancak neresi olursa olsun sonuç olarak bireyin kendisini çok önemli olarak gördüğü bir merkezi yaşam alanıdır.

Çalışma yaşamında başarı ve güdülenmenin, dolayısıyla bireysel verimliliğin en önemli koşullarından birisi, çalışan insanın işine, çalışma yaşamına bakışı ve değerler sistemi içinde ona verdiği önemdir.

Çalışmanın belirli bir beklenti ve amaç çerçevesinde gerçekleştiriliyor olmasının, çalışmaya anlam kazandırdığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla "İnsanlar niçin çalışırlar?" ya da "İnsanları çalışmaya yönelten unsurlar nelerdir?"

Sorularına cevap bulmak, çalışmanın birey açısından anlamını anlayabilmek adına önemli olacaktır.

2.3.5 Mesleğe Yönlendirme

Her bireyin; ilgi, istek ve yeteneklerine uygun bir alan ve eğitim programı vardır. Bu anlayış bireysel potansiyelin çeşitli yönlerden birey ve toplum için en uygun şekilde geliştirilmesine yönelik olup, kalkınma, zenginleşme, daha fazla gelir, daha iyi iş sağlamayı amaçlamaktadır. Bu da çocukların ve gençlerin akademik başarıları, yetenekleri, ilgileri, kişilik özellikleri doğrultusunda çeşitli programlara yönlendirilerek yetiştirilmeleriyle sağlanabilir. Bunun içindir ki, eğitim sisteminin önemli değişkenlerinden olan yönlendirme sürecinin birey ve toplum yaşamındaki önemi yadsınamaz. (Arslan ve Kılıç, 2007,s.1)

Eğitim süreci boyunca okullarda yürütülen yönlendirme çalışmaları, eğitimsel yönlendirme ve mesleki yönlendirme olmak üzere iki gruba ayrılır. Eğitimsel sorunlarla ilgili olarak eğitim sisteminde bireye ve bireylere götürülen yardım etkinliklerine eğitimsel yönlendirme, bireye mesleksi tercihler yapmasında, bir meslek alanına yönelmesinde, bu meslek alanı içinde bir meslek seçmesinde ve mesleğe hazırlanmasında götürülecek etkinlikleri içeren yönlendirme çalışmalarına meslekî yönlendirme denilmektedir.

Bir mesleğe yönlendirmeden söz ediliyorsa, iki yöntemden birisi tercih edilerek yapılmaktadır. Yönlendirmenin bir biçimi olan yöneltme de biz yetişkinlerin çocuk için neyin iyi olduğunu karar verip, bir mesleğe yönlendirmemizdir. Kuşkusuz çok da iyi niyetle yapılan bir mesleğe yöneltme çocuğu dıştan kontrole alıştırdığından günümüzde önerilmemektedir. Yönelme ise meslek seçimi sorumluluğunu çocuğa bırakarak onun kendi geleceği için çaba sarf etmesini ve uygun olanı keşfetmesini öneren yaklaşımdır.

Süratli gelişimlerin olduğu çağımızda birey için önemli olan proje sahibi olmaktır. Benim ilerisi için ne tür projelerim var? İleriyi ne ölçüde görebiliyorum? Alan elemanlarının belirttiklerine göre gençler; ilk yaşlarından itibaren proje geliştirme çabalarına sokuldukları ölçüde, hayatlarının her aşamasında bilinçli bir uyum çabasına ve bilgi arayışına girme becerisi kazanacak, rollerini, sorumluluklarını ayırt etmeyi, yönlerini çizmeyi bileceklerdir. Genç, projesini

kendisi geliştirmelidir. Bu konuda okullarda görevli uzmanlar bir takım çalışmalar yürütmektedirler. Ancak gerek ailelerin gerekse uzmanların gençle olan iletişimlerinde kullanacakları yöntem, ona destek olma ve kendi hayatını sorgulaması için fırsatlar yaratma biçiminde olmalıdır.

İnsanlar hayata dair birçok alanda seçimler yaparak yaşamlarına yn verirler. Yapılan seçimlerin tamamı insanın hayatına çeşitli yönlerden etkide bulunur. Belirli bir yaşa kadar kararlar büyükler tarafından verilir. Kararların sağlıklı ve doğru sonuçlar üretmeleri kararı verenlerin koşullarına, olanaklarına, yeterliliklerine, niyetlerine vb. konulara bağlıdır. Bu kararlarda, örnek olarak ilkokulun seçimi verilebilir. Nasıl bir eğitim temelini alınacağını bu seçim belirleyebilir. Bunun yanında çocukların beslenme alışkanlığından tutun da günlük birçok faaliyetteki kararlarında, giysi beğenilerinde, sosyal becerilerinin oluşumunda ailenin kararları etkilidir. Ta ki gelişimle birlikte kendi kararlarını vermek isteyen bir ocuk / genç ile karşılaşıncaya kadar. Tabi ki bu çocukluk döneminde çocukların kendi kararları da olmaktadır. Ancak alınacak karar ile birlikte sorumluluk duygusunun da gelişimi söz konusudur.

2.3.6 Meslek Seçiminde Karşılaşılan Zorluklar

İnsanın ihtiyaç dairesi hayal dairesinden daha geniştir. Temel ihtiyaçlar değişmemiş bilakis artmıştır. Bu ihtiyaçları karşılama yolları da büyük evreler geçirmektedir. Paranın bulunmasıyla insanların fazla ürün üretilip değişik kaynaklardan çeşitli mallar almasını kolaylaştırmıştır. Böylece retim ve üretim yolları da çeşitlenerek çoğalmıştır. Bu durumda insan kendi doyumunu için değil başkalarının yararı için ve karşılığında kazanç elde ettiği faaliyet meslek olarak nitelenmiştir.

Bireyin meslek dalları arasından birini beğenip bu mesleğe girmesi için yaptığı çabaya meslek seçimi denir. Meslek seçimi yaparken bu seçimini zorlaştıran çok etkenler bulunmaktadır. Meslek seçme davranışının gelişmesinde yetenekler, ilgiler, değerler, ihtiyaçlar, ekonomik durumlar, cinsiyet, aile, eğitim durumu, evre v.b. faktörler etkili olmaktadır.

Bir kimsenin belli bir yaşa kadar geliştirdiği becerilerine bakarak o kişinin hangi eğitim programına yerleştirmede izlenecek yolu belirleme problemi ile

karşılaştığı zaman hissedilecek demektir. Çoğu zaman insanlar yeteneklerini göz ardı ederek popüler veya reklâm yönü ağır basan meslekleri tercih etmişlerdir.

İnsanların meslek seçimini etkileyen bir özelliği de mesleki ilgileridir. İşlerin gerektirdiği faaliyetleri yapmaktan hoşlanma derecesini ilgi diye tanımlayabiliriz. İlgiler genelde yaşla beraber değişim arz etmektedir. İlginin çok çabuk değişen bir özellik olması insanın genç yaşta meslek seçmesi hatalı sonuçlar doğurabilir.

Değerler meslek seçimini etkileyen bir başka unsurdur. Değer ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Meslekten sağlanacak doyum olanaklarının tercihi meslek değerleri olarak tanımlanabilir.

2.3.7 Meslek Seçimini etkileyen faktörler

Meslek seçimi, bireyin yaşamında çok önemli bir olaydır. Meslek seçerken bir birey, kendine belli bir çalışma ortamı, belli bir yaşam biçimi seçmiş olur. Seçtiği bu yolda da başarısıyla kendini kanıtlamaya çalışır. Birey; yetenek, ilgi ve istekleri doğrultusunda meslek seçtiği oranda başarılı, verimli ve mutlu olur. Özelliklerini göz önünde tutmadan rastgele seçim yaptığında başarısız, verimsiz ve mutsuz olur. Bu nedenle birey, meslek seçerken, kendi özellikleriyle seçeceği mesleğin nitelikleri arasında uygunluk olmasına dikkat etmelidir.

Araştırmalara göre, yetenek, beceri, ilgi ve ideallerine uygun meslek seçmiş olanların sayısı az, iş veya mesleğinden şikayet edenlerin sayısı çoktur. Her işte en yetenekli elemanları tercih edilmesi, bazı alanlarda meslek eğitiminin zorunlu olması, çoğunlukla meslek eğitiminin uzun, zahmetli ve masraflı olması, üniversiteye girmeyi başaran her gencin istediği dalda öğrenim görememesi, gencin arzu ettiği mesleği seçmesini engellemektedir. Buna karşılık rastlantılar, aile yapısı, ekonomik olaylar, çevre koşulları, bireysel özellikler, puan durumu vb. gencin meslek seçimini belirlemektedir. (Razon, 2007)

Meslek seçme döneminde panik yaşayan genç, seçimini yaparken çeşitli faktörlerden etkilenir. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- Anne babanın arzuları.
- Beğenilen sevilen kişilerin mesleklerine özenme.
- Günümüzde popüler olan mesleği edinme.

- Daha fazla para kazanılan mesleği seçme.
- Öğretmenin veya dersane yetkililerinin uygun gördüğü mesleği seçme.
- Ulaşılması kolay olan meslekleri seçme.
- İş bulması kolay olan meslekleri seçme.
- Üniversiteyi kolaylaştıran düşük puanlarla yerleştirilen meslekler.
- Mesleğin cazibesi.
- Sevildiği sanılan meslek.
- Fantezilerle geliştirilen ideallerdeki meslek.

Bu nedenlerin hiçbiri objektif yönlendirme yöntemi ile ortaya çıkmamıştır. Bu tür seçim, sonuçta bireye zarar verir. Sevmeden yapılan bir iş veya mesleğin yarattığı huzursuzluk, ilerleyen yıllarda kendini çok daha boyutlu olarak gösterir.

2.3.7.1 Kişiliğin Meslek Seçimine Etkisi

Bireylerin çok farklı kişilik özellikleri vardır. Atak, girişken, çekingen, uysal, hırslı, idealist, hayal gücü zengin, realist, mantıklı, sınırlı, kendi başına buyruk, alçak gönüllü, düzenli, kurallara bağlı vb. çok çeşitli kişilik özellikleri bulunur. Bireyin sayılan bu özelliklerinden hangilerine sahip olduğunu belirlemesi, seçimini bu doğrultuda yapması gerekir. İkna gücü yüksek, dışa dönük, insanlarla devamlı ilişki halinde olan girişimci niteliklere sahip olan birey avukat, politikacı ya da pazarlamacı olabilir. Kurallara bağlı, düzenli, statüye önem veren, sorumlu, nesnelere uğraşmaktan hoşlanan bireylerin, bankacılık, büro memurluğu, muhasebe gibi mesleki yönelmeleri isabetli olacaktır.

Kişisel niteliklerle mesleklerin gerektirdiği özellikler arasında bağlantı kurma ve böylece bireye uygun olan meslekleri ortaya çıkarmaya doğrudan doğruya bir seçim yapma ve karar verme sürecidir. Mesleki seçim yapma zaman içinde oluşan uzun bir süreç olarak düşünülmelidir. Bireyin kişilik özelliklerinin sürekli olarak gelişmesi mesleki seçim yapma sürecinin hangi öğrenim ve yaş düzeyinde karar verme aşamasına erişmesi gerektiğini belirleme de sıkıntılar oluşturmaktadır.

Olgunluk düzeyi ne olursa olsun psikolojik danışma yardımı sağlanmış olsa bile hiçbir bireyin çok kısa bir sürede gireceği meslekle ilgili uygun bir karar alması düşünülemez. Mesleki seçim amacı ile yapılacak psikolojik danışma yardımının her bireye açık ve sürekli olması gerekir. Okullarda çocukların ve gençlerin meslek

seçimi sorunları ile ilgili olarak yapılacak psikolojik danışma uygulamalarına geniş yer verilmelidir. Ancak bu şekilde, öğrencilerin gelişen kişilik özelliklerini daha iyi tanımalarına ve kendilerine uygun durumları daha iyi ayırt edebilmelerine yeterli yardımlar sağlanmış olabilir. (www.linkcenneti.com, 2007)

2.3.7.2 İlgilerin Meslek Seçimine Etkisi

İnsanlar yaptıkları herhangi bir işten, katıldıkları herhangi bir etkinlikten doyum sağlamak isterler. Bir kimse yaptığı herhangi bir işin sonunda para, takdir, ödül gibi çeşitli kazançlar elde edebilir. Bundan başka birde işin kendisi kişiye doyum sağlayabilir, yani kişi o işi yapmakla mutlu olabilir, uzun ve yorucu bir çalışma süresinin sonunda kendisini huzurlu ve ruhen dinlenmiş hissedebilir. Böyle bir kimse kısıtlayıcı koşullar altında dahi o işi tekrar tekrar yapma isteği duya bilir. Kısaca herhangi bir zorlama altında olmadığı ya da kendisine bir ödül verilmediği halde bir kimse kendiliğinden bazı faaliyetlere girişiyor ve bundan doyum sağlıyor ise bu kimsenin o tür faaliyetlere karşı ilgisi olduğu söylenebilir. Boş vakitlerinde bir müzik aleti çalmaya çalışan, müzikle ilgili toplantıları izleyen kısıtlı harçlığını plaklara ve konser biletlerine harcayan bir kimsenin müziğe ilgisi var demektir. Ancak her konsere giden veya müzik dinleyen kişinin müzikten zevk aldığı kesinlikle söylenemez.

Bazı kişiler arkadaş edinmek ve çevrelerinde; müzikten anlayan ve zevk alan bir kişi olarak tanınmak için bu tür faaliyetlerde buluna bilirler. Ancak bu gerçek ilgiyi yansıtmaz ve bu eğilimler genellikle geçicidir. Eğer bir kimse başka herhangi bir ödül beklemeden, müzik dinlemekten ve müzikle uğraşmaktan zevk alıyor ise o zaman kişinin müziğe ilgisi olduğu söylenebilir. Bireyin seçme özgürlüğü olduğu durumlarda gerçek ilgiyi saptama olasılığı daha yüksektir. O kimse önünde çeşitli faaliyetler imkânları bulunduğu halde hep belli bir faaliyet türüne yöneliyorsa o faaliyet alanına ilgisi var demektir. Örneğin, bir öğrenci resim, müzik, beden eğitimi ve yabancı dil derslerinden birini seçme durumunda kaldığı her seferinde müziği seçiyor ise ve bu seçimini gerisinde sevdiği bir arkadaşı ile beraber olmak yâda sevdiği bir öğretmenden ders alma gibi bir istek yoksa o zaman bu öğrencinin müziğe karşı ilgisi olduğu söylenebilir. (Al, 2007, www.psikorehber.org)

Bir kimsenin ilgi duyduğu bir faaliyet alanı genellikle onun yetenekli olduğu bir alandır. Ancak insan yetenekli olduğu alanda başarılı çalışmalar yapabilir. Bir kimsenin, giriştiği iş yâda bir çalışma alanında başarılı olması kişiye doyum sağlar ve kişi aynı işi tekrar yapma, aynı alanda tekrar çalışma isteği duyar. Buna karşılık girişimleri başarısızlıkla sonuçlanırsa hevesi kırılır ve bir daha o işi yapma isteği duymaz olur.

Başarıyı etkileyen pek çok faktör olabilir. Ancak, yetenek bu faktörlerin en önemlisidir. Bu kimse yetenekli olduğu alanda çalışırsa başarılı olma olasılığı yüksek olur. Böylece insanların yetenekli oldukları alanlara ilgi duyacaklarını söylemek yanlış olur. İlgi bir bakıma yetenekleri kullanmaktan ve onları geliştirmekten duyulan zevktir. Yeteneklerini kullanma imkânı bulamayan kimselere mutsuz oldukları ve ileri yaşlarında da olsa karşlarına bir fırsat çıktığında yeteneklerini geliştirebileceklerini alanlara yöneldikleri gözlenmektedir.(Kuzgun,2004)

Meslek psikologları çok çeşitli ilgi alanları tanımlamışlardır. Bunlardan bazılarını yeteneklerle ilişkileri çok açık ve belirgindir. Örneğin, bir müzik yeteneğinden ve müzik ilgisinden ya da mekanik yetenek ve mekanik ilgiden söz edebiliriz. Ancak, bazı ilgi alanları özel bir yetenekle ilişkili olmaya bilir, yâda ilişki çok belirsiz olabilir. Örneğin, sosyal yardım yâda sosyal hizmet ilgisini açıklayacak özel bir yetenekten söz edilemez.

2.3.7.3 Cinsiyetin Meslek Seçimindeki Rolü

Toplumda icra edilen mesleklerde kadın ve erkek oranlarının dengeli olmadığı bilinen bir gerçektir. Kadınların ev dışında çalışmaları oldukça yeni bir durumdur. Eğitim görmüş kadınların bile çoğunluğu ya ev işlerine ya da ev kadınlığı ile kolaylıkla uzlaşabilecek mesleklere yönelmektedir. Çeşitli mesleklerde erkek ve kadın oranlarındaki dengesizliği açıklamak için ileri sürülen iddialardan biri kadınların çalışma hayatı ve mesleklerin birçoğunun icrası için gerekli olan psikolojik özellikler yönünden erkeklerden daha geri durumda olduklarıdır.

Kadın ve erkekler arasında gözlenen biyolojik farklar doğal ve evrensel ise o zaman cinsiyete göre fonksiyonların ayrılması doğal sayılmalıdır. Böylece, kadınların eşlik ve annelik rollerini esas kabul etmeleri, dışarıda çalışmaları gerekiyorsa bu temel rollerini aksatmayacak ve gerekli kişilik özelliklerine uygun

düŖecek alanlara örneğin öğretmenlik, büro memurluğu gibi mesleklere yönelmeleri gerekir. Eğer kadın ve erkekler arasında kiŖilik farkları iddia edildiği kadar yaygın ve belirgin değilse ya da gözlenen farklar doğal ve asli olmayıp kız ve erkek çocuklara uygulanan eğitimin farklı oluŖundan kaynaklanıyorsa, o zaman eğitim farkını kaldırıp kadınlara da gizil güçlerini kullanma ve geliŖtirme olanağının verilmesi gerekir. (Kuzgun,2004)

Kız ve erkek çocuklar arasında çeŖitli zihin fonksiyonları açısından bazı farklar gözlenmektedir. Bu konuda yapılan araŖtırmaları özetleyen Terman ve Tyler(1954)a göre kızlar daha erken yaŖlarda konuŖmaya baŖlamakta sesleri daha düzgün telaffuz etme bakımından erkek çocuklardan daha üstün durumda bulunmaktadır. Ancak sözcüklerle akıl yürütme ve kelime bilgisi yönünden iki cins arasında bir fark görülmemektedir.

Genel aritmetik baŖarısı konusunda kız ve erkek çocuklar arasındaki farkları inceleyen araŖtırmaların bulguları pek tutarlı değildir. Ancak aritmetik akıl yürütmede problem çözmeye erkek çocukların basit iŖlemlerde ise kız çocukların daha baŖarılı oldukları saptanmıŖtır. Kızların ayrıntıyı algılamada erkeklerden, erkeklerin ise mekanik iliŖkileri görebilme gücü yönünden kızlardan üstün olduğunu gösteren bulgular mevcuttur. AŖkar (1992) bilgisayarlı öğretim programlarının etkisini incelediği araŖtırmasında, kızların aleti kullanmaktan çekindiklerini çünkü hata yapıp bozmaktan korktuklarını, erkek çocukların ise bu konuda çok daha cesur ve atak davrandıklarını gözlemiŖtir. Benbow ve Stanley (1982)üstün yetenekli öğrenci grubunda erkeklerin matematik te kızlardan daha üstün olduğunu bulmuŖtur. Farmer (1985) ise kızların erkeklerden daha üstün olduğunu saptamıŖtır.(Kuzgun,2004)Görüldüğu gibi bu konuda bulgular çeliŖkilidir buda matematik yeteneğinin geliŖmesinde biyolojik cinsiyetin değil, sosyal etmenlerin rol oynadığını göstermektedir.

Kız çocukların geleneksel erkek veya kadın mesleklerine yönelmelerinde anne ve babaları ile özdeŖim kurmaları, anne babanın da kızları için model olabilmeleri önemli rol oynamaktadır. Basow ve Howe (1979) ana babanın çocukları için en etkili, modeller olduklarını özellikle kızların annelerinden çok etkilendikleri görüŖündedirler. Kız öğrencilerin karma okullarda okuyup okumamaları da kadınsı veya erkeksi mesleklere yönelmelerinde etkili olmaktadır. Solnick(1995)karma

okullarda okuyanların kız okullarında okuyanlara göre daha fazla oranda geleneksel kadın mesleklerine yöneldiklerini saptamıştır.

Ergenlik döneminde kız ve erkek çocukların ilgi alanlarının ayrıştığı ve meslek tercihleri halinde ifade edildiği gözlenmektedir. Erkekler matematik, teknik, yönetim ve ticaret alanlarına kızlardan, kızlar ise dil-edebiyat, sosyal hizmet ve büro işlerine erkeklerden daha fazla ilgi duymaktadırlar. Kızlar genellikle oturarak yapılan, değişik insanlar tanımaya olanak veren sorumluluğu az olan ve yarışma gerektirmeyen, iş güvencesi olan meslekleri tercih etmekte ve ailenin geçiminden sorumlu olmayacakları için kazanca pek önem vermemektedirler. Buna karşılık erkek çocuklar iyi kazanç getiren, riski olan ve ilerlemeye olanak veren mesleklere yönelmektedirler.(Kepçeoğlu,1999)

2.3.7.4 Meslek Seçiminde Anne-Baba Rolü

Mesleğini seçme aşamasına gelen bütün gençlerin aileleri de zor bir sınavı bu anlarda yaşarlar. Yıllardır kurulan binlerce hayalin artık son ve en önemli noktasına gelinmiştir anne baba için. Bu zor ve bir o kadarda önemli kararın arifesinde anne babaların bilinçli davranışları ve olumlu destekleri bu seçimin doğruluğunda can alıcı noktayı oluşturur. Bu aşamada anne babalar bir takım yanlış tutum ve inançlar sergileyebilirler ve sonuçta anne babaların tutumları gencin mesleki seçimi üzerinde en büyük etkiyi oluşturur. İsterseniz bu olumsuz tutum ve inançları gözden geçirelim...

- Toplumda moda olan mesleklere ilginin giderek artması: Zamanın her döneminde toplumsal olaylardan etkilenen ve toplumun daha ilgi duyduğu meslekler vardır. Hatırlanacağı gibi çeşitli dönemlerde revaçta olan meslekler vardır. Kimi zaman hekimlik, kimi zaman kimya mühendisliği, kimi zaman makine mühendisliği, kimi zaman inşaat mühendisliği, kimi zaman hukuk v.b. meslekler en gözde meslekler olmuş, kontenjanlarını sınavlarda en yüksek puan alan öğrenciler doldurmuşlardır. Günümüzde revaçta olan meslekler ise; işletme, iktisat, kamu yönetimi, uluslar arası ilişkiler, elektrik mühendisliği, bilgisayar mühendisliği, endüstri mühendisliği, işletme mühendisliği, radyo-televizyon, halkla ilişkiler v.b. mesleklerdir. Üniversite adaylarının ve ailelerin hemen hepsi ilk tercihlere yukarıda sıraladığımız meslekleri yazarlar.Bunun nedeni bu insanların bu mesleklerin iyi bir gelir getireceklerine dair

olan inançlarıdır.. Bu yanlış inanç, bireysel özelliklerin göz ardı edilmesine, mesleklerin yeterince tanınmamasına ya da mesleklere önyargıyla yaklaşılmasına neden olmaktadır. Hatta genç-aile arasında çıkan meslek seçimi ile ilgili anlaşmazlıkların, sıkıntıların temelinde de bu yatmaktadır.

- Anne-babalarının geçmişte gerçekleştiremedikleri hayallerini çocuklarından beklmeleri: Geçmişte her birimizin ulaşmak istediğimiz, gerçekleşmesini istediğimiz ama bir türlü gerçekleştiremediğimiz ve ulaşamadığımız bazı ideallerimiz vardır. Çeşitli nedenlerle gerçekleşmeyen bu ideallerimizin çocuklarımız tarafından benimsenmesini isteriz. Ben yapamadım çocuğum yapısı benim yaşadıklarımı çocuğum yaşamasın türünden inançlar ailelerin yanlış yönlendirmelerine neden olur. Okumayı çok istediği halde olanaksızlıklar nedeniyle yükseköğrenim göremeyen yetişkin, çocuğunun iyi bir fakülteyi kazanmasını ister. 'İyi bir fakülteyi kazanması' istenmekle kalmaz yine yetişkinin kafasındaki bir bölümün kazanılması da güçlü bir tercih olarak öne çıkar. Bu durum her iki taraf içinde sıkıntılara neden olur. Aslında bir anne-babanın, çocuğunun 'iyi bir üniversitenin (kendine göre) iyi bir bölümünü' kazanmasını istemesi en doğal hakkıdır. Anne-baba tüm bunları kuşkusuz iyi niyeti nedeniyle istemektedir. Fakat anne babalar bu hayatta herkesin seçim hakkı olduğu ve herkesin kendine özgü bir yaşam kurma hakkına sahip olduğu gerçeğini asla unutmamalıdır.

- Kıyaslamalar: Bir gencin kendine güveni üzerindeki en büyük zedeleyici anne babanın yaptığı kıyaslamalardır. Unutmayın ki kıyaslamak reddetmektir. Meslek seçimini olumsuz yönden etkileyen faktörlerden biri de gencin başkaları ile karşılaştırılması ve kıyaslanmasıdır. 'Başkasının çocuğu o bölümü kazandığı için', 'kardeşinin o üniversitede okuyor olması nedeniyle' vb. gerekçelerle genci yanlış yönlendirmek daha sonra üzücü sonuçlara neden olabilir. Ailenin ekonomik düzeyi ile kültür düzeyinin, gencin meslek seçimini olumlu veya olumsuz yönde etkilediği bir gerçektir. Araştırmalar göstermiştir ki, ekonomik ve kültürel düzeyi yüksek olan ailelerde gençler, yetenek ve ilgileri doğrultusunda destek görmektedirler. Ekonomik ve kültürel olanakları elverişsiz olan ailelerde gençler, kısa zamanda büyük kazanç getirecek veya itibar sağlayacak, moda mesleklere yönlendirilmektedir.

Aile baskısının egemen olduğu hallerde ve mesleğin babadan oğula geçmesi şeklindeki geleneğin sürdürüldüğü ailelerde, gence, baba mesleğini sürdürmesi için

baskı yapıldığı görülmektedir. Koşullandırma veya baskı yoluyla eğitilen bir gencin, ya baba mesleğine yöneldiği veya ailesine başkaldırarak, idealindeki mesleğe sahip olabilmek için ortamından uzaklaştığı gözlenmektedir.

Bazı aileler, kendi çocukluk veya gençliklerinde yapamadıklarını, çocuklarının yaşamında gerçekleştirmeye çalışırlar. Zorlama sonucunda gencin, baba veya anne isteğine boyun eğdiği veya isyan ettiği görülür. Sözü geçen bu aile modellerinde, birey - meslek uygunluğu göz önünde bulundurulmadığından, ne gencin başarısı düşünülür, ne de mutluluğu. Burada önemli olan, ailenin isteklerinin gerçekleşmesi, ailenin yapmış olduğu meslek seçiminin genç tarafından benimsenmesidir.

Bazı ailelerde görülen bir başka hatalı davranış örneği de, meslek seçiminde gencin tamamen yardımsız, desteksiz ve başıboş bırakılmasıdır. Çocuklarına meslek seçimi konusunda rehberlik edemeyen aileler, onların meslek seçimi tercihine ilgisiz kalmakla, demokratik davrandıklarını ve sorumluluktan kurtulmuş olduklarını zannetmektedirler.

Kendi arzu ve özlemlerine ters düşse de, çocuğunun seçimini onaylayan ve ona destek olan aileler de yok değildir. Sayıları çok olmamakla birlikte, bilgili ve bilinçli bir şekilde, çocuğunun meslek seçimini olumlu yönde etkileyen ailelerin varlığı da inkâr edilemez. Ancak pek çok iyi niyetli ve anlayışlı anne - baba, bu konuda çocuğuna yardımcı olamamanın sıkıntısı içindedir. Çünkü meslek seçme sorununun kendiliğinden çözümlendiği devirler artık çok gerilerde kalmıştır.

2.3.7.5 Meslek Seçimine Öğretmenin Etkisi

Doğru meslek seçiminde öğretmenlerin öğrencileri objektif tanımaları gerekir. Meslek seçiminde etkili olması, çocuklara yol göstermesi gereken öğretmenlerin her çocuğu tam anlamıyla tanınması için her birine yeterli düzeyde zaman ayırabilmeleri gerekir.

Sınıfların kalabalık olması, müfredatın yüklü olması, öğretmenlerin bu konuda eğitilmiş olmamaları, görevin beklenen düzeyde yapılmasını engeller.(Telman, 2000, s.28)

Her toplumda ekonomik ve eğitim düzeyi birbirinden farklı gruplar vardır. Sosyal sınıflar olarak adlandırılan bu grupların benimsedikleri değer sistemleri ve yaşam biçimleri de birbirinden farklıdır. Sosyal sınıfları birbirinden ayırt eden çeşitli

göstergelemlerden en önemlisi meslektir. Bir meslek edinmenin yolu eğitimden geçer. Sosyal ve ekonomik koşullar bir kimsenin göreceği eğitim süresini ve niteliğini belirlemede en önemli rolü oynamaktadır. (Kuzgun, 2000, s.102)

2.3.7.6 Meslek Seçimine Çevrenin Etkisi

Meslek seçimine çok büyük etkisi bir diğer etmende çevreden oluşmaktadır. Çevre ise gencin arkadaşları, akrabaları, örnek gördüğü büyükleri, komşular vb. kitlelerden oluşmaktadır. Çağımızda meslek seçimi bir sorun haline gelmesinin çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Bunlar özgürlüklerin genişlemesi, bireyin kendi yaşam biçimini seçmesi, sosyal bağla bağlı oldukları çevrenin onu etkilemesi ve gözde mesleklerin onu cezp etmesi olarak sınıflandırılabilir.

Kendini yetkin görme bireyin sahip olduğu kapasitenin, yaptığı işlerdeki başarılarının, güdülerinin ve öz kavramı sistemini oluşturan diğer öğelerin bir bileşkesi olup her türlü davranış girişiminin başlayıp başlamayacağını, başlayan davranışın devam edip etmeyeceğini belirleyici bir güce sahiptir. (Kuzgun, 2000, s.86)

Yetişkin bir insanın sahip olduğu özellikler, kalıtım yolu ile gelen kapasitenin çevre ile etkileşim sonucunda gelişmiş kısmını ifade eder. (Kuzgun, 2000, s.110)

Her birey bir sosyal sınıfta dünyaya gelir ve o sınıfın değerlerini, ideallerini ve yaşam biçimlerini benimseyerek yetişir. Bireyin meslek gelişimi de içinde bulunduğu sosyal sınıfın yaşama biçiminin bir yansıması olacaktır. (Kuzgun, 2000, s.102)

BÖLÜM III

YÖNTEM (METODOLOJİ)

Bu bölümde sırasıyla; araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, verilerin toplanmasına ve toplanan verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu araştırmada İstanbul ili, Anadolu yakasındaki endüstri meslek liselerinde okuyan öğrencilerin “Mesleki İlgisi İle Seçtikleri Alan Arasındaki İlişkiler” araştırılmıştır. Bu araştırmada kontrolsüz son test modeli (G D T) uygulanmıştır. Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırma olmuştur. Tanımlayıcı araştırma modelinde amaç; eldeki örnek olayı, bu olayla ilgili durumları, değişkenleri ve değişkenler arasında ilişkileri tanımlamaktır. Böyle bir tanımlama yapıldıktan sonra bu tanıma dayanılarak örnek olay ile ilgili çıkarımsal sonuçlara gidilmiştir.

Araştırma sonucunda iki veya daha fazla değişkenin arasındaki ilgi derecesinin belirlenmesi sağlanmıştır. Araştırma’da verilerinin toplanması, bilgi toplama formu (anket) ile yapılmıştır. Soruların oluşturulabilmesi ve geliştirilebilmesi için çeşitli kaynaklar incelenmiştir. Anket formunu oluşturan soruların anlaşılır, yalın ve amaca yönelik olmasına dikkat edilmiştir. Gerekli incelemelerden sonra, çeşitli düzeltmeler yapılmış ve uygulamaya geçilmiştir.

3.2. EVREN

Bu araştırmanın evrenini endüstri meslek liselerinde 2006–2007 eğitim ve öğretim yılında okuyan endüstri meslek lisesi öğrencilerinden oluşturmaktadır. Ancak ulaşım güçlüğü ve araştırmanın rasyonelliği konusundaki problemleri gidermek için araştırmanın çalışma evrenini İstanbul ili, Anadolu yakasında bulunan endüstri meslek liselerinde okuyan meslek lisesi öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. ÖRNEKLEM

Araştırma örneklemini İstanbul'un Anadolu yakasındaki 6 adet endüstri meslek lisesindeki dört değişik alandaki yani Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı, Metal Teknolojileri Alanı, Motorlu Araçlar Teknolojileri Alanı ve Bilişim Teknolojileri Alanlarında okuyan 327 öğrenci random yöntemi (tesadüfî örneklem) ile seçilen öğrencilerden oluşturmaktadır.

3.4. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Veriler deneklere uygulanmış olan anketlerden toplanmıştır. Anketler geliştirilmeden önce gerekli literatür taraması yapılarak, elde edilmek istenen bilgiler oluşturulmuş, uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda anketler hazırlanmıştır.

Hazırlanan anket önce örneklem grubunda olmayan 20 kişiye uygulanmış ve anlaşılabilirliği tespit edilmiştir. Bu çalışma sonucunda elde edilen bilgiler ışığında ankette gerekli düzenlemeler yapılmış ve uzman görüşü de alınarak anketin görünüş geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm, araştırmaya katılan deneklerin kişilik, meslek seçme ve ilgilendiği meslek özelliklerini ortaya koyan on adet sorudan oluşmaktadır.

İkinci bölüm, araştırmaya katılan deneklerin Endüstri Meslek Liselerinin değişik alanlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin mesleki ilgileri ile seçtikleri alan arasındaki ilişkileri ölçmeye yönelik 31 adet sorudan oluşmaktadır.

Üçüncü bölüm, araştırmaya katılan deneklerin Endüstri Meslek Liselerinin değişik alanlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin mesleki ilgileri ile seçtikleri alan arasındaki ilişkilere yönelik, kendi yorumları için ayrılmış bir açıklama bölümüdür.

3.5. ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ

Araştırma kapsamında deneklere uygulanacak olan anketlerden toplanacak veriler Excel Programı'nda bilgisayar ortamına geçildikten sonra "SPSS (Statistical Package For Science) İstatistik Paket Programı'nın" yardımıyla çözümlenecektir.

Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve ortalamalar arası farkın anlamlılığı test edilmek üzere "t" testi ve çoklu değişkenlerde varyans analizi kullanılacaktır. Diğer yandan çapraz bağımsız sorular değerlendirilmiş ve bu sorular arasındaki anlamlı ilişkiler çözümlenecektir. İstatistiksel açıdan hesaplamalarda anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınacaktır.

Verilerin toplanması için 4'lü Likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Deneklerden ankette yer alan ifadelerle ilgili beklentilerini ve bu beklentilerin gerçekleşmesini umma düzeylerini belirtmeleri için " Her zaman ", " Çoğu zaman ", " Ara sıra ", ve " Hiçbir zaman " seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiş, böylece her bir madde için iki yanıt elde edilmiştir. Araştırmanın verileri SPSS paket programında analiz edilmiş, deneklerin beklenti ve beklentilerin gerçekleşmesini umma düzeylerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama değerleri kullanılmış, aritmetik ortalamalar önem derecesine ilişkin aralık değerleri içinde değerlendirilmiş, böylece deneklerin üst düzeyli beklentileri ve beklentilerinin karşılanmasını umma düzeyleri belirlenmiştir.

Deneklerin üst düzeyli beklentilerinin gerçekleşmesini umma düzeylerine bakılmıştır. Beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşmesini umma düzeylerinin değerlendirildiği aralık değerlerinin sınırları aşağıda görülmektedir.

<u>Aralık</u>	<u>Düzye</u>
1,00–1.75	Hiçbir zaman
1.76–2.50	Ara sıra
2.51–3.25	Çoğu zaman
3.26–4.00	Her zaman

Böylelikle, ortalaması 3.26–4.00 aralığına giren beklentiler ve umma düzeyleri adayların üst düzeyli beklentileri ve karşılanacağını üst düzeyde umdukları beklentiler olarak kabul edilip incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki iki grup arasında beklentiler ve beklentilerin gerçekleşmesini umma düzeyleri açısından fark olup olmadığı t-testi yapılarak incelenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, İstanbul ili, Anadolu yakasında bulunan 6 adet endüstri meslek lisesindeki dört değişik alandaki öğrencilerin mesleki ilgileri ile seçtikleri alan arasındaki ilişkileri araştırmak için yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen bulgular yer alacaktır.

Veriler bilgisayar ortamına geçirilmiş, SPSS programında tablolar haline getirilmiş ve açıklamalar yapılmıştır. Tabloların daha iyi anlaşılabilmesi için, elde edilen bulgular tabloların altında açıklanmıştır.

4.1 ARAŞTIRMA GRUBUNA AİT BULGULAR

4.1.1 Araştırma Grubuna Ait Kişisel Bulgular

Tablo 1

Araştırma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Öğrencinin cinsiyeti	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kız	30	9,2
Erkek	297	90,8
Toplam	327	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %9,2 'sini kızlar, % 90,8'ini erkekler teşkil etmektedir. Kız öğrencilerin sayı azlığı, Endüstri Meslek Liselerine ilgi gösterilmemesinin sebebi toplumun buradaki eğitimi erkek mesleği algılamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 2

Araştırma Grubunun Alanlara Göre Dağılımı

Okuldaki alanı	Frekans(N)	Yüzde (%)
Bilişim Teknolojileri	85	26,0
Elektrik –Elektronik Teknolojileri	86	26,3
Motorlu Araçlar Teknolojisi	81	24,8
Metal Teknolojisi	75	22,9
Toplam	327	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 26'sını Bilişim Teknolojileri Alanı, % 26,3'ünü Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı, % 24,8 Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı, % 22,9'unu Metal Teknolojileri Alanı oluşturmaktadır. Alanlara dağılım homojen bir yapı göstermektedir.

Tablo 3

Araştırma Grubunun Anne Eğitimine Göre Dağılımı

Annenin Eğitim Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	33	10,1
Okuryazar	23	7,0
İlkokul	164	50,2
Orta	65	19,9
Genel lise	24	7,3
Meslek lisesi	4	1,2
Yüksek	8	2,4
Fakülte	6	1,8
Toplam	327	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitimlerinin durumu; % 10,1'ini okuryazar değil, % 7'si okuryazar, % 50,2'si ilkokul mezunu, %19,9'u ortaokul mezunu, % 7,3'ü genel lise mezunu, % 1,2'si meslek lisesi mezunu, % 2,4'ü yüksek

okul mezunu ve % 1,8'i fakülte mezunlarından oluşmaktadır. Öğrenci annelerinin çoğu ilkokul mezunu ve en azı meslek lisesi mezunundan oluşmaktadır.

Tablo 4

Araştırma Grubunun Baba Eğitimine Göre Dağılımı

Babanın Eğitim Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	4	1,2
Okuryazar	9	2,8
İlkokul	154	47,1
Orta	76	23,2
Genel lise	33	10,1
Meslek lisesi	26	8,0
Yüksek	16	4,9
Fakülte	9	2,8
Toplam	327	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitimlerinin durumu; % 1,2'si okuryazar değil, % 2,8'i okuryazar, % 47,1'i ilkokul mezunu, %23,2'si ortaokul mezunu, % 10,1'i genel lise mezunu, % 8'i meslek lisesi mezunu, % 4,9'u yüksek okul mezunu ve % 2,8'i fakülte mezunlarından oluşmaktadır. Öğrenci babalarının çoğu ilkokul mezunu ve en azı okuryazar olmayanlardan oluşmaktadır.

Tablo 5

Araştırma Grubunun Anne İş Durumuna Göre Dağılımı

Annenin İş Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Çalışmıyor	249	76,1
İşçi	32	9,8
Memur	15	4,6
Serbest	22	6,7
Diğer	9	2,8
Toplam	327	100,0

Araştırmaya katılan öğrenci annelerinin iş durumu; % 76,1'i çalışmıyor, % 9,8'i işçi, %6,7'si serbest meslek sahibi, % 4,6'sı memur, % 2,8'i diğer meslek sahiplerinden oluşmaktadır. Öğrenci annelerinin çoğu çalışmıyor ve en azıda diğer meslekleri yapmaktadır.

Tablo 6

Araştırma Grubunun Baba İş Durumuna Göre Dağılımı

Babanın İş Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Çalışmıyor	16	4,9
İşçi	116	35,5
Memur	65	19,9
Serbest	71	21,7
Diğer	59	18,0
Toplam	327	100,0

Araştırmaya katılan öğrenci babalarının iş durumu; % 35,5'i işçi, % 21,7'si serbest meslek sahibi, % 19,9'u memur, % 18'i diğer meslek sahipleri, % 4,9'u çalışmayanlardan oluşmaktadır. Öğrenci babalarının çoğu işçi ve en azıda çalışmayanlardan oluşmaktadır. Bu durum gösteriyor ki ailelerin geçimini babalar sağlıyor.

Tablo 7

Araştırma Grubunun Ailenin Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Ailenin Gelir Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
0-450	29	8,9
451-850	130	39,8
851-1300	106	32,4
1300 üstü	62	19,0
Toplam	327	100,0

Endüstri meslek liselerinde okuyanların ailelerinin gelir durumu; %39,8'i 451–850 YTL, % 32,4'ü 851–1300 YTL, % 19'u 1300 YTL üstü, % 8,9'u 0–450 YTL gelir grubuna sahipler. Buradan şu görünüyor okuyan öğrencilerin yarısından fazlasının ailesi 450 ile 1300 YTL arasında bir orta gelir durumuna sahipler.

4.1.2 Araştırma Grubuna Ait Meslek Seçimine İlişkin Bulgular

Tablo 8

Araştırma Grubunun İlköğretimi Bitirdiklerinde Hangi Okul Türüne Gitmek İstediklerine Göre Dağılımı

İlköğretimi bitirdiğinizde hangi okul türüne gitmek istiyordunuz?	Frekans (N)	Yüzde (%)
Fikrim yok	69	21,1
Genel lise	28	8,6
Endüstri meslek lisesi	140	42,8
Diğer meslek	33	10,1
Anadolu Lisesi	38	11,6
Diğer	19	5,8
Toplam	327	100,0

Okuyan öğrencilerin meslek lisesine gelmeden önce tercih ettikleri okulların dağılımı; %42,8'i endüstri meslek lisesi, % 21,1'inin herhangi bir fikri yok, % 11,6'sı Anadolu liseleri, %10,1 diğer meslek liselerini, %8,6'sı genel lise, % 5,8 diğer liseler şeklinde bir istek var. Meslek lisesinde okuyan öğrencilerin yarısı kendi isteğiyle bu okullarda okumaktadırlar.

Tablo 9

Araştırma Grubunun Halen Okumakta Oldukları Alanı Seçmelerinde Kimlerin Etkili Olduğuna Göre Dağılımı

Endüstri meslek lisesinde halen okumakta olduğunuz alanı seçmenizde kimler etkili olmuştur?	Frekans (N)	Yüzde (%)
Aile	88	26,9
Arkadaşlar	27	8,3
Aile dostlarımız, akrabalar	34	10,4
Öğretmen	16	4,9
Kendim	156	47,7
Diğer	6	1,8
Toplam	327	100,0

Endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula gelmesinde %47,7 kendisi, %26,9 ailesi, %10,4 aile dostları, %8,3 arkadaşları, %4,9 öğretmenleri, %1,8 diğer etkenler etkili olmuştur. Görünen durum öğrencilerin yarısı kendisi karar vermiştir.

Tablo 10

Araştırma Grubunun Teknik Konulara İlgili Duyulduğu İçinmi Meslek Lisesinde Okumak İstemelerine Olduğuna Göre Dağılımı

Teknik konulara ilgi duyduğunuz için mi meslek lisesinde okumak istediniz?	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	199	60,9
Çok az	88	26,9
Hayır	40	12,2
Toplam	327	100,0

Endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula teknik konulardan dolayı bu okula gelmesinde %60,9 evet, %26,9 çok az, %12,2 hayır diye cevaplamışlardır. Görünen durum öğrencilerin çoğu teknik konulardan karar vermiştir.

Tablo 11

Araştırma Grubunun Yeteneklerine Veya Becerilerine Uygun Olduğu İçin mi Meslek Lisesini Tercih Etmek İstemelerine Göre Dağılımı

Yeteneklerinize, becerilerinize uygun ilgi duyduğunuz bir meslek alanını seçtiğinizi düşünüyor musunuz?	Frekans (N)	Yüzde (%)
Tamamen	154	47,1
Kısmen	144	44,0
Hayır	29	8,9
Toplam	327	100,0

Endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula yeteneklerinden dolayı bu okula gelmesinde %47,1 tamamen, %44 kısmen, %8,9 hayır diye cevaplamışlardır. Görünen durum öğrencilerin çoğunluğu yeteneklerinin burada okumalarına etkili olmuştur.

Tablo 12

Araştırma Grubunun Karar Verirken İlgi Duyduğu Bir Meslek Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	182	55,7
Çok az	88	26,9
Hayır	57	17,4
Toplam	327	100,0

Endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula teknik konulardan dolayı bu okula gelmesinde %55,7 evet, %26,9 çok az, %17,4 hayır diye cevaplamışlardır. Görünen durum öğrencilerin yarısından fazlası bu mesleğe ilgi duymuşlardır.

4.2. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİLERİNE AİT BULGULAR

4.2.1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 13

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

“II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim”	N	x	ss	t	sd	p
Kız	30	2,40	1,069	-2,798	325	,005
Erkek	297	2,97	1,055			

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin cevaplarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, cinsiyet gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tablodan anlaşılacağı gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okudukları mesleğe yakınlık duydukları için seçmişlerdir. ($t = -2,798$; $p < ,05$; $x = 2,97$)

Tablo 14

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Bu Alana İlişkin Konulardan Hoşlanıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

“II.2 Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum”	N	x	ss	t	sd	p
Kız	30	2,70	0,987	-2,340	325	,020
Erkek	297	3,10	0,901			

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum” sorusuna ilişkin cevaplarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, cinsiyet gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tablodan anlaşılacağı gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okudukları alana ilişkin konulardan hoşlanıyorlar. ($t = -2,340$; $p < ,05$; $x = 3,10$)

Tablo 15

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Alanımı Sevdiğim İçin Başarılı Olacağıma İnanıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

“II.4 Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum”	N	x	ss	t	sd	p
Kız	30	2,67	1,061	-2,666	63,783	,010
Erkek	297	3,30	2,364			

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum” sorusuna ilişkin cevaplarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, cinsiyet gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tablodan anlaşılacağı gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla alanlarını sevdikleri için başarılı olacaklarına inanıyorlar. ($t = -2,666$; $p < ,05$; $x = 3,30$)

Tablo 16

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Teknik Bir Alanda Okumak Beni Mutlu Ediyor.” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

“II.7 Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor.”	N	x	ss	t	sd	p
Kız	30	2,67	0,922	-2,605	325	,010
Erkek	297	3,12	0,902			

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin cevaplarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, cinsiyet gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tablodan anlaşılacağı gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla teknik bir alanda okudukları için daha çok mutlu oluyorlar.” ($t=-2,605$; $p<,05$; $x=3,12$)

Tablo 17

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okuldaki Ders Ve Etkinlikler Bana Zevk Vermiyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

“II.21 Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor.”	N	x	ss	t	sd	p
Kız	30	1,60	0,770	-3,346	325	,001
Erkek	297	2,17	0,914			

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor” sorusuna ilişkin cevaplarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, cinsiyet gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tablodan anlaşılacağı gibi, öğrencilerin az bir kısmı okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor demişlerdir. Dağılım yapılırsa erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor demişlerdir.” ($t=-3,346$; $p<,05$; $x=2,17$)

4.2.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Alan” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 18

Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası		12,199	1	8,73	3,654	,013
	Grup içi		359,403	325	1,11		
	Toplam		371,602	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
Bilişim		Elektrik-Elektronik		Motor		Metal	
N	X	N	X	N	X	N	X
85	3,07	86	3,10	81	2,81	75	2,62

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar aşağıda halinde sunulmuştur.

Tabloda da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi sonucunda Elektrik-Elektronik alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla ($x=3,10$) bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim demişlerdir.

Tablo 19

Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

I.10 Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?	Kaynak		SD	Kareler Ortalaması	F	p	
	Gruplar arası		14,331	1			4,77
	Grup içi		184,403	325			0,57
	Toplam		198,734	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
Bilişim		Elektrik-Elektronik		Motor		Metal	
N	X	N	X	N	X	N	X
85	1,43	86	1,41	81	1,79	75	1,89

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi sonucunda okulda okumaya karar vermede ilgi duyulan bir meslek olup olmadığına dikkat edilmemiştir. Ancak Metal alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla ($x=1,89$) bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmiştir.

Tablo 20

Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.6 Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası		8,428	1	2,809	3,085	,027
	Grup içi		294,129	325	,911		
	Toplam		302,557	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
Bilişim		Elektrik-Elektronik		Motor		Metal	
N	X	N	X	N	X	N	X
85	2,85	86	2,61	81	2,45	75	2,81

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi sonucunda sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi sorusuna Bilişim alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla ($x=2,85$) sosyal içerikli bir alanda onlara ilgi çekici gelirdi.

Tablo 21

Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.10 Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası		20,661	1	6,887	7,798	,000
	Grup içi		285,272	325	,883		
	Toplam		305,933	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
Bilişim		Elektrik-Elektronik		Motor		Metal	
N	X	N	X	N	X	N	X
85	1,88	86	2,19	81	2,51	75	2,45

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi sonucunda okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum sorusuna Motorlu Araçlar alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla ($x=2,51$) okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendilerini huzurlu hissetmektedirler.

Tablo 22

Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.14 Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası		13,984	1	4,661	4,342	,005
	Grup içi		346,749	325	1,074		
	Toplam		360,734	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
Bilişim		Elektrik-Elektronik		Motor		Metal	
N	X	N	X	N	X	N	X
85	2,84	86	2,73	81	2,29	75	2,60

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi sonucunda büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker sorusuna Bilişim alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla ($x=2,84$) büroda masa başındaki işler onların ilgisini çekmektedirler.

Tablo 23

Öğrencilerin Alan Değişkenine Göre “Açık havada yapılabilir, hareketli işler ilgimi çeker” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.16 Açık havada yapılabilir, hareketli işler ilgimi çeker	Kaynak		SD	Kareler Ortalaması	F	p	
	Gruplar arası		1	3,728	4,610	,004	
	Grup içi		325	,809			
	Toplam		326				
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
Bilişim		Elektrik-Elektronik		Motor		Metal	
N	X	N	X	N	X	N	X
85	2,63	86	3,11	81	2,87	75	3,02

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Açık havada yapılabilir, hareketli işler ilgimi çeker” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Açık havada yapılabilir, hareketli işler ilgimi çeker” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda açık havada yapılabilir, hareketli işler ilgimi çeker sorusuna Elektrik-Elektronik alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla ($x=3,11$) açık havada yapılabilir hareketli işler onların ilgisini çekmektedir.

4.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Annenin İş Durumları” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 24

Öğrencilerin Annenin İş Durumları Değişkenine Göre “Derslerdeki Etkinliklerden Yorgunluk Hissediyorum ” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.9 Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p			
	Gruplar arası	7,524	4	1,881	2,467	,045			
	Grup içi	245,503	322	,762					
	Toplam	253,028	326						
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı									
Çalışmıyor		İşçi		Memur		Serbest Meslek	Diğer		
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
249	2,34	32	2,12	15	1,73	22	2,31	9	2,66

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının annenin iş durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının annenin iş durumları değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum sorusuna

annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=2,66$) derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyor.

Tablo 25

Öğrencilerin Annenin İş Durumları Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı Ortaya Koyabileceğim Bir Mesleğe Sahip Olacağım İçin Bu Alanı Seçtim ” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.17 Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F		p	
	Gruplar arası		13,405	4	3,351	3,759		,005	
	Grup içi		287,078	322	,892				
	Toplam		300,483	326					
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı									
Çalışmıyor		İşçi		Memur		Serbest Meslek		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
249	3,04	32	2,53	15	2,60	22	2,6	9	3,44

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının annenin iş durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının annenin iş durumları değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim sorusuna annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,44$) yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacaklarını düşündükleri için bu alanı seçmişlerdir.

4.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Babanın Eğitim Durumu” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 26

Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F		p							
	Gruplar arası		20,690	7	2,956	2,687		,010							
	Grup içi		350,912	319	1,100										
	Toplam		371,602	326											
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı															
Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Genel Lise		Meslek Lisesi		Yüksek Okul		Fakülte	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
4	3,50	9	3,00	154	3,07	76	2,92	33	2,78	26	2,50	16	2,12	9	2,77

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu

değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçim sorusuna babası okuryazar olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,50$) bu mesleğe yakınlık duymaktadırlar.

Tablo 27

Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.10 Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum		Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p								
		Gruplar arası	14,589	7	2,084	2,282	,028								
		Grup içi	291,344	319	,913										
		Toplam	305,933	326											
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı															
Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Genel Lise		Meslek Lisesi		Yüksek Okul		Fakülte	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
4	1,75	9	2,55	154	2,22	76	2,03	33	2,27	26	2,46	16	2,68	9	3,00

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tablodaki görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek

amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum sorusuna babası fakülte okumuş öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,00$) okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendilerini huzurlu hissetmektedirler.

Tablo 28

Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.16 Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker		Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p								
Gruplar arası			14,765	7	2,109	2,611	,012								
Grup içi			257,663	319	,808										
Toplam			272,428	326											
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı															
Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Genel Lise		Meslek Lisesi		Yüksek Okul		Fakülte	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
4	2,75	9	2,88	154	2,98	76	2,94	33	2,66	26	3,11	16	2,12	9	3,22

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda babası fakülte okumuş öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,22$) açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgilerini çekmektedir.

Tablo 29

Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.17 Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F		p							
	Gruplar arası		16,355	7	2,336	2,623		,012							
	Grup içi		284,128	319	,891										
	Toplam		300,483	326											
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı															
Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Genel Lise		Meslek Lisesi		Yüksek Okul		Fakülte	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
4	3,25	9	3,00	154	3,05	76	3,07	33	2,93	26	2,50	16	2,25	9	2,88

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının babanın eğitim durumu değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda babası okuryazar olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,25$) yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacağını düşündükler için bu alanı seçmişlerdir.

4.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Sosyo-Ekonomik” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 30

Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	
	Gruplar arası	14,176	3	4,725	4,270	,006	
	Grup içi	357,426	323	1,107			
	Toplam	371,602	326				
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
0-450 YTL		451-850 YTL		851-1300 YTL		1300 YTL üstü	
N	X	N	X	N	X	N	X
29	3,37	130	2,93	106	2,96	62	2,56

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik durum değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,37$) bu mesleğe yakınlık duydukları için bu alanı seçmişlerdir.

Tablo 31

Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.3 Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	
	Gruplar arası	9,522	3	3,174	2,798	,040	
	Grup içi	366,411	323	1,134			
	Toplam	375,933	326				
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
0-450 YTL		451-850 YTL		851-1300 YTL		1300 YTL üstü	
N	X	N	X	N	X	N	X
29	3,41	130	3,06	106	3,17	62	2,79

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik durum değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,41$) yeniden alan seçmek gerekirse okumakta oldukları alana öncelik verirler.

Tablo 32

Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı Ortaya Koyabileceğim Bir Mesleğe Sahip Olacağım İçin Bu Alanı Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.17 Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	
	Gruplar arası	272,428	3	2,405	2,65	,049	
	Grup içi	7,216	323	,908			
	Toplam	293,27	326				
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı							
0-450 YTL		451-850 YTL		851-1300 YTL		1300 YTL üstü	
N	X	N	X	N	X	N	X
29	3,24	130	3,02	106	2,96	62	2,69

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik durum değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,24$) yaratıcılığını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacakları için bu alanı seçmişlerdir.

4.2.6. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 33

Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

I.10 Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F		p			
	Gruplar arası		7,454	5	1,491	2,502		,031			
	Grup içi		191,280	321	,596						
	Toplam		198,734	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Bir fikrim yoktu		Genel lise		Endüstri meslek lisesi		Diğer meslek liseleri		Anadolu Lisesi		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
69	1,70	28	1,82	140	1,46	33	1,85	38	1,76	19	1,58

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda bütün öğrencilerin ilgi duydukları bir meslek seçmesine dikkat edilmemiş. Fakat diğer meslek lisesini seçenler diğer öğrencilere oranla ($x=3,24$) bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmiştir.

Tablo 34

Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F		p			
	Gruplar arası		33,711	5	6,742	6,405		,000			
	Grup içi		337,891	321	1,053						
	Toplam		371,602	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Bir fikrim yoktu		Genel lise		Endüstri meslek lisesi		Diğer meslek liseleri		Anadolu Lisesi		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
69	2,61	28	2,46	140	3,25	33	2,52	38	2,84	19	3,05

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda endüstri meslek lisesini seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,25$) bu mesleğe yakınlık duydukları için seçmişlerdir.

Tablo 35

Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

		Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p				
II.7 Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor		Gruplar arası	22,079	5	4,416	5,692	,000				
		Grup içi	249,010	321	,776						
		Toplam	271,089	326							
		Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı									
Bir fikrim yoktu		Genel lise		Endüstri meslek lisesi		Diğer meslek liseleri		Anadolu Lisesi		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
69	2,84	28	2,68	140	3,32	33	2,79	38	2,97	19	3,42

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar

bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda diğer okul seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,42$) teknik bir alanda okumak onları mutlu ediyor.

Tablo 36

Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Teknik İşlerle İlgili Beceriler Kazanmam Beni Ruhen Dinlendiriyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.18 Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor		Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p				
		Gruplar arası	13,279	5	2,656	2,838	,016				
		Grup içi	300,390	321	,936						
		Toplam	313,670	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Bir fikrim yoktu		Genel lise		Endüstri meslek lisesi		Diğer meslek liseleri		Anadolu Lisesi		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
69	2,70	28	2,93	140	3,02	33	2,79	38	2,63	19	3,42

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” sorusuna ilişkin verdikleri

cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda diğer okul seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,42$) teknik işlerle ilgili beceriler kazanmaları onları ruhen dinlendiriyor.

Tablo 37

Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü Değişkenine Göre “Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.20 Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p				
	Gruplar arası		7,245	5	1,449						
	Grup içi		195,275	321	,608						
	Toplam		202,520	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Bir fikrim yoktu		Genel lise		Endüstri meslek lisesi		Diğer meslek liseleri		Anadolu Lisesi		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
69	2,33	28	1,96	140	2,01	33	1,94	38	2,11	19	1,84

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek

amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda öğrencilerin çoğu okuldaki derslere ilgisiz ve kayıtsız kalmıyorlar. Ancak okul seçiminde fikri olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=2,33$) okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorlar.

4.2.7. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Meslek Seçiminde Etkili Olanlar ” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 38

Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F		p			
	Gruplar arası		41,731	5	8,346	8,122		,000			
	Grup içi		329,872	321	1,028						
	Toplam		371,602	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Ailem		Arkadaşlarım		Aile dostlarımız, akrabalar		Öğretmenlerim		Kendi isteğim ile		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
88	2,75	27	2,19	34	2,53	16	2,63	156	3,26	6	2,67

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,26$) bu mesleğe daha fazla yakınlık duydukları için seçmişlerdir.

Tablo 39

Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Bu Alana İlişkin Konulardan Hoşlanıyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.2 Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum		Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		F		p	
		Gruplar arası		28,089	5	5,618		7,352		,000	
		Grup içi		245,293	321	,764					
		Toplam		273,382	326						
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Ailem		Arkadaşlarım		Aile dostlarımız, akrabalar		Öğretmenlerim		Kendi isteğim ile		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
88	2,84	27	2,52	34	2,94	16	2,75	156	3,36	6	3,00

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır.

Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,36$) bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorlar.

Tablo 40

Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Yeniden Alan Seçmem Gerekirse Okumakta Olduğum Alana Öncelik Veririm” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.3 Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p				
	Gruplar arası		29,242	5	5,848	5,415	,000				
	Grup içi		346,691	321	1,080						
	Toplam		375,933	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Ailem		Arkadaşlarım		Aile dostlarımız, akrabalar		Öğretmenlerim		Kendi isteğim ile		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
88	2,80	27	2,63	34	2,94	16	2,81	156	3,38	6	2,83

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” sorusuna ilişkin

verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,38$) yeniden alan seçmek gerekirse okumakta oldukları alana öncelik verirler.

Tablo 41

Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Bu Alanda Öğrendiklerim Beni Güçlü Konuma Sokacak” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.4 Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak	Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p				
	Gruplar arası		12,190	5	2,438	3,179	,008				
	Grup içi		246,147	321	,767						
	Toplam		258,336	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Ailem		Arkadaşlarım		Aile dostlarımız, akrabalar		Öğretmenlerim		Kendi isteğim ile		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
88	3,13	27	2,85	34	3,18	16	3,38	156	3,38	6	2,50

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” sorusuna ilişkin verdikleri

cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda kendi isteğim ve öğretmenlerim vasıtasıyla bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,38$) bu alanda öğrendikleri onları güçlü konuma sokacaktır.

Tablo 42

Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Teknik Bir Alanda Okumak Beni Mutlu Ediyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.7 Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor		Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p				
		Gruplar arası	16,069	5	3,214	4,045	,001				
		Grup içi	255,020	321	,794						
		Toplam	271,089	326							
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Ailem		Arkadaşlarım		Aile dostlarımız, akrabalar		Öğretmenlerim		Kendi isteğim ile		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
88	2,95	27	2,59	34	2,85	16	3,19	156	3,28	6	2,83

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili

olanlar değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda kendi isteğimle bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,28$) teknik bir alanda okumaları onları mutlu ediyor.

Tablo 43

Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olanlar Değişkenine Göre “Yaratıcılığımı Ortaya Koyabileceğim Bir Mesleğe Sahip Olacağım İçin Bu Alanı Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.7 Yaratıcılığı -mı ortaya koya -bileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim		Kaynak		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması		F		p	
		Gruplar arası		12,898	5	2,580		2,879		,015	
		Grup içi		287,585	321	,896					
		Toplam		300,483	326						
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı											
Ailem		Arkadaşlarım		Aile dostlarımız, akrabalar		Öğretmenlerim		Kendi isteğim ile		Diğer	
N	X	N	X	N	X	N	X	N	X	N	X
88	2,88	27	2,63	34	2,76	16	2,56	156	3,15	6	3,00

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre gruplar

arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda diğer seçeneği ve kendi isteğiyle bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,15$) becerilerini ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacaklarını düşündükleri için bu alanı seçmişlerdir.

4.2.8. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Teknik Konulara İlgi Duymak ” Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 44

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Bu Okulda Okumaya Karar Verdiğinizde İlgi Duyduğum Bir Meslek Olup Olmadığına Dikkat Edildi Mi?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

I.10 Bu okulda okumaya karar vermenizden ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	30,043	2	15,022	28,852	,000
	Grup içi	168,691	324	,521		
	Toplam	198,734	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	1,39	88	1,89	40	2,20	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu okulda okumaya karar vermenizden ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda bütün öğrenciler için ($x=1,39$) bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmemiştir.

Tablo 45

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Bu Mesleğe Yakınlık Duyduğum İçin Seçtim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.1 Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	54,563	2	27,281	27,880	,000
	Grup içi	317,040	324	,979		
	Toplam	371,602	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	3,23	88	2,53	40	2,18	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi

duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,23$) bu mesleğe yakınlık duydukları için seçmişlerdir.

Tablo 46

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Teknik Bir Alanda Okumak Beni Mutlu Ediyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.7 Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	43,909	2	21,955	31,311	,000
	Grup içi	227,179	324	,701		
	Toplam	271,089	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	3,36	88	2,73	40	2,43	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p<,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=3,36$) teknik bir alanda okumaları onları mutlu ediyor.

Tablo 47

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgili Duymak Değişkenine Göre “Okulda Dersler Bütün Gün Olmasına Rağmen Kendimi Huzurlu Hissediyorum” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.10 Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	11,076	2	5,538	6,086	,003
	Grup içi	294,856	324	,910		
	Toplam	305,933	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	2,40	88	2,08	40	1,93	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda öğrenciler ($x=2,40$) okulda derslerin bütün gün olması onları huzurlu hissetmiyor.

Tablo 48

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgi Duymak Değişkenine Göre “Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekerdi” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.11 Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekerdi	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	29,593	2	14,797	16,228	,000
	Grup içi	295,422	324	,912		
	Toplam	325,015	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	2,76	88	2,38	40	1,88	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekerdi” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekerdi” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=2,76$) alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgilerini çekerdi.

Tablo 49

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgili Duymak Değişkenine Göre “Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.13 Boş zamanlarımda teknik eşyalar - la ilgilenirim	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	28,757	2	14,378	19,424	,000
	Grup içi	239,830	324	,740		
	Toplam	268,587	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	2,77	88	2,39	40	1,90	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=2,77$) boş zamanlarında teknik eşyalarla ilgileniyorlar.

Tablo 50

Öğrencilerin Teknik Konulara İlgili Duymak Değişkenine Göre “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

II.13 Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor	Kaynak	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	33,001	2	16,500	19,048	,000
	Grup içi	280,669	324	,866		
	Toplam	313,670	326			
Şıkların frekans ve düzeylere göre dağılımı						
Evet		Çok Az		Hayır		
N	X	N	X	N	X	
199	3,13	88	2,68	40	2,23	

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” sorusuna ilişkin verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır.

Bu analizler sonucunda teknik konulara az ilgi duyan ve ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla ($x=2,77$) teknik işlerle ilgili beceriler kazanmaları onları ruhen dinlendiriyor.

4.3. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN BAĞIMLI SORULARA VERDİKLERİ CEVAPLARIN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMI

Tablo 51

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Bağımlı Sorulara Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımı

	Meslek lisesinde okumakta olduğunuz alanın;	Hiçbir zaman		Ara sıra		Çoğu zaman		Her zaman		X	Ss
		N	%	N	%	N	%	N	%		
1	Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	42	12,8	75	22,9	79	24,2	131	40,1	2,91	1,06
2	Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum	16	4,9	78	23,9	100	30,6	133	40,7	3,07	,92
3	Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm	37	11,3	65	19,9	60	18,3	165	50,5	3,08	1,07
4	Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak	15	4,6	55	16,8	96	29,4	161	49,2	3,23	,89
5	Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum	18	5,5	62	19,0	107	32,7	140	42,8	3,24	2,28
6	Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi	35	10,7	114	34,9	97	29,7	81	24,8	2,69	,96
7	Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor	15	4,6	79	24,2	99	30,3	134	41,0	3,08	,91
8	Derslerden bıkkınlık duyuyorum	37	11,3	181	55,4	62	19,0	47	14,4	2,36	,86
9	Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum	51	15,6	167	51,1	68	20,8	41	12,5	2,30	,88
10	Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum	81	24,8	123	37,6	82	25,1	41	12,5	2,25	,97

11	Alana başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb ilgimi çekerdi	54	16,5	108	33,0	97	29,7	68	20,8	2,55	1,00
12	Toplumsal konular daha çok ilgimi çekiyor	37	11,3	156	47,7	87	26,6	47	14,4	2,44	,87
13	Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim	33	10,1	139	42,5	94	28,7	61	18,7	2,56	,91
14	Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker	53	16,2	106	32,4	79	24,2	89	27,2	2,62	1,05
15	Kapalı alanlardan çalışmaktan sıkılırım	50	15,3	130	39,8	80	24,5	67	20,5	2,50	,98
16	Açık havada yapılabilecek hareketli işler ilgimi çeker	18	5,5	98	30,0	106	32,4	105	32,1	2,91	,91
17	Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için alanı seçtim	27	8,3	76	23,2	107	32,7	117	35,8	2,96	,96
18	Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor	29	8,9	88	26,9	97	29,7	113	34,6	2,90	,98
19	Her gün okula isteyerek gidiyorum	26	8,0	121	37,0	109	33,3	71	21,7	2,69	,90
20	Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum	77	23,5	165	50,5	71	21,7	14	4,3	2,07	,79
21	Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor	87	26,6	144	44,0	64	19,6	32	9,8	2,13	,92

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin bağımlı sorulara verdikleri en olumlu cevapları ($X=3,24$) “Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum” ifadesiyle verilmiştir. Bu durumda başarının anahtarı yapılacak işlerde o işin sevdirmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Diğer en önemli cevap ise ($X=3,23$) “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” ifadesiyle verilmiştir. Bu durum gösteriyor ki öğrenciler alanında öğrendikleriyle özgüven kazanacak hem kendine hemde çevresine faydalı birey olacaktır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bağımsız sorulara verdikleri en olumsuz cevapları ($X=2,25$) “ Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” ifadesine verilmiştir. Bunun anlamı derslerin uzaması veya yoğun olması öğrencileri sıkmaktadır. İkinci en olumsuz cevapları ($X=2,30$) “Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum” bağımlı sorusuna verilmiştir. Bu durumda derslerin pratik ve teorik uygulamaları öğrencilerin yorulmasına yol açmaktadır.

4.4. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN BAĞIMSIZ SORULARA “ALAN” DEĞİŞKENİNE VERDİKLERİ CEVAPLARIN FREKANS VE YÜZDE DAĞILIMI

Tablo 52

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyet Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Cinsiyet			
	Erkek		Kız	
	N	%	N	%
Bilişim	72	24,2	13	43,3
Elektrik-Elektronik	77	25,9	9	30,0
Motor	77	25,9	4	13,3
Metal	71	23,9	4	13,3
Toplam	297	100	30	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 24,2’sini ve kız öğrencilerin % 43,3’ünü oluşturmaktadır. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 25,9’sini ve kız öğrencilerin % 30’ünü oluşturmaktadır. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 25,9’sini ve kız öğrencilerin % 13,3’ünü

oluşturmaktadır. Metal Teknolojisi Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 23,9'sini ve kız öğrencilerin % 13,3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 53

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Anne Eğitimi Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Anne Eğitimi															
	Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Orta Okul		Genel lise		Meslek Lisesi		Yüksek		Fakülte	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	11	33,3	7	30,4	41	25,0	17	26,2	6	25,0	1	25,0	1	12,5	1	16,7
Elektrik-Elektronik	6	18,2	5	21,7	56	34,1	13	20,0	4	16,7	1	25,0	1	12,5	-	-
Motor	7	21,2	7	30,4	37	22,6	18	27,7	3	12,5	-	-	4	50,0	5	83,3
Metal	9	27,3	4	17,4	30	18,3	17	26,2	11	45,8	2	50,0	2	25,0	-	-
Toplam	33	100	23	100	164	100	65	100	24	100	4	100	8	100	6	100

Tablo53'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitimi sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %33,3 okuryazar değil, %30,4 okuryazar, %25 ilkokul mezunu, %26,2 ortaokul mezunu, %25 genel lise, %25 meslek lisesi, %12,5 yüksek okul mezunu ve %16,7 fakülte mezunudur.

Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %18,2 okuryazar değil, %21,7 okuryazar, %34,1 ilkokul mezunu, %20 ortaokul mezunu, %16,7 genel lise mezunu, %25 meslek lisesi mezunu, %12,5 yüksek okul mezunu ve fakülteden mezun yoktur.

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %21,2 okuryazar değil, %30,4 okuryazar, %22,6 ilkokul mezunu, %27,7 ortaokul mezunu, %12,5

genel lise, meslek lisesi mezunu yok, %12,5 yüksek okul mezunu ve %83,3 fakülte mezunudur.

Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %27,3 okuryazar değil, %17,4 okuryazar, %18,3 ilkokul mezunu, %26,2 ortaokul mezunu, %45,8 genel lise, %50 meslek lisesi mezunu, %25 yüksek okul mezunu ve fakülteden mezun yoktur.

Bu durumda annesi okuma yazma bilmeyen öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, annesi okuryazar olan öğrenciler en fazla Bilişim ve Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, annesi genel lise ve meslek lisesi mezunu olan öğrenciler en fazla Metal Teknolojisi Alanında, annesi yüksek okul ve fakülte mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunmaktadır.

Tablo 54

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Baba Eğitimi Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Baba Eğitimi															
	Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Orta Okul		Genel lise		Meslek Lisesi		Yüksek		Fakülte	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	3	75,0	4	44,4	34	22,1	29	38,2	6	18,2	6	23,1	2	12,5	1	11,1
Elektrik-Elektronik	-	-	1	11,1	59	38,3	15	19,7	6	18,2	2	7,7	2	12,5	1	11,1
Motor	-	-	3	33,3	29	18,8	16	21,1	13	39,4	10	38,5	5	31,3	5	55,6
Metal	1	25,0	1	11,1	32	20,8	16	21,1	8	24,2	8	30,8	7	43,8	2	22,2
Toplam	4	100	9	100	154	100	76	100	33	100	26	100	16	100	9	100

Tablo54'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitimi sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babalarının %75 okuryazar değil, %44,4 okuryazar, %22,1 ilkokul mezunu, %38,2 ortaokul mezunu, %18,2 genel lise, %23,1 meslek lisesi, %12,5 yüksek okul mezunu ve %11,1 fakülte mezunudur.

Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babaları okuryazar olmayan yok, %11,1 okuryazar, %38,3 ilkokul mezunu, %19,7 ortaokul mezunu, %18,2 genel lise mezunu, %7,7 meslek lisesi mezunu, %12,5 yüksek okul mezunu ve %11,1 fakülte mezunudur.

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babaları okuryazar olmayan yok, %33,3 okuryazar, %18,8 ilkokul mezunu, %21,1 ortaokul mezunu, %39,4 genel lise, %38,5 meslek lisesi mezunu, %31,3 yüksek okul mezunu ve %55,6 fakülte mezunudur.

Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babaları %25 okuryazar değil, %11,1 okuryazar, %20,8 ilkokul mezunu, %21,1 ortaokul mezunu, %24,2 genel lise, %30,8 meslek lisesi mezunu, %43,8 yüksek okul mezunu ve %22,2 fakülte mezunudur.

Bu durumda babaları okuma yazma bilmeyen öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, babaları okuryazar olan öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, babaları ilkokul mezunu olan öğrenciler en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, babaları ortaokul mezunu olan öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, babaları genel lise ve meslek lisesi mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, babaları yüksek okul mezunu olan öğrenciler en fazla Metal Teknolojisi ve babası fakülte mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunmaktadır.

Tablo 55

Örnekleme Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Baba İş Durumu Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Baba İş Durumu									
	Çalışmıyor		İşçi		Memur		Serbest Meslek		Diğer	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	3	18,8	27	23,3	11	16,9	19	26,8	25	42,4
Elektrik-Elektronik	6	37,5	38	32,8	17	26,2	14	19,7	11	18,6
Motor	4	25,0	24	20,7	15	23,1	21	29,6	17	28,8
Metal	3	18,8	27	23,3	22	33,8	17	23,9	6	10,2
Toplam	16	100	116	100	65	100	71	100	59	100

Tablo55’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin baba iş durumu sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babalarının %18,8 çalışmıyor, %23,3 işçi, %16,9 memur, %26,8 serbest meslek, %42,4 diğer işlerde çalışmaktadır.

Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babalarının %37,5 çalışmıyor, %32,8 işçi, %26,2 memur, %19,7 Serbest Meslek, %18,6 diğer işlerde çalışmaktadır.

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babalarının %25 çalışmıyor, %20,7 işçi, %23,1 memur, %29,6 serbest meslek, %28,8 diğer işlerde çalışmaktadır.

Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babalarının %18,8 çalışmıyor, %23,3 işçi, %33,8 memur, %23,9 serbest meslek, %10,2 diğer işlerde çalışmaktadır.

Bu durumda baba iş durumuna öğrenciler göre babası çalışmayan ve işçi olan en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, babaları memur olan en fazla Metal Teknolojileri Alanında, babaları serbest meslek sahibi olan en fazla Motorlu

Araçlar Teknolojisi Alanında, babaları diğer işlerde çalışan en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında bulunmaktadır.

Tablo 56

Örnekleme Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Anne İş Durumu Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Anne İş Durumu									
	Çalışmıyor		İşçi		Memur		Serbest Meslek		Diğer	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	68	27,3	6	18,8	2	13,3	6	27,3	3	33,3
Elektrik-Elektronik	72	28,9	9	28,1	1	6,7	4	18,2	-	-
Motor	62	24,9	7	21,9	6	40,0	4	18,2	2	22,2
Metal	47	18,9	10	31,3	6	40,0	8	36,4	4	44,4
Toplam	249	100	32	100	15	100	22	100	9	100

Tablo56’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin anne iş durumu sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %27,3 çalışmıyor, %18,8 işçi, %13,3 memur, %27,3 serbest meslek, %33,3 diğer işlerde çalışmaktadır.

Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %28,9 çalışmıyor, %28,1 işçi, %6,7 memur, %18,2 serbest meslek gibi işlerde çalışmaktadır.

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %24,9 çalışmıyor, %21,9 işçi, %40 memur, %18,2 serbest meslek, %22,2 diğer işlerde çalışmaktadır.

Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %18,9 çalışmıyor, %31,3 işçi, %40 memur, %36,4 serbest meslek, %44,4 diğer işlerde çalışmaktadır.

Bu durumda annelerinin iş durumuna öğrenciler göre anneleri çalışmayan en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, işçi olan en fazla Metal Teknolojileri Alanında, babaları memur olan en fazla Metal ve Motorlu Araçlar Teknolojileri Alanında, babaları serbest meslek sahibi ve diğer işlerde çalışan en fazla Metal Teknolojisi Alanında bulunmaktadır.

Tablo 57

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Ailenin Geliri Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Ailenin Geliri							
	0-450 YTL		451-850 YTL		851-1300 YTL		1300 YTL Üstü	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	4	13,8	42	32,3	30	28,3	9	14,5
Elektrik-Elektronik	8	27,6	38	29,2	31	29,2	9	14,5
Motor	9	31,0	24	18,5	24	22,6	24	38,7
Metal	8	27,6	26	20,0	21	19,8	20	32,3
Toplam	29	100	130	100	106	100	62	100

Tablo57’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin ailenin aylık gelir durumu sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %13,8 0-450 YTL, %32,3 451-850 YTL, %28,3 851-1300 YTL , %14,5 1300 YTL üstü olmaktadır.

Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %27,6 0–450 YTL, %29,2 451–850 YTL, %29,2 851–1300 YTL , %14,5 1300 YTL üstü olmaktadır.

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %31 0–450 YTL, %18,5 451–850 YTL, %22,6 851–1300 YTL , %38,7 1300 YTL üstü olmaktadır.

Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %27,6 0–450 YTL, %20 451–850 YTL, %19,8 851–1300 YTL , %32,3 1300 YTL üstü olmaktadır.

Bu durumda annelerinin iş durumuna öğrenciler göre aylık geliri 0–450 YTL olanlar en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, 451–850 YTL olanlar en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, 851–1300 YTL olanlar en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, 1300 YTL üstü olanlar en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunmaktadır.

Tablo 58

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin İlköğretimden Sonra Gitmek İstedikleri Okul Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	İlköğretimden Sonra Gitmek İstedikleri Okul											
	Fikrim yok		Genel lise		Eml		Diğer meslek		And. lisesi		Diğer	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	14	20,3	8	28,6	25	17,9	9	27,3	18	47,4	11	57,9
Elektrik-Elektronik	15	21,7	8	28,6	48	34,3	5	15,2	7	18,4	3	15,8
Motor	20	29,0	1	3,6	44	31,4	8	24,2	4	10,5	4	21,1
Metal	20	29,0	11	39,3	23	16,4	11	33,3	9	23,7	1	5,3
Toplam	69	100	28	100	140	100	33	100	38	100	19	100

Tablo58’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin İlköğretimden sonra gitmek istedikleri okul sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %20,3 fikrim yok, %28,6 genel lise, %17,9 endüstri meslek lisesi, %27,3 diğer meslek liseleri, %47,4 anadolu lisesi, %57,9 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %21,7 fikrim yok, %28,6 genel lise, %34,3 endüstri meslek lisesi, %15,2 diğer meslek liseleri, %18,4 anadolu lisesi, %15,8 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %29 fikrim yok, %3,6 genel lise, %31,4 endüstri meslek lisesi, %24,2 diğer meslek liseleri, %10,5 anadolu lisesi, %21,1 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %29 fikrim yok, %39,3 genel lise, %16,4 endüstri meslek lisesi, %33,3 diğer meslek liseleri, %23,7 anadolu lisesi, %5,3 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bu durumda öğrencilerin İlköğretimden sonra gitmek istedikleri okul fikrim yok en fazla Metal ve Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, genel lise diyenler en fazla Metal Teknolojisi Alanında, endüstri meslek lisesi diyenler en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, diğer meslek liseleri diyenler en fazla Metal Teknolojisi Alanında, anadolu lisesi ve diğer liseler diyenler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında yer almıştır.

Tablo 59

Örnekleme Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Alan Seçmelerinde Kimler Etkili Olmuştur Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Alan Seçmelerinde Kimler Etkili Olmuştur											
	Aile		Arka- daşlar		Aile Dost- ları		Öğret - menler		Kendi		Diğer	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilişim	22	25,0	2	7,4	5	14,7	2	12,5	53	34,0	1	16,7
Elektrik-Elektronik	27	30,7	6	22,2	8	23,5	3	18,8	38	24,4	4	66,7
Motor	20	22,7	7	25,9	10	29,4	5	31,3	38	24,4	1	16,7
Metal	19	21,6	12	44,4	11	32,4	6	37,5	27	17,3	-	-
Toplam	88	100	27	100	34	100	16	100	156	100	6	100

Tablo59’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur sorusuna “alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur ifadesine %25 ailem, %7,4 arkadaşlarım, %14,7 aile dostları, %12,5 öğretmenlerim, %34 kendim, %16,7 diğer şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur %30,7 ailem, %22,2 arkadaşlarım, %23,5 aile dostları, %18,8 öğretmenlerim, %24,4 kendim, %66,7 diğer şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur %22,7 ailem, %25,9 arkadaşlarım, %29,4 aile dostları, %31,3 öğretmenlerim, %24,4 kendim, %16,7 diğer şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin alan seçimlerinde kimler etkili olmuştur %21,6 ailem, %44,4 arkadaşlarım, %32,4 aile dostları, %32,4 öğretmenlerim, %37,5 kendim şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bu durumda tabloda görüldüğü üzere öğrencilerin meslek seçimlerinde bilişim alanında en fazla kendileri karar vermişler, elektrik-elektronik alanında diğer özel etkenlerden etkilenmişler, motorlu araçlar alanında öğretmenlerden metal alanındakiler ise arkadaşlarından etkilenmişler.

Tablo 60

Örnekleme Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Teknik Konulara İlgiden Dolayı mı Meslek Lisesinde Okumaktasınız Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Teknik Konulara İlgiden Dolayı mı Meslek Lisesinde Okumaktasınız					
	Evet		Çok Az		Hayır	
	N	%	N	%	N	%
Bilişim	45	22,6	24	27,3	16	40,0
Elektrik-Elektronik	64	32,2	14	15,9	8	20,0
Motor	52	26,1	20	22,7	9	22,5
Metal	38	19,1	30	34,1	7	17,5
Toplam	199	100	88	100	40	100

Tablo60’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız sorusuna “alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %22,6 evet, %27,3 çok az, %40 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %32,2 evet, %15,9 çok az, %20 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %26,1 evet, %22,7 çok az, %22,5 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %19,1 evet, %34,1 çok az, %17,5 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bu durumda meslek lisesinde okuyan öğrencilerin teknik konulara ilgiden dolayı en fazla meslek lisesini tercih edenler elektrik-elektronik alanındakiler olmuştur.

Tablo 61

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Yetenek, Becerilerinize Uygun Olduğu İçin mi Alanı Seçtiniz Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Yetenek, Becerilerinize Uygun Olduğu İçin mi Alanı Seçtiniz					
	Evet		Kısmen		Hayır	
	N	%	N	%	N	%
Bilişim	40	26,0	40	27,8	5	17,2
Elektrik-Elektronik	52	33,8	28	19,4	6	20,7
Motor	39	25,3	31	21,5	11	37,9
Metal	23	14,9	45	31,3	7	24,1
Toplam	154	100	144	100	29	100

Tablo61’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız sorusuna “alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %26 evet tamamen uygun, %27,8 kısmen uygun, %17,2 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %33,8 evet tamamen uygun, %19,4 kısmen uygun, %20,7 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %25,3 evet tamamen uygun, %21,5 kısmen uygun, %37,9 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %14,9 evet tamamen uygun, %31,3 kısmen uygun, %24,1 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bu durumda meslek lisesinde okuyan öğrencilerin yetenek, becerilerine uygun olduğu için en fazla kendi alanını tercih edenler elektrik-elektronik alanındakiler olmuştur.

Tablo 62

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bu Okulda Okumaya Karar Vermede İlgi Duyduğun Bir Meslek Olduğuna Dikkat Edildi mi Sorusuna “Alan” Değişkenine Göre Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Alan	Bu Okulda Okumaya Karar Vermede İlgi Duyduğun Bir Meslek Olduğuna Dikkat Edildi mi?					
	Evet		Çok Az		Hayır	
	N	%	N	%	N	%
Bilişim	60	33,0	14	15,9	11	19,3
Elektrik-Elektronik	61	33,5	15	17,0	10	17,5
Motor	35	19,2	28	31,8	18	32,7
Metal	26	14,3	31	35,2	18	32,7
Toplam	182	100	88	100	57	100

Tablo62’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi sorusuna “alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde;

Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %33 evet, %15,9 çok az, %19,3 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %33,5 evet, %17 çok az, %17,5 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %19,2 evet, %31,8 çok az, %32,7 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %14,3 evet, %35,2 çok az, %32,7 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bu durumda meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğu bir meslek olduğuna dikkat edilenler en fazla elektrik-elektronik alanındakiler olmuştur.

4.5. ÖRNEKLEM GRUBUNU OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN “ALAN” DEĞİŞKENİNE GÖRE FREKANS, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMI

Tablo63

Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların “Alan” Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımı

Meslek lisesinde okumakta olduğunuz alanın		Alan	F	X	Ss
1	Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim	Bilişim	85	3,07	1,067
		Elk.-Elektronik	86	3,10	1,006
		Motor	81	2,81	1,174
		Metal	75	2,63	,955
2	Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum	Bilişim	85	3,21	,940
		Elk.-Elektronik	86	3,17	,923
		Motor	81	3,04	,980
		Metal	75	2,83	,760
3	Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm	Bilişim	85	3,18	1,082
		Elk.-Elektronik	86	3,23	1,014
		Motor	81	3,09	1,120
		Metal	75	2,79	1,044
4	Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak	Bilişim	85	3,33	,892
		Elk.-Elektronik	86	3,30	,855
		Motor	81	3,20	,967
		Metal	75	3,08	,834
5	Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum	Bilişim	85	3,21	,927
		Elk.-Elektronik	86	3,15	,847
		Motor	81	3,14	,997
		Metal	75	3,00	,854
6	Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi	Bilişim	85	2,86	,953
		Elk.-Elektronik	86	2,62	,996
		Motor	81	2,46	,975
		Metal	75	2,81	,881
7	Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor	Bilişim	85	3,11	,887
		Elk.-Elektronik	86	3,09	,903
		Motor	81	3,10	1,008
		Metal	75	3,00	,854
8	Derslerden bıkkınlık duyuyorum	Bilişim	85	2,46	,825
		Elk.-Elektronik	86	2,36	,880
		Motor	81	2,23	,884
		Metal	75	2,40	,870
9	Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum	Bilişim	85	2,41	,904
		Elk.-Elektronik	86	2,22	,788
		Motor	81	2,25	,942
		Metal	75	2,33	,890
10	Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum	Bilişim	85	1,88	,944
		Elk.-Elektronik	86	2,20	,918
		Motor	81	2,52	,976
		Metal	75	2,45	,920
11	Alana başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb ilgimi çekerdi	Bilişim	85	2,69	1,113
		Elk.-Elektronik	86	2,43	1,069
		Motor	81	2,47	,950
		Metal	75	2,60	,805

12	Toplumsal konular daha çok ilgimi çekiyor	Bilişim	85	2,39	,818
		Elk.-Elektronik	86	2,40	,937
		Motor	81	2,35	,809
		Metal	75	2,65	,908
13	Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim	Bilişim	85	2,42	,980
		Elk.-Elektronik	86	2,55	,849
		Motor	81	2,68	,933
		Metal	75	2,60	,854
14	Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker	Bilişim	85	2,85	1,018
		Elk.-Elektronik	86	2,73	1,045
		Motor	81	2,30	,980
		Metal	75	2,60	1,103
15	Kapalı alanlardan çalışmaktan sıkılırım	Bilişim	85	2,35	1,043
		Elk.-Elektronik	86	2,65	1,015
		Motor	81	2,49	,839
		Metal	75	2,51	1,018
16	Açık havada yapılabilecek hareketli işler ilgimi çeker	Bilişim	85	2,64	,949
		Elk.-Elektronik	86	3,12	,900
		Motor	81	2,88	,914
		Metal	75	3,03	,822
17	Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için alanı seçtim	Bilişim	85	3,12	,878
		Elk.-Elektronik	86	3,13	,892
		Motor	81	2,93	1,022
		Metal	75	2,63	,983
18	Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor	Bilişim	85	2,88	,969
		Elk.-Elektronik	86	2,86	,996
		Motor	81	3,12	1,041
		Metal	75	2,72	,879
19	Her gün okula isteyerek gidiyorum	Bilişim	85	2,47	,933
		Elk.-Elektronik	86	2,78	,846
		Motor	81	2,91	,911
		Metal	75	2,59	,856
20	Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum	Bilişim	85	1,99	,824
		Elk.-Elektronik	86	2,05	,701
		Motor	81	2,11	,880
		Metal	75	2,13	,741
21	Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor	Bilişim	85	2,08	,903
		Elk.-Elektronik	86	2,21	,922
		Motor	81	2,16	1,006
		Metal	75	2,04	,829

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin bağımlı sorulara verdikleri en yüksek oranlı cevapları ($X=3,33$) “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” ifadesiyle verilmiştir. Bu durumda öğrenciler alanında öğrendikleriyle özgüven kazanacak hem kendine hemde çevresine faydalı birey olacaktır. Diğer en önemli cevap ise ($X=3,23$) “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” ifadesiyle verilmiştir. Bu durum gösteriyor ki başarının anahtarı yapılacak işlerde o işin sevdirmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bağımsız sorulara verdikleri en düşük oranlı cevapları ($X=1,88$) “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” ifadesine verilmiştir. Bunun anlamı derslerin uzaması veya yoğun olması öğrencileri sıkıkmaktadır. İkinci en olumsuz cevapları ($X=1,99$) “Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” bağımlı sorusuna verilmiştir. Bu durumda derslerin pratik ve teorik uygulamaları öğrenciler sevdirmesiyle zevkli hale gelecektir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 TARTIŞMALAR

5.1.1 Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Tartışmalar

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı Tablo1’de verilmiştir. Araştırmaya katılan toplam 327 öğrenciden 297’si erkek 30’u kız öğrenciden oluşmaktadır. Bu da oran olarak %90,8 erkek ve %9,2 kız şeklinde bir dağılım göstermektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunu erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu durum mesleki teknik öğretim kurumlarındaki fiziksel çalışmanın olması ve endüstri meslek lisesine kız öğrenci gönderilmez diye toplumda bir kanaatin olması erkek öğrencilerin bu okulları tercih etmeye sevk etmiştir.

Tablo2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin % 26’sını Bilişim Teknolojileri Alanı, % 26,3’ünü Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı, % 24,8 Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı, % 22,9’unu Metal Teknolojileri Alanı oluşturmaktadır. Alanlara dağılım homojen bir yapı göstermektedir.

Tablo3’te araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitimlerinin durumu; % 10,1’ini okuryazar değil, % 7’si okuryazar, % 50,2’si ilkökul mezunu, %19,9’u ortaokul mezunu, % 7,3’ü genel lise mezunu, % 1,2’si meslek lisesi mezunu, % 2,4’ü yüksek okul mezunu ve % 1,8’i fakülte mezunlarından oluşmaktadır. Öğrenci annelerinin çoğu ilkökul mezunu ve en azı meslek lisesi mezunundan oluşmaktadır. Bu durum toplumda ilkökoldan sonra kız öğrenci okula gönderilmez klasik anlayışına dayalı ortaya çıktığı düşünülebilir.

Tablo4’te araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitimlerinin durumu; % 1,2’si okuryazar değil, % 2,8’i okuryazar, % 47,1’i ilkökul mezunu, %23,2’si ortaokul mezunu, % 10,1’i genel lise mezunu, % 8’i meslek lisesi mezunu, % 4,9’u

yüksek okul mezunu ve % 2,8'i fakülte mezunlarından oluşmaktadır. Öğrenci babalarının çoğu ilkokul mezunu ve en azı okuryazar olmayanlardan oluşmaktadır. Bu durum gösteriyor ki yüksek öğrenim yapan öğrenci babaları çocuklarını meslek lisesine göndermemektedir. Diğer bir deyişle çocuğunun meslek lisesinden sonra istediği alana gidemeyecek olması onları böyle bir yola sevk etmiştir denilebilir.

Tablo5'te araştırmaya katılan öğrenci annelerinin iş durumu; % 76,1'i çalışmıyor, % 9,8'i işçi, %6,7'si serbest meslek sahibi, % 4,6'sı memur, % 2,8'i diğer meslek sahiplerinden oluşmaktadır. Öğrenci annelerinin çoğunun çalışmıyor olması toplumdaki anne evde sadece çocuklarına bakar kanaatinden kaynaklanıyor olabilir.

Tablo6'da araştırmaya katılan öğrenci babalarının iş durumu; % 35,5'i işçi, % 21,7'si serbest meslek sahibi, % 19,9'u memur, % 18'i diğer meslek sahipleri, % 4,9'u çalışmayanlardan oluşmaktadır. Öğrenci babalarının çoğu işçi ve en azıda çalışmayanlardan oluşmaktadır. Bu durum gösteriyor ki ailelerin geçimini babalar sağlıyor ve baba ailenin reisidir anlayışını vurguluyor denilebilir.

Tablo7'de endüstri meslek liselerinde okuyan öğrenci ailelerinin gelir durumu; %39,8'i 451–850 YTL, % 32,4'ü 851–1300 YTL, % 19'u 1300 YTL üstü, % 8,9'u 0–450 YTL gelir grubuna sahipler. Buradan şu görünüyor okuyan öğrencilerin yarısından fazlasının ailesi 450 ile 1300 YTL arasında bir orta gelir durumuna sahipler.

Tablo8'de Okuyan öğrencilerin meslek lisesine gelmeden önce tercih ettikleri okulların dağılımı; %42,8'i endüstri meslek lisesi, % 21,1'inin herhangi bir fikri yok, % 11,6'sı Anadolu liseleri, %10,1 diğer meslek liselerini, %8,6'sı genel lise, % 5,8 diğer liseler şeklinde bir istek var. Meslek lisesinde okuyan öğrencilerin yarısı kendi isteğiyle bu okullarda okumakta olmaları, ailelerin çocuklarının isteklerine önem verdiği anlamına gelebilir.

Tablo9'da endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula gelmesinde %47,7 kendisi, %26,9 ailesi, %10,4 aile dostları, %8,3 arkadaşları, %4,9 öğretmenleri, %1,8 diğer etkenler etkili olmuştur. Görünen durum öğrencilerin yarısı kendi isteğiyle bu okullarda okumaktadırlar ve bu durum öğrencilerin fikri açıdan özgür olmak istemelerinin işareti olabilir.

Tablo10’da endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula teknik konulardan dolayı bu okula gelmesinde %60,9 evet, %26,9 çok az, %12,2 hayır diye cevaplamışlardır. Bu durum öğrencilerin çoğu teknik konulardan dolayı endüstri meslek lisesini tercih ettikleri anlamına gelebilir.

Tablo11’de endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula yeteneklerinden dolayı bu okula gelmesinde %47,1tamamen, %44 kısmen, %8,9 hayır diye cevaplamışlardır. Görünen durum öğrencilerin çoğunluğu yeteneklerinin burada okumalarında etkili olduğu varsayılabilir.

Tablo12’de endüstri meslek lisesinde okuyan öğrencilerin bu okula teknik konulardan dolayı bu okula gelmesinde %55,7 evet, %26,9 çok az, %17,4 hayır diye cevaplamışlardır. Bu durumda öğrencilerin yarısından fazlası bu mesleğe ilgi duyuyor denilebilir.

5.1.2 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlerle İlişkilerine Ait Tartışmalar

5.1.2.1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine ait verdikleri cevapların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla grup t testi sonucunda 21 sorudan 5 soruya verilen cevaplarda anlamlılık bulunmuştur.

Tablo13’te “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna ilişkin cevaplarında görüldüğü gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okudukları mesleğe daha fazla yakınlık duyuyorlar. Bu durumdan dolayı erkek öğrenciler bu mesleği seçmişler anlamına gelebilir.

Tablo14’te “Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum” sorusuna ilişkin cevaplarında görüldüğü gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okudukları alana ilişkin konulardan hoşlanıyor anlamı çıkarılabilir.

Tablo15’te “Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum” sorusuna ilişkin cevaplarında görüldüğü gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla alanlarını

sevdikleri için başarılı olacaklarına dair inançlarının kuvvet kazandığını söyleyebiliriz.

Tablo16’da “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna ilişkin cevaplarında görüldüğü gibi, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla teknik bir alanda okudukları için daha çok mutlu oldukları sonucu çıkarılabilir.

Tablo17’de “Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor” sorusuna ilişkin cevaplarında görüldüğü gibi, öğrencilerin az bir kısmı okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor demişlerdir. Dağılım yapılırsa erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okuldaki ders ve etkinliklerden zevk almadıkları anlamı ön plana çıktığı söylenebilir.

5.1.2.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Alan” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları alan değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi sonucunda aşağıdaki farklılıklar çıkmıştır.

Tablo 18’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna Metal teknolojisi alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edildiği düşünülebilir.

Tablo 19’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi” sorusuna Bilişim alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla sosyal içerikli bir alan da onlara ilgi çekici gelebilirdi.

Tablo 20’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna Motorlu Araçlar alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendilerini huzurlu hissedebilmektedirler.

Tablo 21’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker” sorusuna Bilişim alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla büroda masa başındaki işler onların ilgisini çekebildiği düşünülebilir.

Tablo 22’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum” sorusuna annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissettikleri manası çıkarılabilir.

Tablo23’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” sorusuna Elektrik-Elektronik alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla açık havada yapılabilecek hareketli işler onların ilgisini çekebilmektedir.

5.1.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Annenin İş Durumu” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin verilen cevaplarda aritmetik ortalamalarının okudukları Annenin işdurumu değişkenine göre gruplar arasında farklılığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası ve descriptives analizi uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda aşağıdaki sonuçlar çıkmıştır.

Tablo24’te görüldüğü üzere, “Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum” sorusuna annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissetmelerine sebep olabilmektedir.

Tablo25’te görüldüğü üzere, “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacaklarını düşündükleri için bu alanı seçmişler diye düşünülebilir.

Yukarıda annesi diğer işlerde çalışan iki öğrenci grubu birbirine zıt sayılabilecek cevaplar vermiştir. Yapılan işler belirtilmediği için bu bir grup öğrencinin annesi onları olumsuz etkileyecek işlerde, diğer kısmının ise olumlu etkileyecek işlerde çalıştığı söylenebilir.

5.1.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Babanın Eğitim Durumu” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo26’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna babası okuryazar olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe daha fazla yakınlık duyuyorlar şeklinde anlaşılabilir.

Tablo27’de görüldüğü üzere, “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna babası fakülte okumuş öğrenciler diğer öğrencilere oranla okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendilerini huzurlu hissettikleri gözlemlenmektedir.

Tablo28’de görüldüğü üzere, “Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker” sorusuna analizler sonucunda babası fakülte okumuş öğrenciler diğer öğrencilere oranla açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgilerini çekiyor gibi anlamı çıkarılabilir.

Tablo29’da görüldüğü üzere, “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna analizler sonucunda babası okuryazar olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacağını düşündükler için bu alanı seçmişlerdir denilebilir.

5.1.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ailenin sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo30’da görüldüğü üzere, “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna analizler sonucunda gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duydukları için bu alanı seçmişler şeklinde bir anlam akla gelebilir.

Tablo31’de görüldüğü üzere, “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” sorusuna yapılan analizler sonucunda gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla yeniden alan seçmek gerekirse okumakta oldukları alana öncelik verirler kanaati kuvvet kazanmaktadır.

Tablo 32 görüldüğü üzere, “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna yapılan analizler sonucunda gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla yaratıcılığımı ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacakları için bu alanı seçmişlerdir. Demek ki başarı sadece maddi imkânla olmuyor azim ve gayretle başarı elde edilebilir.

5.1.2.6. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “İlköğretimden Sonra Gitmek İstenilen Okul Türü” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ilköğretimden sonra gitmek istenilen okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını

belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar sunulmuştur.

Tablo33'te görüldüğü üzere, “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna yapılan analizler sonucunda bütün öğrencilerin ilgi duydukları bir meslek seçmesine dikkat edilmemiş. Fakat diğer meslek lisesini seçenler diğer öğrencilere oranla bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmiş anlamı çıkarılabilir.

Tablo34'te görüldüğü üzere, “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna yapılan analizler sonucunda endüstri meslek lisesini seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla öğrencilerin mesleğe yakınlık derecelerinin yüksek olmasından dolayı bu mesleği seçmiş oldukları düşünülebilir.

Tablo35'te görüldüğü üzere, “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna yapılan analizler sonucunda diğer okul seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik bir alanda okumak onları mutlu ediyor gibi bir anlayış ön plana çıkabilir.

Tablo36'da görüldüğü üzere, “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” sorusuna yapılan analizler sonucunda diğer okul seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik işlerle ilgili beceriler kazanmaları onları ruhen dinlendiriyor anlayışı gözlerden kaçmamaktadır.

Tablo37'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” sorusuna yapılan analizler sonucunda öğrencilerin çoğu okuldaki derslere ilgisiz ve kayıtsız kalmıyorlar. Ancak okul seçiminde fikri olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorlar düşüncesi kuvvet kazanıyor söylenebilir.

5.1.2.7. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Meslek Seçiminde Etkili Olanlar” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin meslek seçiminde etkili olanlar değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar sunulmuştur.

Tablo38’de görüldüğü üzere, “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna yapılan analizler sonucunda kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe daha fazla yakınlık duydukları için seçmişlerdir şeklinde düşünülebilir.

Tablo39’da görüldüğü üzere, “Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum” sorusuna yapılan analizler sonucunda kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu alana ilişkin konulardan hoşlandıkları gözlemlenebilir.

Tablo40’ta görüldüğü üzere, “Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm” sorusuna analizler sonucunda kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla yeniden alan seçmek gerekirse okumakta oldukları alana öncelik verirler gibi bir anlam çıkarılabilir.

Tablo41’de görüldüğü üzere, “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” sorusuna yapılan analizler sonucunda kendi isteğim ve öğretmenlerim vasıtasıyla bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu alanda öğrendikleri onları güçlü konuma sokacaktır anlayışı öğrenciler tarafından benimsenmekte olduğu görülebilir.

Tablo42’de görüldüğü üzere, “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna yapılan analizler sonucunda kendi isteğimle bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik bir alanda okumaları onları mutlu ettiği düşünülebilir.

Tablo43’te görüldüğü üzere, “Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim” sorusuna yapılan analizler sonucunda diğer seçeneği ve kendi isteğimle bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla becerilerini ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacaklarını düşündükleri için bu alanı seçmişlerdir şeklinde anlaşılabilir.

5.1.2.8. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Teknik Konulara İlgi Duymak” Değişkenine İlişkin Tartışmalar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının teknik konulara ilgi duymak değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bunun ardından, farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Descriptives analizine geçilmiş, sonuçlar sunulmuştur.

Tablo44’te görüldüğü üzere, “Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?” sorusuna yapılan analizler sonucunda bütün öğrenciler için bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat etmedikleri anlaşılabılır.

Tablo45’te görüldüğü üzere, “Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim” sorusuna yapılan analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duydukları için seçmiş oldukları gözlenebilir.

Tablo46’da görüldüğü üzere, “Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor” sorusuna yapılan analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik bir alanda okumaları onları mutlu ettiği anlayışı görülebilir.

Tablo47’de “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” sorusuna yapılan analizler sonucunda öğrenciler okulda derslerin bütün gün olması onları huzurlu hissetmemelerine neden olabilir.

Tablo48’de görüldüğü üzere, “Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekerdi” sorusuna yapılan analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgilerini çekebiliyordu.

Tablo49’da görüldüğü üzere, “Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim” sorusuna yapılan analizler sonucunda teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla boş zamanlarında teknik eşyalarla ilgileniyorlar diye düşünülebilir.

Tablo50’de görüldüğü üzere, “Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor” sorusuna yapılan analizler sonucunda teknik konulara az ilgi

duyan ve ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik işlerle ilgili beceriler kazanmaları onları ruhen dinlendirir diye söylenebilir.

5.1.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımlı Sorulara Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına İlişkin Cevapların Tartışmaları

Bu bölümde örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin bağımlı sorulara verdikleri cevapların frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerlerine ait bulgular tartışılacaktır.

Tablo51’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin bağımlı sorulara verdikleri en olumlu cevapları “Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum” ifadesiyle verilmiştir. Bu durumda başarının anahtarı yapılacak işlerde o işin sevdirmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin bağımsız sorulara verdikleri en olumsuz cevapları “ Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” ifadesine verilmiştir. Bunun anlamı derslerin uzaması veya yoğun olması öğrencileri sıktığı anlamı çıkarılabilir.

5.1.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımsız Sorulara “Alan” Değişkenine Ait Verdikleri Cevapların Frekans Ve Yüzde Dağılımı Değerlerine İlişkin Tartışmalar

Tablo52’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde en fazla erkek öğrenci Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı ve Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunmaktadır. En fazla kız öğrenci ise Bilişim Teknolojileri Alanında bulunmaktadır. En az kız öğrenci ise metal teknolojisi alanında bulunmaktadır. Bu durumda kız öğrenciler fiziksel gücün fazla kullanılmadığı alanları tercih ettiği görülebilir.

Tablo53’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitimi sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde; Annesi okuma yazma bilmeyen öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, annesi okuryazar

olan öğrenciler en fazla Bilişim ve Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, annesi genel lise ve meslek lisesi mezunu olan öğrenciler en fazla Metal Teknolojisi Alanında, annesi yüksek okul ve fakülte mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunmakta olduğu görülebilir.

Tablo54'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitimi sorusuna "Alan" değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde; Babaları okuma yazma bilmeyen öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, babaları okuryazar olan öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, babaları ilkokul mezunu olan öğrenciler en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, babaları ortaokul mezunu olan öğrenciler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, babaları genel lise ve meslek lisesi mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, babaları yüksek okul mezunu olan öğrenciler en fazla Metal Teknolojisi ve babası fakülte mezunu olan öğrenciler en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunduğu gözlenebilir.

Tablo55'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin baba iş durumu sorusuna "Alan" değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde; Baba iş durumuna göre babası çalışmayan ve işçi olan en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, babaları memur olan en fazla Metal Teknolojileri Alanında, babaları serbest meslek sahibi olan en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, babaları diğer işlerde çalışan en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında bulunduğu vurgulanabilir.

Tablo56'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin anne iş durumu sorusuna "Alan" değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde; Annelerinin iş durumuna öğrenciler göre anneleri çalışmayan en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, işçi olan en fazla Metal Teknolojileri Alanında, babaları memur olan en fazla Metal ve Motorlu Araçlar Teknolojileri Alanında, babaları serbest meslek sahibi ve diğer işlerde çalışan en fazla Metal Teknolojisi Alanında olduğu görülebilir.

Tablo57’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin ailenin aylık gelir durumu sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde; Annelerinin iş durumuna öğrenciler göre aylık geliri 0–450 YTL olanlar en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, 451–850 YTL olanlar en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında, 851–1300 YTL olanlar en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, 1300 YTL üstü olanlar en fazla Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında bulunmaktadır. Bundan anlaşılan gelir seviyesi birbirine zıt öğrencilerin Motorlu Araçlar Teknolojisinde okudukları görülebilir.

Tablo58’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin İlköğretimden sonra gitmek istedikleri okul sorusuna “Alan” değişkenine göre verdikleri cevaplar neticesinde; Öğrencilerin İlköğretimden sonra gitmek istedikleri okul fikrim yok en fazla Metal ve Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında, genel lise diyenler en fazla Metal Teknolojisi Alanında, endüstri meslek lisesi diyenler en fazla Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanında, diğer meslek liseleri diyenler en fazla Metal Teknolojisi Alanında, anadolu lisesi ve diğer liseler diyenler en fazla Bilişim Teknolojileri Alanında yer almıştır. Okumaya başlamadan önce kararsız olanlar en fazla Metal ve Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanında okuyanların olduğu gözlenebilir.

Tablo59’da görüldüğü üzere öğrencilerin meslek seçmelerinde Bilişim Alanında en fazla kendileri karar vermişler, Elektrik-Elektronik alanında diğer özel etkenlerden etkilenmişler, Motorlu araçlar alanında öğretmenlerden metal alanındakiler ise arkadaşlarından etkilenmişler diye söylenebilir.

Tablo60’ta görüldüğü üzere meslek lisesinde okuyan öğrencilerin teknik konulara ilgiden dolayı en fazla meslek lisesini tercih edenler Elektrik-Elektronik alanındakiler tarafından yapılmıştır denilebilir.

Tablo61’de görüldüğü üzere meslek lisesinde okuyan öğrencilerin yetenek, becerilerinize uygun olduğu için en fazla kendi alanını tercih edenler elektrik-elektronik alanındaki öğrencilerin ön plana çıktığı görülebilir.

Tablo62’de görüldüğü üzere meslek lisesinde okuyan öğrencilerin Bu Okulda Okumaya Karar Vermede İlgi Duyduğu Bir Meslek Olduğuna Dikkat Edilenler en fazla Elektrik-Elektronik alanındaki öğrencilerde olduğu gözlenebilir.

5.1.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların “Alan” Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına İlişkin Tartışmalar

Tablo 63’te görüldüğü gibi öğrencilerin bağımlı sorulara verdikleri en yüksek oranlı cevapları “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” ifadesiyle verilmiştir. Bu durumda öğrenciler alanında öğrendikleriyle özgüven kazanacak hem kendine hem de çevresine faydalı birey olacakları gibi bir düşünce anlaşılabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bağımsız sorulara verdikleri en düşük oranlı cevapları “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” ifadesine verilmiştir. Bunun anlamı derslerin uzaması veya yoğun olmasından dolayı öğrencilerin sıkıldığı söylenebilir.

5.2 SONUÇLAR

5.2.1 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin;

1. %90,8 erkek, %9,2 kızlardan oluşmaktadır.
2. %26 Bilişim teknolojileri, %26,3 Elektrik-Elektronik teknolojileri, %24,8 Motorlu Araçlar teknolojisi ve %22,9 Metal teknolojisi alanlarından oluşmaktadır.
3. Öğrenci annelerinin öğrenim durumu %10,1 Okuryazar değil, %7,0 Okuryazar, %50,2 İlkokul, %19,9 Orta, %7,3 Genel lise, % 1,2 Meslek lisesi, %2,4 Yüksek okul, %1,8 Fakülte
4. Öğrenci babalarının öğrenim durumu %1,2 Okuryazar değil, %2,8 Okuryazar, %47,1 İlkokul, %23,2 Orta, %10,1 Genel lise, % 8 Meslek lisesi, %4,9 Yüksek okul, %2,8 Fakülte
5. Annelerinin iş durumu %76,1 çalışmıyor, %9,8 işçi, %4,6 memur, %6,7 serbest, %2,8 diğer işler
6. Annelerinin iş durumu %4,9 çalışmıyor, %35,5 işçi, %19,9 memur, % 21,7 serbest, %18 diğer işler
7. Ailenin gelir durumu YTL olarak %8,9 0–450, %39,8 451–850, %32,4 851–1300 ve %19 1300 üstü
8. Meslek lisesine gelmeden önce tercih ettikleri okulların dağılımı; %42,8'i endüstri meslek lisesi, % 21,1'inin herhangi bir fikri yok, % 11,6'sı Anadolu liseleri, %10,1 diğer meslek liselerini, %8,6'sı genel lise, % 5,8 diğer liseler
9. Bu okula gelmesinde %47,7 kendisi, %26,9 ailesi, %10,4 aile dostları, %8,3 arkadaşları, %4,9 öğretmenleri, %1,8 diğer etkenler etkili olmuştur.
10. Bu okula teknik konulardan dolayı bu okula gelmesinde %60,9 evet, %26,9 çok az, %12,2 hayır şeklinde karar vermiştir.
11. Bu okula yeteneklerinden dolayı bu okula gelmesinde %47,1 tamamen, %44 kısmen, %8,9 hayır şeklinde etkili olmuştur.

12. Bu okula teknik konulardan dolayı bu okula gelmesinde %55,7 evet, %26,9 çok az, %17,4 hayır şeklinde olmuştur.

5.2.2 Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlerle İlişkilerine Ait Sonuçlar

5.2.2.1. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okudukları mesleğe yakınlık duydukları için seçmişlerdir.
2. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okudukları alana ilişkin konulardan hoşlanıyorlar.
3. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla alanlarını sevdikleri için başarılı olacaklarına inanıyorlar.
4. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor demişlerdir.
5. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla teknik bir alanda okudukları için daha çok mutlu oluyorlar.

5.2.2.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Alan” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Elektrik-Elektronik alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim demişlerdir.
2. Metal alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmiştir.
3. Bilişim alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla sosyal içerikli bir alanda onlara ilgi çekici gelirdi.
4. Motorlu Araçlar alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendilerini huzurlu hissetmektedirler.

5. Bilişim alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla büroda masa başındaki işler onların ilgisini çekmektedirler.
6. Elektrik-Elektronik alanında okuyan öğrenciler diğer alanlarda okuyan öğrencilere oranla açık havada yapılabilecek hareketli işler onların ilgisini çekmektedir.

5.2.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Annenin İş Durumları” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla $(x=2,66)$ derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyor.
2. Annesi diğer işlerde çalışan öğrenciler diğer öğrencilere oranla $(x=3,44)$ yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacaklarını düşündükleri için bu alanı seçmişlerdir.

5.2.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Babanın Eğitim Durumu” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Babası okuryazar olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duymaktadırlar.
2. Babası fakülte okumuş öğrenciler diğer öğrencilere oranla okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendilerini huzurlu hissetmektedirler.
3. Babası fakülte okumuş öğrenciler diğer öğrencilere oranla açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgilerini çekmektedir.
4. Babası okuryazar olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacağını düşündükleri için bu alanı seçmişlerdir.

5.2.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Ailenin Sosyo-Ekonomik Durum” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duydukları için bu alanı seçmişlerdir.
2. Gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla yeniden alan seçmek gerekirse okumakta oldukları alana öncelik verirler.

3. Gelir seviyesi en düşük öğrenciler diğer öğrencilere oranla yaratıcılığını ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacakları için bu alanı seçmişlerdir.

5.2.2.6. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Bu Okulda Okumaya Karar Vermelerinde İlgi Duydukları Bir Meslek Olup Olmadığı” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Diğer meslek lisesini seçenler diğer öğrencilere oranla bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmiştir.
2. Endüstri meslek lisesini seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duydukları için seçmişlerdir.
3. Diğer okul seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik bir alanda okumak onları mutlu ediyor.
4. Diğer okul seçen öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik işlerle ilgili beceriler kazanmaları onları ruhen dinlendiriyor.
5. Okul seçiminde fikri olmayan öğrenciler diğer öğrencilere oranla okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorlar.

5.2.2.7. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Meslek Seçiminde Etkili Olanlar” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe daha fazla yakınlık duydukları için seçmişlerdir.
2. Kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorlar.
3. Kendi isteğim ile bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla yeniden alan seçmek gerekirse okumakta oldukları alana öncelik verirler.
4. Kendi isteğim ve öğretmenlerim vasıtasıyla bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu alanda öğrendikleri onları güçlü konuma sokacaktır.
5. Kendi isteğimle bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik bir alanda okumaları onları mutlu ediyor.

6. Diğer seçeneği ve kendi isteğiyle bu alanı seçtim diyen öğrenciler diğer öğrencilere oranla becerilerini ortaya koyabilecek bir mesleğe sahip olacaklarını düşündükleri için bu alanı seçmişlerdir.

5.2.2.8. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerde “Teknik Konulara İlgili Duymak” Değişkenine İlişkin Sonuçlar

1. Bütün öğrenciler için bu okulda okumaya karar vermelerinde ilgi duydukları bir meslek olup olmadığına dikkat edilmemiştir.
2. Teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla bu mesleğe yakınlık duydukları için seçmişlerdir.
3. Teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik bir alanda okumaları onları mutlu ediyor.
4. Tüm öğrenciler okulda derslerin bütün gün olması onları huzurlu hissetmiyor.
5. Teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. İlgilerini çekirdi.
6. Teknik konulara ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla boş zamanlarında teknik eşyalarla ilgileniyorlar.
7. Bu analizler sonucunda teknik konulara az ilgi duyan ve ilgi duyan öğrenciler diğer öğrencilere oranla teknik işlerle ilgili beceriler kazanmaları onları ruhen dinlendiriyor.

5.2.3. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımlı Sorulara Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına İlişkin Sonuçlar

1. En olumlu cevapları “alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum” ifadesiyle verilmiştir.
2. En olumsuz cevapları “ okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” ifadesine verilmiştir.

5.2.4. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Bağımsız Sorulara “Alan” Değişkenine Verdikleri Cevapların Frekans Ve Yüzde Dağılımı Değerlerine İlişkin Sonuçlar

- 1.** Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 24,2’sini ve kız öğrencilerin % 43,3’ünü oluşturmaktadır. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 25,9’sini ve kız öğrencilerin % 30’unu oluşturmaktadır. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 25,9’sini ve kız öğrencilerin % 13,3’ünü oluşturmaktadır. Metal Teknolojisi Alanı öğrencileri erkek öğrencilerin % 23,9’sini ve kız öğrencilerin % 13,3’ünü oluşturmaktadır.
- 2.** Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %33,3 okuryazar değil, %30,4 okuryazar, %25 ilkokul mezunu, %26,2 ortaokul mezunu, %25 genel lise, %25 meslek lisesi, %12,5 yüksek okul mezunu ve %16,7 fakülte mezunudur. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %18,2 okuryazar değil, %21,7 okuryazar, %34,1 ilkokul mezunu, %20 ortaokul mezunu, %16,7 genel lise mezunu, %25 meslek lisesi mezunu, %12,5 yüksek okul mezunu ve fakülleden mezun yoktur. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %21,2 okuryazar değil, %30,4 okuryazar, %22,6 ilkokul mezunu, %27,7 ortaokul mezunu, %12,5 genel lise, meslek lisesi mezunu yok, %12,5 yüksek okul mezunu ve %83,3 fakülte mezunudur. Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %27,3 okuryazar değil, %17,4 okuryazar, %18,3 ilkokul mezunu, %26,2 ortaokul mezunu, %45,8 genel lise, %50 meslek lisesi mezunu, %25 yüksek okul mezunu ve fakülleden mezun yoktur.
- 3.** Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babalarının %75 okuryazar değil, %44,4 okuryazar, %22,1 ilkokul mezunu, %38,2 ortaokul mezunu, %18,2 genel lise, %23,1 meslek lisesi, %12,5 yüksek okul mezunu ve %11,1 fakülte mezunudur. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babaları okuryazar olmayan yok, %11,1 okuryazar, %38,3 ilkokul mezunu, %19,7 ortaokul mezunu, %18,2 genel lise mezunu, %7,7 meslek lisesi mezunu, %12,5 yüksek okul mezunu ve %11,1 fakülte mezunudur. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babaları okuryazar olmayan yok, %33,3 okuryazar, %18,8

ilkokul mezunu, %21,1 ortaokul mezunu, %39,4 genel lise, %38,5 meslek lisesi mezunu, %31,3 yüksek okul mezunu ve %55,6 fakülte mezunudur. Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babaları %25 okuryazar değil, %11,1 okuryazar, %20,8 ilkokul mezunu, %21,1 ortaokul mezunu, %24,2 genel lise, %30,8 meslek lisesi mezunu, %43,8 yüksek okul mezunu ve %22,2 fakülte mezunudur.

4. Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babalarının %18,8 çalışmıyor, %23,3 işçi, %16,9 memur, %26,8 serbest meslek, %42,4 diğer işlerde çalışmaktadır. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin babalarının %37,5 çalışmıyor, %32,8 işçi, %26,2 memur, %19,7 Serbest Meslek, %18,6 diğer işlerde çalışmaktadır. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babalarının %25 çalışmıyor, %20,7 işçi, %23,1 memur, %29,6 serbest meslek, %28,8 diğer işlerde çalışmaktadır. Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin babalarının %18,8 çalışmıyor, %23,3 işçi, %33,8 memur, %23,9 serbest meslek, %10,2 diğer işlerde çalışmaktadır.
5. Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %27,3 çalışmıyor, %18,8 işçi, %13,3 memur, %27,3 serbest meslek, %33,3 diğer işlerde çalışmaktadır. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin anneleri %28,9 çalışmıyor, %28,1 işçi, %6,7 memur, %18,2 serbest meslek gibi işlerde çalışmaktadır. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %24,9 çalışmıyor, %21,9 işçi, %40 memur, %18,2 serbest meslek, %22,2 diğer işlerde çalışmaktadır. Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin anneleri %18,9 çalışmıyor, %31,3 işçi, %40 memur, %36,4 serbest meslek, %44,4 diğer işlerde çalışmaktadır.
6. Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %13,8 0–450 YTL, %32,3 451–850 YTL, %28,3 851–1300 YTL , %14,5 1300 YTL üstü olmaktadır. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %27,6 0–450 YTL, %29,2 451–850 YTL, %29,2 851–1300 YTL , %14,5 1300 YTL üstü olmaktadır. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ailenin aylık geliri %31 0–450 YTL, %18,5 451–850 YTL, %22,6 851–1300 YTL , %38,7 1300 YTL üstü olmaktadır. Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin

ailenin aylık geliri %27,6 0–450 YTL, %20 451–850 YTL, %19,8 851–1300 YTL , %32,3 1300 YTL üstü olmaktadır.

7. Bilişim Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %20,3 fikrim yok, %28,6 genel lise, %17,9 endüstri meslek lisesi, %27,3 diğer meslek liseleri, %47,4 anadolu lisesi, %57,9 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir. Elektrik-Elektronik Teknolojileri Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %21,7 fikrim yok, %28,6 genel lise, %34,3 endüstri meslek lisesi, %15,2 diğer meslek liseleri, %18,4 anadolu lisesi, %15,8 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %29 fikrim yok, %3,6 genel lise, %31,4 endüstri meslek lisesi, %24,2 diğer meslek liseleri, %10,5 anadolu lisesi, %21,1 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir. Metal Teknolojisi Alanı öğrencilerinin ilköğretimden sonra gitmek istedikleri okul türü %29 fikrim yok, %39,3 genel lise, %16,4 endüstri meslek lisesi, %33,3 diğer meslek liseleri, %23,7 anadolu lisesi, %5,3 diğer liseler şeklinde görüş belirtmişlerdir.

8. Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur ifadesine %25 ailem, %7,4 arkadaşlarım, %14,7 aile dostları, %12,5 öğretmenlerim, %34 kendim, %16,7 diğer şeklinde görüş belirtmişlerdir. Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur %30,7 ailem, %22,2 arkadaşlarım, %23,5 aile dostları, %18,8 öğretmenlerim, %24,4 kendim, %66,7 diğer şeklinde görüş belirtmişlerdir. Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur %22,7 ailem, %25,9 arkadaşlarım, %29,4 aile dostları, %31,3 öğretmenlerim, %24,4 kendim, %16,7 diğer şeklinde görüş belirtmişlerdir. Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin alan seçmelerinde kimler etkili olmuştur %21,6 ailem, %44,4 arkadaşlarım, %32,4 aile dostları, %32,4 öğretmenlerim, %37,5 kendim şeklinde görüş belirtmişlerdir.

9. Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %22,6 evet, %27,3 çok az, %40 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız

ifadesine %32,2 evet, %15,9 çok az, %20 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %26,1 evet, %22,7 çok az, %22,5 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %19,1 evet, %34,1 çok az, %17,5 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

10. Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %26 evet tamamen uygun, %27,8 kısmen uygun, %17,2 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %33,8 evet tamamen uygun, %19,4 kısmen uygun, %20,7 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %25,3 evet tamamen uygun, %21,5 kısmen uygun, %37,9 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin teknik konulara ilgiden dolayı mı meslek lisesinde okumaktasınız ifadesine %14,9 evet tamamen uygun, %31,3 kısmen uygun, %24,1 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

11. Bilişim teknolojileri alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %33 evet, %15,9 çok az, %19,3 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Elektrik-elektronik teknolojileri alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %33,5 evet, %17 çok az, %17,5 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Motorlu araçlar teknolojisi alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %19,2 evet, %31,8 çok az, %32,7 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Metal teknolojisi alanı öğrencilerinin bu okulda okumaya karar vermede ilgi duyduğun bir meslek olduğuna dikkat edildi mi ifadesine %14,3 evet, %35,2 çok az, %32,7 hayır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

5.2.5. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Verdikleri Cevapların “Alan” Değişkenine Göre Frekans, Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımına İlişkin Sonuçlar

- 1.** Bütün alanlarda en yüksek oranlı cevapları ($X=3,33$) “Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak” ifadesiyle verilmiştir.
- 2.** Bilişim teknolojileri alanında en düşük oranlı cevapları ($X=1,88$) “Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum” ifadesine verilmiştir.
- 3.** Elektrik-Elektronik ve Motorlu Araçlar teknolojileri alanında en düşük oranlı cevapları ($X=2,05$) “ Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum” ifadesiyle olmuştur.
- 4.** Metal teknolojileri alanında en düşük oranlı cevapları ($X=2,04$) “Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor.” ifadesiyle olmuştur.

5.3 ÖNERİLER

Bu son kısımda elde edilen bulgulardan ve ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerine yaptırılan eğitim uygulamasından daha fazla fayda elde edilmesi amacıyla aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1. Öğrenciler mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere ulaşması için yetenekleri göz önüne alınarak meslek tercihleri çok titizlikle yapılmalıdır.
2. Öğrencilerin eğitim göreceği ve kendini geliştirebileceği alanlar iyi tanıtılmalıdır.
3. Öğrencilerin yönlendirecek anne-babalar kendi isteklerine göre değil, alacakları rehberlik yardımıyla çocuklarıyla beraber meslek seçimi yapmalıdırlar.
4. Ailenin düşük ekonomik durumu çocuğun başarısında kötü etki yapmamakla beraber aksine gelir seviyesi düşük ailelerin çocukları daha başarılı olmaktadır. Bu durumda yapılması gereken şey öğrenci başarı için teşvik edilmelidir.
5. Okulda okumasına karar verilirken ilgi duyduğu bir meslek olup olmadığına dikkat edilmelidir.
6. Eğitim görmekte olan öğrenciler için uygun bir atölye ortamı sağlanmalı ve mesleğiyle ilgili işlerle uğraşması sağlanmalıdır.
7. Okulda yaptıkları işler ve öğrendiklerinin ileriki hayatlarında onlara ne tür katkılar yapacağı iyi anlatılmalıdır.
8. Alanı ve yaptığı işler sevdirilerek yapılmalı onların hoşlanacağı şekilde uygulamalar yapılmalıdır.
9. Bütün gün okulda oldukları için haliyle öğrenciler sıkılmaktadır. Bu tür problemleri ortadan kaldırmak için gerekli tedbir ve etkinlikler uygulanmalıdır.
10. Mesleki eğitimi yapan öğretmenler gerekli hizmet içi eğitimi yaptırılmalı ve yeterlilikleri üst düzeye çıkarılmalıdır.
11. Alanlarında eğitim yapan öğrencilerden özel gayretli ve başarı gösterenler çeşitli ödülleriyle teşvik edilmelidirler.
12. Öğrenci aileleri alanla ilgili yeteri düzeyde bilgilendirilmeli ve çocuklarına bu konuda katkı yapmaları sağlanmalıdır.
13. Sanayi kuruluşlarıyla işbirliğine gidilmeli onlarda bulunan alanla ilgili teknolojilere ait bilgi ve araçlar okula aktarılması sağlanmalıdır.

14. Öğretmen, öğrenci ve veliler alanla ilgili fuar, sergi vb. etkinliklere mümkün mertebe katılımları sağlanmalıdır.
15. Öğrencilere mesleki, kanuni hak ve sorumlulukları onların ihtiyaçları nispetinde yeterince anlatılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Akkaya, Şükrü **İlköğretim Öğrencileri İçin Mesleki Rehberlik Ve Öğrenciyi Yönlendirme Kılavuzu**, <http://www.rehberlikportali.com> Erişim tarihi 30.05.2007
2. Alkan, Cevat, Doğan, Hıfzı ve Sezgin, İlhan, **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, Gazi Büro Kitabevi, Ankara1996
3. Arslan, M.Metin Ve Kılıç, Çiğdem, **Bazı Avrupa Ülkelerinde Ve Türkiye'de Zorunlu Eğitimde Yönlendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi**, Milli Eğitim Dergisi, Ankara, 2000
4. Atçakan, Arzu Yavaşcaoğlu, **İlköğretimin İkinci Kademesinde Görülmekte Olan İş- Eğitimi (Ev Ekonomisi) Dersinin Meslek Seçimine Etkisi**, Dnş.: Prof.Dr. Semra Ünal İstanbul 2001
5. Aydın, Ufuk, **Meslek Seçimi**, [www. gonuldengonule.com](http://www.gonuldengonule.com) Erişim tarihi 27.04.2007
6. Aykaç, Necdet, **Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 155-156, Ankara2002
7. Bakırcıoğlu, Rasim, **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma**, . Turhan Kitapevi. Ankara 1994
8. Berk, Şaban, **Meslek Liseleri Elektrik Bölümü Mezunlarının Sanayi Gereksinimlerini Karşılatabilmeleri** Dnş: Prof.Dr. Semra Ünal İstanbul 2001
9. Can,G., Altındaş,E., Çam,S., Üre,Ö., **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2002
10. Chapman, Elwood N. **İş İlişkilerini Geliştirmek Mesleki Gelişim İçin Kişisel Yöntemler** Çev. Günhan Günay, Rota Yayınları, İstanbul1997
11. Al, Coşkun, **Psikoloji Ve Rehberlik** www.psikorehber.org, Erişim tarihi 23.04.2007
12. Çaplı, Orhan, **Çocukların Gençlerin Eğitimi**, Bilgi Yayın Evi, Ankara1993
13. DOĞAN, Hıfzı: *"Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı"*, Önder Matbaacılık, 1997, Ankara

14. Doksat, M. Kerem, **İdeal Meslek Seçimi**
<http://www.genetikbilimi.com/gen/idealmeslek.htm>, Erişim tarihi 23.05.2007
15. Eğitsel Rehberlik <http://www.ogretmen.info>, Erişim tarihi 15.06.2007
16. Erdoğan, Hidayet **Alan Ve Meslek Seçimi** <http://erkanavcilisesi.com>, Erişim tarihi 20.05.2007
17. Ergün, Mustafa **“Eğitim Sosyolojisi Giriş”**, Ocak Yayınları, Ankara1995
18. Erk, Nejat **Öz Değerlendirme Süreci**, <http://eua.cu.edu.tr/> erişim tarihi 10.11.2007
19. Hamamcı Zeynep, Mehmet ve Hamurlu, Kürşat **Anne Babaların Meslek Gelişimine Yardımcı Olmaya Yönelik Tutumları Ve Bilgi Düzeylerinin Çocuklarının Mesleki Kararsızlıkları İle İlişkisi**, Eğitim Fakültesi Dergisi, Gaziantep 2005
20. Kağıtçıbaşı, Çiğdem **Yeni İnsan Ve İnsanlar**, Evrim Yayınları, İstanbul 1999
21. Karauçak Oğuz, Şebnem, **Avrupa Toplumunda Mesleki Eğitim**, İktisadî Kalkınma Vakfı Yayınları, Ankara1992
22. Kazu, Yaşar ve Demirli, Cihad, **Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler**, Milli Eğitim Dergisi, Ankara2002
23. Kepçeoğlu, Muharrem, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Akım Yayınları, İstanbul1997
24. **Kişilik Meslek Envanteri** <Http://www.rehberlik.com/İndex.htm> Erişim tarihi 01.06.2007
25. Köksal, Nurdan, **Endüstri Melek Liselerinin Farklı Bölümlerinde Eğitim Görmekte Olan Öğrencilerin Mesleki İlgileri İle Seçtikleri Bölümler Arasındaki İlişkiler** Dnş: Prof. Dr. Ülkü Uzunçarşılı, İstanbul 2003
26. Kuzgun, Yıldız, **Meslek Danışmanlığı**, Nobel Yayın, Ankara 2000
27. Kuzgun, Yıldız, **Rehberlik ve Psikolojik Danışma**, Ösym Yayınları, Ankara 2000
28. Megep, **Mesleki Gelişim**, MEB Yayınları, Ankara 2006
29. Megep, **Meslek Ve Teknik Eğitim Alanları Tanıtım Modülü** MEB Yayınları, Ankara 2005

30. Miccheeles, William J. Ve Karnes, M. Ray, **Eğitimde Başarının Ölçülmesi**, İbrahimKurt, Meb Yayınları, Ankara 1968
31. Mesleki Rehberlik, [Http://www.Linkcenneti.Com](http://www.Linkcenneti.Com), Erişim tarihi 15.06.2007
32. Milli Eğitim Bakanlığı, **Atölye-Laboratuvar Organizasyonu ve Yönetim**, Meb Yayınları, Ankara 2000
33. Milli Eğitim Bakanlığı, **Mesleki Ve Teknik Eğitimin Tarihçesi**, Meb Yayınları, Ankara 2005
34. Özdoğan, Dilek "**Doğru Meslek Seçimi Ve Verimlilik**", Anahtar Dergisi, Sayı: 92, Gaziantep1996
35. Özel İhtisas Komisyonu Raporu, **Nitelikli İnsangücü Meslek Standartları Düzeni Ve Sosyal Sermaye Birimi**, DPT Yayınları, Ankara 2001
36. Özgen, Aynur, **Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Karar Verme Olgunluğu İle Bazı Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi** Dnş: Yrd. Doç.Dr. M. Hülya KARAGÜVEN, İstanbul 2006
37. Razon, Norma "**Meslek Seçiminde Gözönünde Tutulacak Noktalar**" <http://www.okuogren.com>, Erişim tarihi 10.11.2007
38. Samsun Özel Feza Lisesi, **Meslek Seçiminde Gözönünde Tutulacak Noktalar** Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Servisi, Samsun 2000
39. Sezgin, Saim İlhan, **Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme**, Gazi Büro Kitabevi, Ankara1994
40. Telman, Cavidan, **Başarıya Giden Yolda Meslek Seçimi**, Epsilon Yayıncılık, İstanbul2000
41. Temel, Ali, **Hayatınızın Seçimi** Eğt. Bilim Ve Kültür Dergisi, İstanbul 2006
42. Tisk, **Türkiye Ve Dünyada Mesleki Eğitim** Tisk İnceleme Yayınları, Ankara1997
43. Yalnız, Umut **Meslek Seçiminde Karşılaşabileceğiniz Bazı Anne-Baba Tutumları**, Bilecik Ram, Bilecik 2007
44. Yıldırım, Cemal. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, ÖSYM Yayınları, Ankara1999

EKLER

EK-A

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler

Bu anket **endüstri meslek lisesi öğrencilerinin mesleki ilgileri ile meslek seçimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik araştırmanın temelini oluşturacaktır**. Araştırma Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi ana bilim dalında yapmakta olduğum yüksek lisans eğitimimin bir parçası olarak

Prof. Dr. Semra ÜNAL danışmanlığında tarafımdan yürütülmektedir.

Vereceğiniz tüm cevaplardan endüstri meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimleri ile ilgili fikir edinmek amacıyla yararlanılacak olup, sizin gerçek düşünce ve durumunuzu belirten, dürüst ve samimi cevaplarınız bu genel yorumlamanın yapılabilmesi için çok önemlidir. Anketleriniz, sadece tez çalışmam için kullanılacak başka kişi ve kurumlara verilmeyecektir.

Soruların tamamını cevaplandırmanız değerlendirmenin daha eksiksiz yapılmasına yardımcı olacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için teşekkür eder, okul ve çalışma hayatınızda başarılar dilerim.

Mehmet Can KÖPRÜ

I-BÖLÜM

Aşağıdaki sorulardan size en uygun seçeneği (X) işareti koyarak cevaplayınız.

1. Cinsiyetiniz

1- ( ) Kız

2- ( ) Erkek

2. Okuldaki alanınız

1- ( ) Bilişim Teknolojileri Alanı

2- ( ) Elektrik – Elektronik Teknolojisi Alanı

3- ( ) Motorlu Araçlar Teknolojileri Alanı

4- ( ) Metal Teknolojileri Alanı

3. Anne - Babanın Eğitim Durumu

Eğitim		Anne	Baba
1	Okuryazar değil	( )	( )
2	Okuryazar	( )	( )
3	İlkokul	( )	( )
4	Ortaokul	( )	( )
5	Genel Lise	( )	( )
6	Meslek Lisesi	( )	( )
7	Yüksek Okul (2 yıllık)	( )	( )
8	Fakülte (4 yıllık)	( )	( )

4. Anne - Babanın İş durumu

İş		Anne	Baba
1	Çalışmıyor	( )	( )
2	İşçi	( )	( )
3	Memur	( )	( )
4	Serbest Meslek	( )	( )
5	Diğer (belirtiniz):		

5. Ailenizin ortalama aylık geliri nedir?

1-( ) 0–450 YTL

2-( ) 451–850 YTL

3-( ) 851–1300 YTL

4-( ) 1300 YTL üstü

6. İlköğretimi bitirdiğinizde hangi okul türüne gitmek istiyordunuz? (Tek seçenek işaretleyiniz)

1-( ) Bir fikrim yoktu

2-( ) Genel lise

3-( ) Endüstri meslek lisesi

4-( ) Diğer meslek liseleri

5-( ) Anadolu Lisesi

6-( ) Diğer (Belirtiniz):.....

7. Endüstri meslek lisesinde halen okumakta olduğunuz alanı seçmenizde kimler etkili olmuştur?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

1-( ) Ailem

2-( ) Arkadaşlarım

3-( ) Aile dostlarımız, akrabalar

4-( ) Öğretmenlerim

5-( ) Kendi isteğim ile

6-( ) Diğer (Belirtiniz):.....

8. Teknik konulara ilgi duyduğunuz için mi meslek lisesinde okumak istediniz?

1-( ) Evet

2-( ) Çok az

3-( ) Hayır

9. Yeteneklerinize, becerilerinize uygun ilgi duyduğunuz bir meslek alanını seçtiğinizi düşünüyor musunuz?

1-( ) Evet tamamen uygun

2-( ) Kısmen uygun

3-( ) Hayır uygun değil

10. Bu okulda okumaya karar vermenizde ilgi duyduğum bir meslek olup olmadığına dikkat edildi mi?

1-( ) Evet

2-( ) Çok az

3-( ) Hayır

II- BÖLÜM

Meslek lisesinde okumakta olduğunuz alanın;		(1)Hiçbi r zaman	(2)Ara sıra	(3)Çoğu zaman	(4)Her zaman
1	Bu mesleğe yakınlık duyduğum için seçtim				
2	Bu alana ilişkin konulardan hoşlanıyorum				
3	Yeniden alan seçmem gerekirse okumakta olduğum alana öncelik veririm				
4	Bu alanda öğrendiklerim beni güçlü konuma sokacak				
5	Alanımı sevdiğim için başarılı olacağıma inanıyorum				
6	Sosyal içerikli bir alanda bana ilgi çekici gelirdi				
7	Teknik bir alanda okumak beni mutlu ediyor				
8	Derslerden bıkkınlık duyuyorum				
9	Derslerdeki etkinliklerden yorgunluk hissediyorum				
10	Okulda dersler bütün gün olmasına rağmen kendimi huzurlu hissediyorum				
11	Alanda öğretime başlamadan da bu alanla ilgili resim, yazı vb. ilgimi çekerdi				
12	Toplumsal konular daha çok ilgimi çekiyor				
13	Boş zamanlarımda teknik eşyalarla ilgilenirim				
14	Büroda masa başında çalışabileceğim işler ilgimi çeker				
15	Kapalı alanlardan çalışmaktan sıkılırım				
16	Açık havada yapılabilecek, hareketli işler ilgimi çeker				
17	Yaratıcılığımı ortaya koyabileceğim bir mesleğe sahip olacağım için bu alanı seçtim				
18	Teknik işlerle ilgili beceriler kazanmam beni ruhen dinlendiriyor				
19	Her gün okula isteyerek gidiyorum				
20	Okulda derslere ilgisiz, kayıtsız kalıyorum				
21	Okuldaki ders ve etkinlikler bana zevk vermiyor				

III. BÖLÜM

Bu bölüme araştırmanın konusu ile ilgili açıklamak istediğiniz görüşlerinizi yazabilirsiniz.

.....

.....

.....

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

KAYIT NO	: 9524
GELİŞ TARİHİ	: 30 Temmuz 2007
DOSYA NO	: 0001-1

Asıl

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 2048
Konu: Anket (Mehmet Can KÖPRÜ)

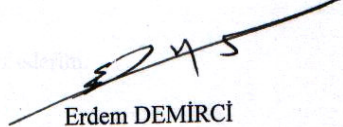
4 Temmuz 07

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE

- İlgi : a) Valilik Makamının 29 Haziran 07 tarih ve 18.580/2030 sayılı Oluru.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün ve 2430 Sayılı Emri.
c) Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğü' nün 20 Haziran 2007 tarih ve 6300/3735 sayılı yazısı.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü "Eğitim Yönetimi ve Denetimi" Yüksek Lisans Öğrencisi Mehmet Can KÖPRÜ'nün Ek- 4-5 de isimleri yazılı olan, Beykoz, Maltepe, Ümraniye ve Üsküdar İlçelerindeki Okullarda bulunan öğrencilere uygulamak üzere "Endüstri Meslek Liselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Mesleki İlgisi ile Seçtikleri Alan Arasındaki İlişkiler" konulu anket uygulaması yapma isteği İLGİ (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İLGİ (a) Valilik Oluru doğrultusunda, İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Ek-1. (İLGİ(a)Valilik Oluru)
2. (31 Soruluk anket)

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu
Tel. ve Fax : 212 526 13 82 İnternet : www.istanbul-meb.gov.tr E-mail : apk@istanbul-meb.gov.tr

Sae. Ril.

Mehmet Can KÖPRÜ

Amaç	Yüksek Lisans Tezi		
Deneyim	1998–2000	Beykoz End. Meslek Lisesi	İstanbul
	Elektrik Bölüm Öğretmeni		
Görevi	2000-.....	Beykoz End. Meslek Lisesi	İstanbul
	Elektrik Bölüm Şefi		
Eğitim	1990–1994	Marmara Üniversitesi	İstanbul
	✓ Teknik Eğitim Fakültesi		
	✓ Elektrik Öğretmenliği		
	Proje ve Mesleki Çalışmalar		
	✓ Hizmet içi: Atölye ve Laboratuvar Organizasyonu		
	✓ AB A tipi Projesi: Geliştirilebilir Enerji Kaynakları		
	✓ İzcilik Kursu: Liderlik Kursu		
	✓ Bilgisayar Kullanımı Kursu		
	✓ Elektrik Bölümü Atölye ve Laboratuvar-2 kitap çalışması		
Medeni Durumu	Evli iki çocuk sahibi bunlar;		
	✓ Ahmed Talha		
	✓ Sueda		

Beykoz Anadolu Teknik, Tel : 0216- 424 07 87
Anadolu Meslek, Teknik ve Faks: 0216- 323 77 91
Endüstri Meslek Lisesi Mail: cankopru@gmail.com